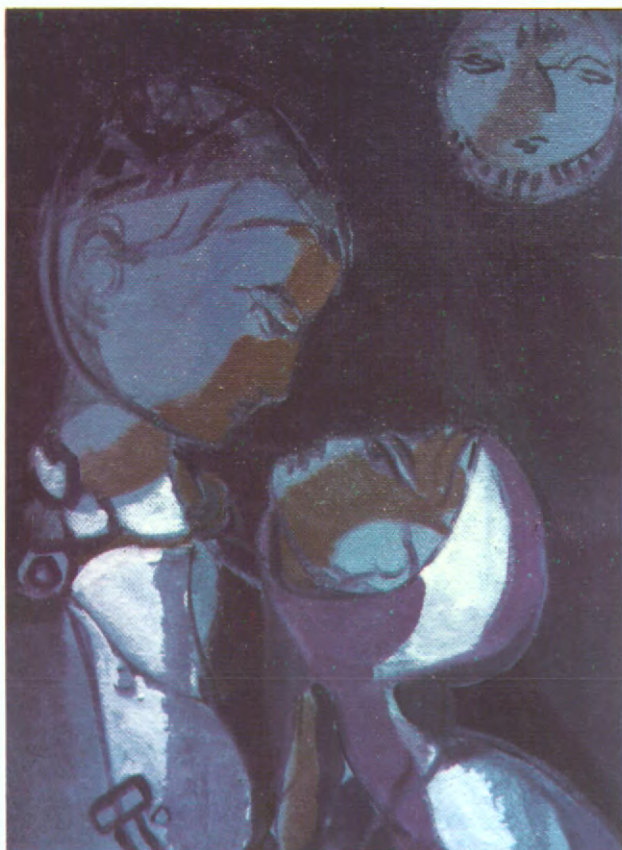

EVÎN Û ŞEWAT

Sidqî Hirorî

NÛDEM

EVİN Ü ŞEWAT

EVÎN Û ŞEWAT

Sidqî Hirorî

ROMAN

NÛDEM

Wêşanên NÛDEM 40
Evîn û Şewat
Stockholm: 1998

© Wêşanên NÛDEM
Pergala bergê û rûpelan NÛDEM
Wêneya bergê: Karanî Jamil
Çapa bergê: Jakobsbergs Tryckeri
ISBN: 91 88592-40 5

Box 177
177 23 Järfälla-Sweden
Tel û Fax: 8-580 131 62
8-583 564 68

Diyari bo Idrisê Cercîsî (Ehmedê Kadir)

S. Hirorî

I

– Tu berê xwe bide keça hanê çend şîrîn e, Serdarî ji Hevalî re got û di ber re çaya li ber xwe bi kevçiyekî biçûk têk veda.

– Ew ji Duhokê ye, Hevalî bersiv da û berê xwe da saeta xwe. Ha dê dersa min dest pê bike, bi destûra te, divêt ez biçim.

– Baş e bira, Serdarî got. Tu bi xêr biçî.

Serdarî, heta digel çayvexwarinê jî, çavên xwe ji ser wê keça ciwan ranekirin. Tiştêkî hêzdar di wê de, di dêmê wê de, Serdar ber bi xwe ve radikêşa. Wî bi çavên xwe ew ji kulovanka serî heta binê pêyan çerand. Keçik ji xwe re li ciyekî vala geriya bo ku lê rûne û çaya xwe vexwe. Ji hemî ciyên vala, yê bi rex Serdarî ve hilibijart. Wî weha hizir kir ku hêza berêxwedana çavên wî, ew bê hemda wê, rakêşa û anî cem wî. "Heke çima ji hemî ciyên vala yê bi kêleka min ve girt", wî bi vî awayî teoriya xwe selmand. Wî ev pirsê hêza kartêkirina çavan di pirtûka Colin Wilsonî "Wexerek ber bi destpêkê" de nas kiribû. Tê de Colin qala xwe û hêza mirovî ya heştemîn dike ku di çavên wî de hehû û çawa ew hêz di kêman de peyda dibe. Wî, piştî xwendina pirtûka Colinî, bi xwe ew hilişkafîna Colinî ceriband û carna ku keçek li pêşiya wî biçûya yan li ciyekî rûniştê û piştê wê li wî bûya, wî çavên xwe rik dixistin ser bin guhekî wê, û bi taybetî bişkojka guhî û çavên xwe ji ser ne dilivandin heta ku wê keçê serê xwe dizivirand û li piştê xwe temaşa dikir, heçku kesek wê neçar dike ku berê xwe bide piştê xwe. Û her ji ber hindê jî wî bawerî bi hebûna wê hêza çavan dikir.

Wê periya ji ciwaniyê tîrhavêj, dêmê wê yê gilovir yê wekî heyva geş ya çardeşevî, hinarokên rûçikên wê yên sor û spî, wan reşçavên mezin û mestker, wê bejna dirêj û navtenga zirav, wê şepalê, şoxê, dilê Serdarî bi çavdîtina yekemîn dagîr kir.

Digel çayvexwarinê keçê rûpelên pirtûkeka xwe vedidan, herweçkî wê ew bi serpilkî dixwend. Piştî çendekê, wê hest pê kir ku çavên wî xortê bi rex wê ve ji ser wê ranabin. Pê zanî ku ew bê vebirîn temaşayî wê dike û çavên xwe li hemî endamên laşê wê digerin, wekî kesekî temaşayî mitayekî, berî kirîna wî bike, wî jî bi çavên xwe seh dikire wê, bi çavên xwe laşê wê diçerand.

Wê hizir kir ku niyasekî wê ye, lewma wê jî çend caran he-wil da bi dizîkî ve berê xwe bideyê. Lê piştî ku wê baş navçavên wî dîtin, ew ji xwe pişt rast bû ku wê, ew xort, berî niha, li çî ciyekî ne dîtiye. Xwe keçik nikarîbû têr temaşayî wî bike, ji ber ku dema wê dixwest berê xwe bideyê, çavên wê yekser hevrûşî çavên wî, yên ku xwe ji ser wê ne dilivandin, dibûn.

Ya rast, wê jî dest pê kir hest bi tişteki kir, heçku çavên kurikî tîrkivan bûn dihatin û bi canê wê diketin û ew jî bi xwe re niqoyî mestbûneka rûhî ya hevbeş dikir. Wê weha hest pê kir ku ew xort, ji bo wê, di wan gavan de, ne mîna hemî xortan bû, ew ji gelekank bîlkêştir bû, xuşîmank û xwîn şîrîn bû. Bejna wî ya navendî, ya ne dirêj û ne kin, çavên wî yên qehweyî û porê wî yê reş û xweşik û himbiz, sifet bûn, wê pê, di xwe de, hest bi hebûna lawikî kir.

Serdar bi lênerîna çavan têr nebû û xwest pê re bipeyive û ew di hizra hindê de ma, ka çawa xwe pê bide naskirin û rêya axaftinê digel wê vebike. Wî hindî xwe niyasî bû, ew di warê jinan de xortekî şermokî bû, lê wê carê, wî di nav xwe de hest bi hindê kir ku ew dixwaze pêngavekê biavêje û şan-

sa xwe bi kar bîne, hêzekê ji nav de ew pal da ku bibizive. Zû hizrek hate serî. Pirtûkên xwe ji ser mêzê rakirin, bi herdu destan girtin û ber bi keçikê ve livî û her wekî dê ji çayxaneyê derbikeve. Lê ku nêzîkî keçikê bû, bi zanîn pirtûkên xwe ji destên xwe berdan, bi awayekî weha ku bikevin ber pêyên keçikê. Yek ji pirtûkan kete ber lingên wê yên heta bi-
 nçoka tazî. Keçê, ku dît pirtûkên wî xortî ketin ber lingên wê, bê hemda xwe, wê xwe nişîv kir bo ku pirtûka xortî ya pir nêzîkî lingê wê ji erdî rabike û bide dest wî û her di eynî gavê de Serdarî jî xwe nişîvî pirtûkên xwe kir bo ku wan rabike. Wî hest bi bêhna wê ya mê kir xwe di nêrîniya wî ya têhnî wer dike. Destên herduyan di yek demê de gihaştine wê pirtûkê û her di wê gavê de çavên wan jî berhingarî yekûdu bûn. Du sê sentîmetrek dûratiya di navbera çav û dêmên herduyan de bû. Diyar bû ku kartêkirina çavan ji her perçeyeka din ya laşên wan bi hêztir bû, çinkî herdu di çend çirkeyan de, di deryaya çavên hevûdu de man niqobûyî. Di wan gavên kurt û pir hessas û bi tam de, laşên herduyan gelek ariyan û sîpelên şilqên û rahejiyaneka rûhî ku rengdana wê di laşî de berçav dibû, di nava wan de berbûn û rakişiyân.

Serdarî bi kurdî gotê:

– Bibore... û paşî û her wekî xwestî diyar bike ku ew nizane ku ew kurd e û ku kurdiya wî bê hemda wî hate ser zimanê wî, lewma bi erebî got:

– Aha, ya ji min ve tu kurd î.

– Rast e, keçikê got. Ez jî kurd im.

– Tu bawer bike hema dilê min digote min ku ev keç kurdeka xwerî ye, herweçkî dixwest delîveyî ji dest xwe nede û wê zû bikişîne bo bihevreaftinê.

– Min hizir kir ku tu min diniyasî lew tu hind temaşayî min dikî, keçikê ev bi bişkurîn ve got.

Serdarî pir ji xwe şerim kir. Herçend bû, wî dixwest, dema

hêj ew rûniştî, ew jî temaşayî wî bike û bizane ku ew mijûlî wê ye û ew jî bi wî re, bi çavan, wekî piraniya peywendiyên keç û xortên dewrûbera wî ku bi hindê dest pê dikin, peywendiyê çêbike. Lê xuyakirina keçê bo wê rastiye bi zimanê xwe û rû bi rûyê wî ew vecinîqand. Xwêdanê laşê wî girt, şermê ew xiste bin tayê xwe û dev lê alizî dema wî gotê:

– Bibore, ...min jî wisa hizir kir ku em yekûdu diniyasin û min ji ber hindê jî berê xwe da te.... bes..., pa hemcara em derketin niyasên hevûdu.

– Ew çawa? Keçê ev pirsyara xwe bi hêbetbûn ve kir.

– Manê em herdu kurd in û em kurd jî wek yek malbatê ne, ma ne?

Keçê li wir çî negot, lê bes bi girnijînekê lê nerî. Paştî, heçku ji nişkan ve tişteki giring ketiye bîra wê, temaşayî aliyekî çayxaneyê kir û zû ji ciyê xwe rabû ser pêyên xwe, pirtûkên xwe dan bin milê xwe yê rastê û got Serdarî:

– Ji destûra te, divê ez biçim, bi xatirê te.

– Bi xêr biçî, Serdarî ne ji dil ev got, ji ber ku ne dixwest wê derfetê, weha bi hêsanî ji dest xwe bide.

Ew ne gihast çî pirsyareka giring ku dixwest bersivê li ser bizane, jê bike. Çavên wî man bi dû wê ve. Bi rex deriyê ve xortekî reş esmer yê dirêj yê ku simbêlên wî yên bor ji her tişteki dîtir li ser dêmê wî xuyatir bûn, rawestiyabû. Keçik çû destê wî xortî. Her wekî civana wan hebû û ew li wê derê li benda wî rûniştibû. Herduyan milên xwe dan hev û ji çayxaneyê derketin.

Serdar ma di ciyê xwe de heyirî û dil lê çirmisî û ji yek tiştî tirsîya, "neku ew xort yê ku şiklê kesekî ji başûrê Îraqê dide, dezgirê wê keçikê be".

Ji xwe bawer ne kir ku wî ew gav avêt û xwe bisteh kir û karî bi keçikeka neniya re biaxive. Lê pir ji hindê ne rehet bû ku her tişt weha zû çû û ne gihast, hema çî nebe, pirsyara

navê wê jê bike. Xwe bi hindê qayil kir ku hemî tişt bi lezê çênabin û kes bi pilekê ne çûye serê milekê. Lê belê ew di hizra hindê de ma, ka dê çawa û kengî wê bibîne.

Serdarî, roja dîtirê, berê xwe da zankoyê, beşa Hevalî lê dixwend bo ku pirsyara wê keçê ji wî bike, ji ber ku Hevalî gotibû ku ew keç kurd e û ji Duhokê ye û Serdar bi wê hêviyê bû ku Heval navê wê û tiştine din jî li ser wê bizane.

Dema ku ew ketî di beşa matematîkê de, ew ciyê ku Hevalî lê dixwend, wî hind dît, ew keç ji polekê (sinifekê) derdikeve û ber bi deriyê têt. Wê jî, her ji dûr ve Serdar dît û nas kir. Ji dûr ve bişkurî. Ku nêzikî wî bû got:

– Roj baş.

– Ya te baştir, Serdarî bersiva silava wê da û destê xwe yê rastê dirêjî destê wê yê rastê kir û gotê:

– Navê min Serdar e.

Wê jî bi destê xwe yê rastê bersiva destê wî da û got:

– Navê min Çinar e.

– Tu matematîkê dixwî?

– Belê û tu?

– Kîmyeyê.

Bêhnê herdu bê deng man û her yek li benda yê din ma ku tiştê bibêje û di wan gavan de xwendekar dihatin û diçûn û diviyabûya wan xwe ji ber rêyê vebidaya û ew ji ciyê xwe bilivîna. Serdarî xwe bisteh kir û got:

– Erê tu çi dibêjî bo piyaseyekê?

– Baş e, lê wextê min gelek kêm e.

Serdarî, li derveyî avahiyê, berê pêyên wê da bo nav wan baxçeyên kesk û guldar ku mizgîniya bêhinxweşî û ciwaniya bihareka ku dê zû bihêt, li ber hetava wê rojê ya xweş dida. Herdu li ser textedarekî rûniştin. Kêf û şermê Serdar mest

kiribû û peyv li ser zimanê wî li hev dihilngiftin û ne dişiya tişteki bibêje ku axaftinê pê, li gel wê xweş bike û bidomîne. Wî ne zanî ka ew di nav xwe de çawa ye, lew jî heyamekî bê deng ma. Keçê, berî wî, perdeya bêdengiyê dirand û pirsî:

– Ev çend sal in tu dixwînî?

– Sala min ya yekemîn e:

– Ha, lew me berî niha yekûdu ne dîtibû. Ev du sal in ez matematîkê dixwînim.

Serdarî xwest bibêje ”nexwe tu salekê ji min mezintirî”, lê leqek li zimanê xwe da û gotina xwe daqurçand û ne got. Her di wê gavê de eynî xortê roja borî, li wê derê xuya bû û gazî kir:

– Ha Çinar, roj baş, hevalên te got ku tu li vê derê yî. Ez piçekê zûtir hatim. Ma em neçin?

– Belê, Çinarê digel rabûnê ji ciyê xwe ev got wî xortê ku bangî wê kirî.

Du gavan çû û paşî bi çavên xwe li Serdarî zivirî û bi lêvên bişkurî ve gotê:

– Bi xatirê te, bila haya me ji yekûdu hebe.

Serdar bi çûna wê pir tingijî û dema çavên wî bi çavên wî xortî ketin, wî hest bi kerb û kîn û torebûnekê li beramberî xwe, di çavên wî xortî de kir.

Ew xort li nik wî bû hevrikek. Hest bi dijminahiyekê li hember wî xortî kir. Ji xwe dipirsî ”erê çima di van herdu carên ku min ev keç tê de dîtî, ev xort ji bin erdî derdikeve û wê ji min distîne?”.

Serdar bi dilekî xemgîn ji ciyê lê tûniştî rabû û kete ser rêya di ber fekulta matematîkê re derbas dibe û bê ku bizani-be ka ber bi kî derê diçe xwe da rê û kete nav malxulyanan. ”Çima bextê min her ho ye? Keça ku dilê min çuyê, yan mêrê wê yan dezgirê wê heye. Lê wê got – bila haya me ji yekûdu hebe– û ev jî dibe ku nîşan be li ser hindê ku ez ketime

dilê wê”, gazindên ji vî rengî ji xwe û ji bextê xwe yê reş diki-
rin di wê dema ku milê wî tê de bi tiştê ketî û ew rahejandî
û ji nav dalxeyan derxistî. Temaşa kirê ku Heval bû, wî bi
enqest milê xwe li milê wî da.

– Te xêr e, te wisa serê xwe li ber xwe şor kirî û tu weha yê
buximî û navçavtirş î? Hevalî ew şêlka pirsyaran avêt ber Ser-
darî.

– Aha, Serdarî berê axaftinê guhert û got, baş bû min tu
dîtî. Min pirsyarek ji te heye û hêvîdar im ku tu bersivê li ser
bidî.

– Bêje bira, Hevalî got.

– Erê tu nabêjiye min ka tu çi ji Çinarê dizanî?

– Çinar!? Çinar kî ye? Hevalî weha got û paşî her wekî ha-
tiye bîra wî ka ew qala kê dike:

– Ha, ew qîza Duhokî! Te çi zû zanî ka navê wê çi ye! Te
xêr e bira, hema bes dilê te ne ketibeyê?

– Nuke tu bêje min ka wê dezgirê xwe heye yan na?

– Ma ez ji kî ve dizanim. Ne ez xizmê wê me û ne jî li Du-
hokê dijîm. Hema hat û çû ez û ew di fekultekê de dixwî-
nin. Em bes navên yekûdu dizanin û danûstandina me bes
silavkirin e li yekûdu.

Serdar bi wê besivê razî nebû û ji Hevalî bawer ne kir.

– Du sal in hûn di yek sinifê de û tu çi jê nizanî!! Min nu-
ke bes bizaniya ka ew çi xortê reş esmer e, di wê dema ez wê
tê de dibînim ew têt û wê ji min direvîne?

– Neku tu behsê wî xortê reşesmer, yê zirav û dirêj, xuda-
nê simbelên bor û reş dikî?

– Hema ew bi xwe ye, her wekî li ser pelên sor rawestiyabû
dema ev digot. De ka bêje ka ew kî ye?

– Tu dizanî xwendekar û ji wan bi taybetî keç, zêrevaniyê
li yekûdu dikin û behsê hevûdu dikin. Min ji hinek keçan
guh lê bûbû-ku ew dezgirê wê ye. Lê duhî keçekê digote xor-

tê bi xwe re ku ew xort birayê wê ye û serbaz e li Mûsilê. Ew car bo car ku teskereya wî hebe têt û wê digel xwe dibe ger-
yanan bo nav bajarî yan pev re diçin mala xwe li Duhokê.

Te digot qey Hevalî bi wê mizgîniya xwe dinya hemî pêş-
kêşî wî kir. Bi terzekî ji qam derketî kêfa Serdarî hat û got:

– Ez bo vê zanyarî û mizgîniyê, te gazî çayvexawrinekê li
çayxaneyê dikim.

– Xuya ye tu bi rastî dildarê wê yî?

– De niha dev ji hindê ber bide û were da em çayekê digel
hev vexwin.

– Eger tu aciz nebî, spas ez nahê, Hevalî got.

– Çima? Çayek e, xwe ne çi ye.

– Bira te ya rast bivê, ez ne wêrim gelek digel te bihê, û
biçim.

– Tu ne wêrî bi min re derbikevî! Xêr e, çi bû ye?

– Ez nizanîm çend jê rast e û çend jê derew e, lê tete gotin
ku tu û Dilşad û Şivan di rêxistineka nihînî ya siyasî ya kurdî
de kar dikin. Ez jî naxwazim xwe nêzîkî çi bela û serêşyan
bikim.

Bi bihîstina wê gotinê Serdar di ciyê xwe de hişik bû. He-
valî bi wê gotina xwe cilfek bi wî xist.

– Ez, em di rêxistineka siyasî de ne, Serdarî pirsyar kir. Ev
çi axaftin in tu dikî?

– Ji min ne xeyîde. Hemî xwendekar we û pispisa we her
roj dibînin.

– Ma hevalînîkirin û axaftin û pispis di navbera bevalan de
kirin siyasî e û nibîn û qedexeyê?

– Ê bi Xwedê ez bi xwe nizanîm, lê gelek xwendekar weha
dibêjin û tete gotin jî ku baya bikûmetê ji we heye. Min ji mêj
bû dixwest bibêjime te ku haya we ji we bebe û li xwe mi-
qeyyed bin.

Agadariya Hevalî ya dawîn dilê Serdarî yê ku bi agadariya

yekemîn geş bûbû çirmisand û êdî nema li bîra Serdarî ku
wî Heval bangî çayvexwarinê kiribû. Li wê derê ji hevûdu
veqetiyar û her kesek çû ser rêya xwe.

Mala Serdarî li taxa Feyseliyê bû û ew tax dikeve bakûrê bajarê Mûsilê, nêzikî rûbarê Dicleyî. Ew rûbarê ku wî pir bez jê dikir. Carna ku diçû ber lêva wî rûbarî, dixwest ku rûbar berê xwe biguhêre û wî bi ser pêlên xwe re, digel xwe bibe wan ciyên ku tê de derbas bûye û bigebîne warên ku jê dizê û car jî ji Dicleyî dixwest ku qebûl bike ku ew jî bibe dostê rêvingiya wî di geryana wî de li dû birayê xwe Firatî, ku wekî wî ji eynî axê derketiye û herdu bi wê xêr û bêra xwe, ji serûkaniyên xwe, ji axa ku jê dizên dûr dikevin, der bi der dibin, du rêyên cuda digirin, lê her digehin hev, hevûdu digirin ve, li kî derê be, li derbideriyê jî be, her têkilî hevûdu dibin. Û li welatê xwe jî gešta xwe didomînin, bi serûkaniya xwe ve dimînin peywendîdar û dimînin girêdayî zageha xwe. Ew ji axa xwe venaqetin, jê bar nakin û çî cara wê bi yekcarî, bi hemî ve nahêlin, xêr û bêrên xwe jî her didinê. Wî hez dikir ku ew jî mîna Dicle û Firatî bûya, ji xelkî re, ji axê re weha yê xêrdar û bêrdar bûya.

Bavê wî Mehemed barhilgir bû û galîskeyeka wî ya bar pê kişandinê hebû. Wî, ji xelkî re, tişt û miştên wan bi pereyî, ji ciyekî bo ciyekî din vediguhastin. Bavê wî çil salî bû. Navçavên wî westiyana wî, nerehetbûna wî bi zû pîrbûn û kesîrebûna lê diyar ber çav dikir. Xwendîna Mehemedî nebû. Bapîrê Serdarî ji ber destkurtiya wan û pêwîstiya wî bi hindê ku kurê wî arîkariya wî di şivaniya pezê gundî û karûbarên di nav bîstanan de bike, kurê xwe Mehemed ne şand xwendîgehê. Lê rê dabûyê ku carûbaran biçe cem melayê gundî û çend dersan bixwîne û li hember wê dersdanê bavê wî co-

tekî goreyên rîsî, ku dayika wî çêdikirin, pêşkêşî melayî dikir. Bavê wî digotê:

– Kurê min Miho, axa dê ji min bixeyide ku ez te bişînim dibistanê. Wî gotiye ku xwendin ne ya şivan û gavan û kerax û kurmanca ye.

Dayika wî Helîma bermalî bû. Sih û heşt salên xwe di jiyannê de derbas kiribûn. Ew piştî destpêkirina Şoreşa Îlonê ji gundê xwe li devera Behdînan hatibûn Mûsilê. Dayika wî pêçe; ebayê reş û poşî, nedan ser laş û navçavên xwe. Ka ew li gundî çawa bû, li wî bajarê mezin jî weha ma; ji bilî cilkên kurdî û dersoka li ser serî çî karekî din li xwe ne dikir.

Birayekî wî yê ji wî biçûktir hebû, li pola sêyemîn ya navincî bû, navê wî Elî bû. Bavê wî ew bi navê bapîrê wî bi nav kiribû. Xwe dayika wî digot "eger bi ya bavê te bûya dê wî navê te bikira Hesen, ji ber ku ew navê bapîrê bavê te ye. Lê piştî bûna te bi çend rojan, hêj tu bê nav bûyî, zilamek li mala me bû mêhvan. Ew hîngê mamoste bû li dibistana gundî û wî pir hez ji bavê te dikir û mala wî li Bexdayê bû. Ew jî kurd bû û dema ji gundî vedigeriya mala xwe li Bexdayê, ew di rêya xwe de şevê li cem me dima. Bextê te wisa bû, ew mamoste, berî ku navlêkirina te ciyê xwe bigire, hat nik me û bi şev ma. Wî got bavê te ku bila navekî kurdî bide te û wî Serdar wekî nav bo te pêşniyaz kir. Bavê te jî gelek rûmet dida wî mamosteyî û gotina wî li erdî ne dixist û weha navekî kurdî li te hat kirin. Lê ew mamoste li Bexdayê ma û li wir mamostehiya xwe kir û êdî ne hat cem me û danûstandinên wî bi me re neman û weha bavê te navê bavê xwe Eliyî li birayê te kir".

Serdar gihaşt mal. Dayika wî, li hewşa malê, li ser şemilkê bû, wê nivêja êvarî dikir. Piştî ku wê nivêja xwe xelas kirî, ew li kurê xwe zivirî û wê gotê:

– Kurê min xwarin durist e, bo te rûbikim?

Wî gotê:

– Ne yadê, ez dê ji xwe re piçek rakevim.

Avek li serûçavên xwe kir. Xaniyê wan du odeyî bû, ya biçûk ya wî û birayê wî û dayûbavên wî bû. Ya din jî ya kurdekî din û jina wî bû û wan zarok ne dibûn. Di odeya wan de sindoqên ji tenekeyî bebûn û tê de kinc radikirin. Çi qiryole tê de nebûn. Nivînkên nivistinê û codeliyên rûniştinê li kujiyekê li serêk bûn. Serdar ket hundirê odeyê, rûnişt, paşt xwe girêl kir ser nahlîka xwe ya isfencî. Çi qiryoleyên wan nebûn, çend nahlîkên wan bebûn, gelek ji mêj bû bavê wî bi erzanî kirîbûn, ne dihat bîra Serdarî ka kengî, lê wî hindî dizanî ew nahlîk her hebûn. Xewa wî, bewyana wî ne bat. Dest dan pirtûkeka xwendîgehê, berperên wê vedan, ne şiya hizra xwe biêxe ser xwendinê, xeyidî û wî bi xwe jî ne dizanî ji çî. Pirtûk girt û danî çiyê wê. Ew bes bi canê xwe di odeyê ve bû, lê bi hizra xwe li derveyî wê derê bû. Du tiştan ew xistibû bin barên xwe; Çinarê û nûçeya ku Hevalî jê re li ser pirsaxa xebata wî di rêxistineka nihînê de gotî.

Wî nizanî çî bike û biçê cem kê û pirsyara xwe bi kê bike. Wê gavê hest bi pêwîstiyeka mezin bi şîretvan û rêberêkî kir. Cara yekemîn bû, ku ew di jiyê xwe de dikeve rewşeka weha, ku xwe tê de pir lawaz û bê heval û pişt bibîne. Şev hat û xew bi çavên wî ne ket. Xwe li ser teniştan, li ser zikî û piştê wergerand û çavên xwe niqandin, lê xew ne hatê.

Car kêfa wî bi hindê dihat ku ew xort ne dezgirê Çinarê ye, lê birayê wê ye û wê hizrê ew diarand û xewnên xweş bi paşerojê û xwenêzêkkirinê ji wê bûka Duhokî ve didîtin. Û yê bi lez bû ku bibe ve roj û biçê zankoyê û Çinarê bibîne û xwe bêtir nêzikî wê bike û hewil bide wê bêtir binase. Û hewil bide wê têbigehîne ku ew hez ji wê dike. Û di wan gavan, di malxulyanên xwe de didîtin ku ew dibû mêrê wê û wan ji xwe re malek dadimezrand û zarokên wan çêdibûn û

ew hemî pêk ve bi xweşî û serfirazî dijiyan. Ji xwe dipirsî gelo ew çima, weha zû û bi çavdîtinekê, wî hez ji wê kir û vîyan bi carekê hat û ew dagîr kir.

Car jî ji nişkan ve belavbûna nihîniya wan ew ditirsand û ew bi guman dixist û weha li wî dikir ku ji xwe bipirse: "Gelo ev xelk çawa van nihîniyan dizane? Neku Şivanî nihîniya me bo hevalekî yan hevaleka xwe eşkere kiribe!"

Wî weha dizanî ku Şivan xortekî devberdayî ye, ew li ber du tiştan ji hêza xwe dikeve û teslîm dibe; keçan û ereqê. "Hema keçek pê bike kenî ew dê xwe ji bo wê bike erd û hema ereq vexwar dê her tiştê ku dizane bibêje". Di wan gavan de Serdarî gazinde ji xwe bi xwe kirin ka çima wî qebûl kir ku kesekî weha bi wî re kar bike; "Kesê weha nabe bibe endamê rêxisitneka nihînî ya nelegal. Her ji destpêkê tîrsa min ji wî kurî hebû. Min digot, hema Şivan li ciyekî ereqê yan bîrê vebixwe dê her kesê bixwaze gotina ji wî derbixe dê derxîne. Lê Dilşadî ew aniye û dibêje ku ew kurekî gelek welatparêz e û haya wî ji xwe heye. Nexêr, divêt ez komîteya karger pê bihesînim hêj ne bûye dereng".

Wî biryar da ku ji yê bi ser xwe de bibêje ku xetê wî yê rêxstina wan ya nihînî di bin şika xelkî de ye.

Serdarî ne dizanî ku ew hind yê tirsinok e û ji wî re diyar bû ku bistehî û tirsinokiya mirovî di demên tengav de xuya dibin. Wî ne zanî ka wê pirsê çawa dest pê kir. Lê hind dizanî ku ew karekî baş dike. Wî hez dikir ku tiştê bike ku pê hest bike ku yê xizmetê bo azadbûna gel û welatê xwe dike. Çima weha dikir? Niha, ji nû dest pê kir hizra xwe di hindê de kir ka ew bo çi kete nav bizava siyasî ya nelegal. "Lê ma ji bilî ya nelegal bizaveka din ya kurdî ya siyasî yan ya civakî yan ya pîşeyî heye?" Wî ev pirsyar ji xwe kir. Car weha di xwe digihaşt ku wî dest bi wê xebatê kir bona ku tîrs û şerma xwe pê biveşêre û bi hindê bikaribe bi ser wan herdu kêmasi-

yan de zal bibe. Car jî digot xwe: "Xwe divêt hinek kes vê xebatê jî bikin û çima yek ji wan ne ez bim". Wî hinek ji destpêka netewebûna xwe vedigerand bo dayûbavên xwe; behiskirina wan ya berdewam bo ciwanî û şengiya gundê wan, wan çel û çiyayên deverê, siruşt û xwezaya xweşik û dilveker ya Kurdistanê, xerîbbûna wan ji wan wargehan, hezkirina wan ya bê sinor bo vegeerê. Wêneyên sax yên bêhejmar yên zordariya desthilatdarê dagîrker bo ser kesê kurd yê ku dixwaze di kurdewarî û kurdbûna xwe de azad, li ser axa xwe bijît, hertim li ber çavên wî, di hizra wî de bûn û rolê xwe di şarandina kurdbûna wî de didît. Wî carna hest bi hindê dikir ku di mijûlbûna xwe de bi vê pirsê, bi xebata neteweyî ve, xwe peyda dike, pênasnameyaxwe bi taybetmendiyên xelkê xwe zelaltir dibîne, şermê winda dike, hevalên mîna xwe nas dike û tirsê di nav xwe de difetisîne. Çi kesî bi tirsê wî ne dizanî, heta yên gelek ji wî nêzîk ji hevalên wî jî pê ne dizanî. Ji bilî dayika wî ku wê kutê xwe ji hemî rexan ve baş nas dikir û ew ya ji hindê pişt rast bû ku kurê wê Serdar, ji tirsê, xwe tûşî çî belayan nake. Wê hez dikir ku kurê wê, bo ku bes ne keve nav siyasetê û çî bela bi serî ne hên, weha yê tirsinok be.

Dema sala xwendinê dest pê kirî, wî ew herdu heval; Dilşad û Şivan bi rêya dost û cîranê xwe Hevalî, li çayxaneya zankoyê nas kirin. Serdarî xwe ji wan nêzîk dît. Herçend bû wî Heval her ji biçûkîniyê nas dikir, lê tiştên wan yên hevbeş ku li ser biaxivin kêr bûn. Tiştê ji hemiyar pêtir Serdarî hez jê dikir xwendina pirtûkan û munaqêşe li ser wan bû. Wî dikarîbû yek pirtûkê bi yek du rûniştinan bixwîne, mîna romana Dayikê ya Meksîm Gorkî û gelek roman û pirtûkên din. Hindî Heval û xwendin bûn, ew erd û esmanan ji yekûdu dûrbûn. Lê her di rûniştina yekemîn de bala Serdarî çû ser hindê ku ew herdu birader; Şivan û Dilşad, wekî wî hez

ji xwendina pirtûkan dikin û zanyariyên wan yên giştî di her warekî de hene û weha bi wan re bû dost û pirtûk û munaqeşe bûn pîrek di navbera wan de. Her weha Serdarî çî caran dostîni bi kurdên soranîaxêv ne kiribû û her hez dikir ku dostîniyeka wî ya wisa hebe û ew derfet bo wî hilket; Şivan ji Silêmaniyê û Dilşad ji Erbilê. Ya ji wî ve ew dê nikaribe wan fehim bike, lê piştî çend rojên bi hevûdu re derketin û axaftin û munaqeşeyan, wan, yekûdu pîr xweş fehim kirin. Bala wî çû ser tiştêkî, lê ne xwest bi giringî bigire; ew jî ew bû ku herdu, lê bi taybetî Şivan, bes bi zaravê xwe dipeyvin û berûvajî wan, ew hewil dide bi diyalekta wan biaxive. Wî ew tişt bi dilxweşî dikir û hez kir ji dil zaravê wan bizane û dixwest biselimîne ku ew jî zimanê wî ye û wî çî gazinde ji wan nebûn li ser hindê ku ew bi zaravê wî naaxivin. Ya giring li nik wî ew bû ku ew di yekûdu digehin. Wî weha didît ku dibe ku egera hindê ew be ku zaravê soranî her ji destpêka sedasla bîstan û hir ve li başûrê Kurdistanê û li Îraqê zimanê xwendin û nivîsandina kurdiyê ye û bi behdîni yan bi kurmancî nivîsîn pîr qetlaz e. Ya rast wî ev bi pîrseka giring ne dizanî û her ne dixwest li ser rabiweste û hizra xwe tê de bike û ditirsiya neku ew şeweyê hizirkirinan bi xerabî kar bike ser pîrsa bawerbûnê bi yekîtiya neteweyî ya kurdî di hizr û nava wî de.

Carekê Dilşadî pîrsa xehata siyasî li dijî dagîrkerî, digel wî vekir. Ku wî jî hezkirina xwe nîşadayî, Dilşadî ji wî xwest ku eger ew kesekî ji rêxistineka nihînî ya kurdî binase peywendiyê digel bike bo ku ew û Dilşad û Şivan jî bi wan re kar bikin. Cîranên mala Serdarî wan hebûn, ew jî kurd bûn, ji eşîra Sindiyan, wan mala xwe ji Mûsilê bar kir û çûn Zaxoyê. Wê malê kurek bi navê Naciya hebû, ew û Serdar yek temen û hevalên hev bûn. Ku Naci di hate Mûsilê mala wan, wî hinek signal didane Serdarî û digotê eger hebin kesên ku

dixwazin ji pêşmergeyan re arîkar bin, bila ew peywendiyê bi wî bike, ji ber ku peywendiya wî bi pêşmergeyan heye û ew hez dikin ku li Mûsilê û bi taybetî di zankoyê de hevalên wan hebin. Serdarî jî peywendî bi Nacî kir û weha xetekî rêxistinî yê nihînî li bajarê Mûsilê çêkir. Li destpêkê ji wî û Dilşadî pêk dihat. Wî hez ne dikir ku Şivan bikeve nav xetê wan. Herçend li gor dîtina Serdarî ew kurekî gelek jîr û xwende bû, lê pirsê li pey keçanbezîn û ereqvxwarinê, ku Şivan zor pê ve girêdayî bû, Serdar ditirsand, ku ew bibe belaya serê wan. Lê Dilşadî Serdar qayîl kir ku ew tirsên wî bê bingeh in û Şivan jî ket nav karê wan yê nihînî.

Ji bo agadarkirina her pênc endamên komîteya karger ya rêxistina xwe ya nihînî diviyabûya Serdar biçûya Zaxo, ji ber ku ew her pênc li Zaxoyê bûn. Serdar bi xwe di nav xwe de, li ser vî şeweyê xebata xwe, dudil bû. Carna weha li wî dihat û digot xwe: "Ya çêtir ew e ez dev ji vî karî berbidim, ez ne yê van şolan im". Lê ku digihaşt wan herdu hevalên xwe yê din, ew careka din gerim dibû. Serdarî tiştêk dizanî, ku ew, wî karî, bi hemî jêrazîbûn û bawerîpêkirina xwe nake, lê dixwest jî yê beşdar be di xebata neteweyî de. Hindî wî kûrtir diyalog bi xwe re li ser hindê dikir, gumanên wî bêtir lê dihatin. Ew û çek û hêzbikaranîn dijmînên hev yê sersext bûn û digel hindê jî endam bû di rêxistinekê de, ku zimanê hêz û dirb weşandinê li damûdezgeh û kesên berpirsyar yê dagîrkerî bi ser de zal û tê de li kar bû. Eva ha ew pir diêşand û wî nikarîbû bizane ka wî ji ber çî dixwest xwe ji wî awayê xebatê dûr bixe; aya tirsê di nav wî de weha dikir ku ew ji xebateka çekdar ya ku tirsê girtin û mirinê tê de ye bireve, yan jî bawerîya wî bi wê metodê nebû? Wî di nav xwe de bêtir bawerî bi rewşenkirin û rewşenbîrkerîna xelkî hebû, ku ew li ser mafên xwe wekî mirov û wekî netewe hişyar û agadar bibin û li ser bingehê wê hişyarbûnê giş tex û çînen civakê, pi-

raniya xelkê wî, bi bîr û bawer û bi hişyarî û bi zanîn, her kes li ciyê xwe, li ciyê karê xwe, li mala xwe, li tax û rendeka xwe, li gundê xwe, li bajarê xwe, bi zanîn û malê xwe li dijî zordariyê, li dijî bindestî û dagîrkerinê, bi awayekî rêxistî, bi metodên aştiyane, bê çek, rabibin ser xwe. Di serê wî de hizreka hêj ne baş zelalbûyî hebû ku divêt ev eniya bersînggirtina dagîrkerî ji aliyê xelkê wî ve hête mezin û berfireh kirin û guhertin rê de bêne kirin.

Car jî diket di gumanê de ku ev metod; têkoşîna bê çek û bê hêza çekî, di welatekî wekî Îraq û Îran û Tirkiye û Sûriyeyê de, encamên baş û nêzîk bîne. Wî wisa didît ku ev desthilatdar dê berê çekên xwe yê ku jek bidin rabûneserxweyiyan û dê heta kesê dûmahiyê jî, jê bikujin û dê gund û bajarên wan tarûmar bikin, nemaze eger dinya li hawara wan nehêt û mayê xwe di wê pêlênan û perçiqandina mafên mirovî de neke. Di warê li hawarhatina dinyayê jî ne yê bi hêvî bû. Ew weha rêdigihast ku ev dinya; dewletên kenkene, eger ne ji bo berjewendiyên xwe yê raybetî bin, ne ji bo berjewendiyên gelên xwe bin, ew ji ciyên xwe nalivin, û hema weha, ji bo çavên mirovîniyê arîkariya milletekî weha tepeser nakin. Wî digot xwe ku dibe ew ji bo rûmetiyê, ji bo ku xwe wekî mirovhez binasînin tiştêkî bikin, lê bi ya wî çareserkirina siyasî ji bo pirsê xelkê wî yê bindest, welatê wî yê dagîrkirî ne xema wan e, kêmtîşt di serûberê niha yê deverê de. Wî tiştê bi herî giring didît ku bibe egera bidestveanîna xelkê wî bo mafên xwe yê mirovîniyê û neteweyî çekê zanîn û ekonomîk e digel yekîtiya neteweyî. Wan dîtin û hizirkirinên cur bi cur ew ji nav de aloz dikir û biryara wî jî di warê xebat û ne xebatê de gîro dikir. Lê pirs ji hindê derketibû û wî xwe neçar didît ku biçe Zaxoyê û komîteya karger bi wê suhbetê bide nasîn.

Diviyabûya berî ku biçe Zaxoyê pirs bi hevalên xwe Dilşad

û Şivanî re munqeşe bikira, lê herdu, ku di yek odayê de dijiyan, çûbûne nik xizmekî Dilşadî li Keleka Yasîn Axayî ku bi taksîyê saetekê ji Mûsilê dûr e û du rojên din dê vebiger- yana. Nedişiya du rojan xwe bigire û biryara xwe da ku biçê Zaxoyê û dixwest wî karî zû bi cî bîne û wî barî ji ser milên xwe biavêje. Wî di rastiyê de ne dixwest wan herdu hevalan bibîne bona ku, ew, wî ji biryara wî lê ve nekin.

Wî di rêyê de bo Zaxoyê di serê xwe de biryara xwe for- mule dikir "Hevalên hêja biborin, êdî ez nikarim di vî karî de berdewam bibim. Eger wan pirsyar ji min kir; erê gelo çî- ma? Ez dê bibêjim, bi Xwedê, eger we ya rast bivêt, êdî min bawerî bi vî rengê xehatê ne maye û min bawerî bi van hemî partiyan jî nîne. Û ez dibînim ew pêtir şerê yekûdu dikin ji hindê ku şerê dijminî bikin. Dagîrker me bindest dikin û em jî yekûdu dikujin. Ez rêya xelasbûna me bi vî rengî na- bînim. Eger ji min pirsîn; pa alternatîva te çî ye? Ez bawer nakim ew hind tê gîhaştî hin ku ew hizra alternatîva bikin, lê eger pîrseka weha jî bikin ez dê bibêjim...dê bibêjim hema ez hez nakim êdî endam bim di rêxistineka nihînî de. Dê bêjin tu tirsinokî. De ka çî dibêjin bila bibêjin, ez naxwazim û hind"

Lê Serdar bi guman bû ku ev reftara wî ya durist e, ji ber ku di xetê wan de biryareka weha hatibû dan ku yê dibe en- dam, nabe êdî dev ji endamiya xwe berbide û dê heta mirinê endam be. Lê Serdar yê li ser biryara xwe rik bû û digot xwe "Çî dibe bila bibe, êdî ez çî xebata weha ya ku min bawerî pê neyî nakim".

Dilşadî gelek caran ew di rewşên weha de razî dikir ku di xebata xwe ya nihînî de berdewam bibe û wî Serdar bi axaf- tinên ji vî terzî razî dikir: "Gelek caran mirov hinek tiştan dike û bawerî pê nîne û naxwaze bike, lê pêwîst e ku wan bi- ke û ji bona ku wan tiştan bike divêt mirov xwe bi hindê qa-

yîl bike ku ev kirina wî bo wan tiştan ji sexmeratî piraniyê ye û gava alternatîv nebe divê mirov wê bike ya heyî". Di tirmbêlê de ev gêngaşe di nava Serdarî de berdewam dibû û têkil dibû digel tirsê zalgehên (kontrolên polîs û leşkerî) di rêyê de. Ji wî ve hemî dinya bi karê wî dizane û hema ha ew di zalgehê de ji tirmbêlê hat peyar kirin û girtin û perde bi ser jiyana wî de hat vedan. Carna jî demê Çînarê, bi bişkurîna xwe ya dilveker ve, dihat ber çavên wî û bo çend çirkeyan xema wî dihat revandin û di hizra hindê de dima; aya dê hemî tişt hêmin bibin û dê ew careka din Çînarê bibîne?

Li Zaxoyê Serdar peyar bû û neçû mala hevalê xwe Naciyî, lê yekser çû bo mala Mîrzayî ku berpirsyarê rêxistina wan ya nihînî bû û mala wî li taxa Ebasîkê bû. Ew gelek caran hatibû mala wan. Wî destê xwe li derî xist. Pîrejinekê dergêh vekir, dayika Mîrzayî bû û Serdarî yekser ew nas kir û xwest silavê lê bike ku dayika Mîrzayî Serdar dît xirîqên pê ket û yekser berda girî û xwe di Serdarî wer kir. Serdar ma hêbetî û tirseka mezin dilê wî girt û giriya dayika Mîrzayî ew ji ku lovanka serî heta binê pêyan hejand.

Ku ew bi wê re ket hundirê xaniyê, dît ku tazî ye û kes û karên malê civiyane û Mîrza ne di nav wan de ye. Serdar ma şaş û ne zanî çî bike û ji kê bipirse ka mesele çî ye. Birayê Mîrzayî ku xortekî bîst û sê salî bû û bi du salan ji Mîrzayî biçûktir bû ji odeyekê derket, hat û destê Serdarî girt û ew bo der ve bir û gotê:

– Xwe zû ji vê derê rake û here hêj hikûmetê bi te ne zanî, heke dê te jî girin.

– Niha tu ji min re bibêje ka çî bûye, çî qewimiye? Ka Mîrza? Serdarî pirsyar ji xortî kir.

– Mîrza û herçar hevalên wî berî çar rojan hatine girtin û niha hikûmet li te digere, birayê Mîrzayê got. Diyar e navê te jî ketiye nav destên wan, ji ber ku duhî hatin mala me, ez

li mal bûm û wan pirsyar ji min kir ka ez kesekî bi navê Serdarî nas dikim û ka mala wî li kî derê ye. Min jî xwe xişim kir û ji wan re got ku ez çî Serdara nas nakim.

Ku Serdarî ev xeber bihîst, dinya li ber çavên wî tarî bû û xwe dît di birayardana xwe de derengmayî. Yek hizir di serê wî de ma, ka çawa xwe ji girtinê xelas bike û ber bi kî derê biçê û hawara xwe bibe cem kê. Yekser Şivan, hevalê wî yê rêxistinê hat bîra wî û wê gavê ew ji xwe yê pişt rast bû ku ev pirs giratina wan hevalan jî her ji wê derê derketiye, heke ma bo çî her di eynî wê dema ku xwendekarên kurd li zankoyê dest bi axaftinê li ser karkirina wan di rêxistineka nihînî de kirî, hevalên wî yên Zaxoyê jî hatin girtin.

Biryara xwe dabû ku dev ji xebata nihînî ber bide û niha gihaşte hindê ku divêt zû biryareka nû bide; ka biçê nav pêşmergeyan yan na û bi ya wî, wî di wan gavan de nikarîbû li ser pirsêka weha rabiwesriya û hizra xwe tê de bikira. Ew bi xwe biçê cem polîsî û bibêjeyê ku vaye ew bi xwe hatiye û wî di rastiye de ji bilî endambûnê çî tişt ne kiriye û haya wî ji çî tişteki din nîne. Lê ew li nik xwe yê ji hindê pişt rast bû ku ew jî nabe, ji ber ku li cem dagîrkerî bes endambûn bi tenê yan haybûn ji hinek kesan ku di rêxistineka ne ya hikûmetî de kar dikin, bi xwe gunehkariyeka mezin e û mirov li ser têt girtin û êşandan û zîndankirin û dibe xendiqandin jî.

Wî ew jî dizanî ku pirs ne pirs hindê ye ka rêxistin çekî bi kar tîne yan na, lê rastiya pirsê ew e ku di vî welatî de nabe çî rêxistinên din ji bilî partiya desthilatdar û kopî û dûvelankên wê hebin, yên ji bilî wan peyda bibin, divêt bihên ji nav birin. Opozisyon, berbingarî bi her şeweyekî be bila bibe, di vî welatî de qedexe ye. Haya Serdarî ji wê rastiye bebû. Wî dizanî jî her ew siyaseta desthilatdarî bûye palder bo ku partiyên kurdan jî her eynî zimanê desthilatdarî, hêzê û çekî di têkoşîna xwe de bi kar biînin û kurd berdewambûna hebûna

xwe di wê bergiriya xwe ya rûhê û çekdar de bibînin.

Di wan gavên hessas de Serdarî xwe dît di navbera nal û bizmaran de. Dengê dayika Mîrzayî hat guhên wî bi dengêkî giriyokî ve dibêje: "Kur jî bi rêya bavê çû. Mergê min, kurê min, Xudê mala bêbexta xerab bike". Bavê Mîrzayî di dema berxwedana çekdar ya kurdan, di sala 1974ê de, li meha Îlonê, li berokê şerî, li devera Erbilê bi topeka leşkerê Îraqê hat kuştin.

Dema wî xatirê xwe ji birayê Mîrzayî xwestî û ew hiştî û derketî derveyî xaniyê wan, hêj jî ne dizanî dê çi bike. Êdî derfetê hizirkirinê di wê pirsê de jî ne mabû, ji ber ku hêj deh metran ji xaniyê Mîrzayî dûr ne ketibû dema xwe dîtî yê bi asayîşan ve dormandor kiriye û ji her aliyê ve bi debance û qontaxên kilanşikofên xwe ve, ew peyayên asayîşa hikûmera Îraqê bezîne wî. Ketine ser piştê wî, hest pê kir devê wî gerim bû û xwîn jê rişt. Dest lê hatine girtin û hate raxiştandin bo nav tîmbêlekê û ji ber lêdana ji her aliyê ve êdî wî agah ji xwe ne mabû.

Çend roj derbas bûn, Çinarê Serdar tê de ne dît. Wê ne zanî çima ji hemiyar Serdar weha bi dilê wê ve nûsiya û hat û ew ji nav de vegirt, dilê wê, canê wê dagîr kirin. Wê hest pê kir ku wî Serdarî, weha zû, ciyekî mezin di nav wê de girt û xwe li ber wî bêhêz dît û nikarîbû wî ji nav xwe derbixe.

Ji xwe wê dizanî ku ev hezjêkirina wê bo Serdarî dê ji wê re gelek arêşe û sergêjiyan çêbike. Lê xwe didît girêdayî Serdarî. Wê dizanî ku ew nikare bi hîç rengê qala vê evîna xwe ji çi kesî re bike. Hêj ew di zikê dayika xwe de bû, dema bavê wê ew, bi sozdanekê kirî jina birazayê xwe Karwanî, ku berî wê bi sê salan ji dayik bûbû.

Û weha peyman di anvbera herdu birayan de; bavê wê û mamê wê hatibû dan û li gor wê peymanê diviyabû ew û Karwan ku balixbûn bibûna jin û mêrên yekûdu. Xwe, Karwan, bi dîtina wê, kurekî xweşik, rehet û bê bela bû. Lê pirs di hindê de bû, ne Çinarê û ne Karwanî hest bi çi hezdarîyê ji bilî ya pismam û dotmamê, yan ya bira û xwîşkê li hember hevûdu ne dikir. Lê ew çend sal bûn, ew di guhên wan de dihat gotin ku ew herdu bo yekûdu ne û wê pirsê dest pê kiribû karê xwe di Karwanî de dikir. Êdî av di Karwanî de digere û ji ber ku ew kurekî pir ji xwe xelas û şermîn e, bîstehiya xwe di çi keçekê de ji bilî Çinarê nabîne, ew li wê bîsteh dibe, evca hewil dide xwe nêzîkî wê bike. Çinarê hest pê kir ku di wan dûmahiyar de Karwanî hestên xwe yê hezdarî û dildariyê bi awayekî îndîrekt arasteyî wê dikirin. Lê Çinarê di nav xwe de çi bersivdanek bo wan hestên wî ne didît û nikarîbû ji bilî birayekî wî bi rengê din binase. Dilê

wê çû gelek xortan lê çî carê ne çû Karwanî. Lê ji her kesî bêtir dilê wê çû Serdarî. Ew ji wê çendê pişt rast bû. Wê ji çî kesî re ne gotibû ku filan yan bêhvan kur ketibû dilê wê, wê çî cara bîstehiya hindê ne kiribû ku heta bo hevalên xwe yê keç jî behsê hindê bike, ji tîrsa neku bavê wê pê bizane û sergêjiyan ji ber hindê bo çêbike. Lê, wê, wê carê xwe didît ji nav de ya tête paldan ku bo kesekî qala wê evîna xwe ya hêzdar bike û ji wî bi xwe, ji Serdarî dest pê bike û rû bi rûyê wî bibêjeyê ku "Ez hez ji te dikim".

"Lê ka Serdar? Çima xuya nîne?" Wê ev pirsyar ji xwe kirin û ne zanî pirsyara xwe ji kê bike û jê bizane ka Serdar li kî ve ye. Wê hest pê dikir ku wê, gula ber serê xwe dîtiye û divê Serdar bi evîna wê bizane.

Çû çayxaneyê xwendekaran. Ew bo cara dehê yan yazdeyê bû diçû wê derê, temaşa kir, lê Serdar ne xuyabû. Çaya xwe kirî û çû ser eynî kursîka ku cara pêşîn ku Serdar tê de naskirî rûnişt û temaşayî wî ciyî kir. Kirrên ji dilê wê hat û tîrsa neku êdî ew Serdarê xwe ne bîne terzinkek hi ser laşê wê de berda. Ji nişkan ve bala wê çû ser Hevalî, di wê cara pêşîn de ku Serdar tê de dîtî, ew jî digel Serdarî bû, û ji bilî hindê Heval xwendekarê eynî fekulta wê bû û ji ber hindê jî ne kesekî xerîb bû. Lê şerim kir biçe û jê bipirse ka Serdar li kî ve ye û çima ne li zankoyê ye. "Biçim neçim" bi dehan caran ji xwe pirsî, paşî biryar da ku biçe û jê bipirse. Lê hêj ew ji ciyê xwe ranebûbû dema çavên wê bi Hevalî ketin, destê xwe ji wê re, bi silavê radike û ji ciyê xwe radibe û ber bi wê ve diçe. Ma heyirî, çî cara Hevalî weha ne kiriye û ne hatiye cem wê birûne û gote xwe belkî Serdarî tiştê gotibe wî ku bibêje min. Piştî silavê û rûniştinê Hevalî gotê:

- Te ew xort, Serdar li bîr e?
- Erê, wê zû got. Ew çima ev çend roj in ne xuya ye?
- Ez nizanîm çawa bêjim, Hevalî weha got.

– Ya rast ez bo te bibêjim ku wî hez ji te kiriye. Ku Hevalî ev got hem kêfa wê hat û hem jî şerim ji xwe kir û serê xwe çemand.

– Lê diyar e bextê Setdarî reş bû.

– Çi? Çima? Ku Çinarê ew bihîst ev hi hêbetbûn ve got.

– Diyar e te ne zaniye ku ew hatiye girtin, Hevalî got.

Dema ew nûçe bi ber guhên Çinarê ketî laş û canê wê velerizîn û hest bi xwe kir ji hêzê dikeve.

Hevalî pirs jê re şirove kir û ka wî çawa ji Dilşadî û Şivanî bihîstibû, weha bo wê vegêra. Wê xwest wan herdu xortan binase û ew bi xwe bêtir, li ser Serdarî pirsyaran ji wan bike. Lê Hevalî gotê ku ew herdu xort jî ji xwe ditirsin û gelek li ber xwe radiwestin, herçend e ew hi hawer in ku Serdar navê wan nade polîsî. Lê Çinarê gotê ku divêt "Tu min bi wan bidî nas kirin, belkî ez bişêm arîkariya Serdarî bikim û wî bidim berdan". Hevalî dizanî ku bavê wê kesek e, li cem hikûmetê destçûyî ye, lê ew tişt bo Serdarî ne gotibû û wî xwe ji ber hindê jî, li hember Serdarî, bi gunehkar didît.

Heval bi wê re çû û li zankoyê geriyan û şivan Dilşadî peyda bikin. Dilşadî ne got wê ku wî jî bi Serdarî re kar dikir, lê gotê ku dibe ji ber endambûna wî di rêxistineka nihînî ya nelegal de hatibe girtin û ew li Zaxoyê hatiye girtin. Dilşad, piştî berzehûna Serdarî çûhû Zaxoyê mala Mîrzayî. Ew berî hîngê jî carekê bi Serdarî re, ji bo karekî rêxistina wan ya nihînî çûbû cem Mîrzayî. Dilşadî ji malbata Mîrzayî hemî serhatî zanî. Û wî ew hemî bo Çinarê çend caran got. Çinarê navûnîşana mala Serdarî û navên hav û dayika wî ji Hevalî standin û xatirê xwe ji wan xwest.

Roja dîtirê piştî dersan, Çinar çû mala Serdarî. Xwe didît herweçkî diçe mala kesekî pir nêzîkî xwe, mala hezkiriyê xwe. Xwe hi hevala Serdarî ya xwendinê da nasandin û pirsyara wî ji wan kir. Dayikê digel girî, her eynî tiştî got ku he-

valê Serdarî, Dilşadî gotiye wan, ku Serdar li Zaxoyê hatiye girtin û dibêjin ji ber ku di rêxistineka nihînê de kar dikir, lewma jî hatiye girtin.

Çinarê ji dayika Serdarî xwest ku sebrê bikêşe û bi aneha Xwedê dê Serdar bi silametî bête mal. Wê Mebemed, bavê Serdarî jî dît. Ew li mal bû. Mit li ser gildkekê rûniştibû, hilim li cigareya xwe ya di baskê ji esmînê çêkirî de didan û berê xwe dida valahiyê. Çinar weha tê gihast ku ew di wê valahiyê de li kurê xwe digere û hesretên bê deng radihêle. Çinarê bo cara yekemîn di jiyê xwe de hest bi hindê kir ku xizmetekê bo kesekî ku pêwîstî bi arîkariyê heyî dike. Cara yekemîn bû di jiyana xwe de hest pê kirî ku ew jî dikare miroveka wecdar be, dikare ji kesine din re, çi nebe bi gotin û hest derbirîne, arîkar be.

Ew cara yekemîn bû ew bi tenha serê xwe û bê pirsyarkirîne ji bavê yan dayika xwe biçe malekê, maleka ne bav û ne dayika wê nas dikin. Dema xatirê xwe ji wan xwestî û ji ba dayik û bavê Serdarî derketî, hest bi hindê kir ku ew ji wê malbata karesat bi serî hatî re hêviyek e, û xwe dît ji wan re, di wê tengasiya wan de arîkar bû û gotina dayika Serdarî ya li ber deriyê "Tu bi Xwedê kî, keça min Çinar, tu werî sere-dana me, her weçkî min bi dîtina te Serdar dîtî" kar di kûratiya wê de kir û ew ji nav de givaşt û eger ne ji şerman de bûya dê wê bikira girî.

Wê soz da wan ku di demeka nêzik de bihêt seredana wan. Gelek rehma wê çû dayik û bavê Serdarî. Ne zanî çima, lê got xwe "Dibe ku binasê hindê ew be ku ez hez ji Serdarî dikim, yan jî hema ew bi xwe kesên mirovşîrîn û nermîn in".

Di rêyê de bo ciyê otobusê û di otobusê de bo xaniyê xwendekaran, her hizra wê li ser wê pirsê bû. Gotina dayika Serdarî anî bîra xwe ku digot:

– "Kurê min Serdar, gelek ji xwe şermîn e. Qet ji bo me

behsê hevalên xwe yê xwendinê nake. Qet behsê te ne kiriye. Keça min em jî heyî bûn, xwedî erd û pez û çêl û dewar bûn. Bes Xwedê mala bêbextan xerab bike. Dema serhildana çekdar ya rehmetî Barzanî dest pê kirî, kurê şêxê gundê me, Receb, çû digel Barzanî û di gundî de bû berpirsyarê partiyê. Wî gelek kerb ji Mehemedî; bavê Serdarî vedibûn û her şerê wan bû digel wî li ser erdî. Goya bapîrê Serdarî berî mirina xwe bi çend rojan erdê xwe kiribû diyarî bo şêxî û goya şahid jî li ser hindê hene û Mehemed jî li dijî hindê derket û got ku bavê wî pîr pîr bûbû û li ber mirinê bû û ne dizanî ka ew çi dike û erd erdê wî ye.

Recebê kurê şêxî derew bi dû Mehemedî ve kirin û got-gotk li ser belav kirin; goya Mehemed komunîst e û goya destê wî digel hikûmetê de ye; bi wan re li dijî Barzanî û Partiyê kar dike. Û wan gund hemî kir dijminê mala me. Wan weha li me kir ku em bi reva xwe ne gehin û em rep û rût ji gundî derketin û hatin Mûsilê. Piştî em ji wê derê hatin, mala şêxî destê xwe danî ser erd û milkê me, bi bihaneya ku ew erdê wan e û goya em xinizkar in û reviyane nav hikûmetê û mal û samanê me ji wan re helal e. Wan çend niyasek birin û ji xwe re li cem tapoçî kirin şahid û erd xiste ser navê kurê şêxî, Recebî. Xelk dibêjin ku wî li Tapoyê du kaxezk nîşa dane ku yek bi înzeya bavê Mehemedî ye û yek jî bi înzeya Mehemedî bi xwe ye û çi rastiye jî bo wan kaxezan nîne û her wan bi xwe ew nivîsandine û mor kirine.

Niha jî tu dibînî em di çi rezalê de ne. Me bes xwest ku kurên me Serdar û birayê wî Guhdar xwendina xwe xelas bikin û bo xwe bibin tiştêk û ji xwe re karekî baş peyda bikin, neku hiştî bavê xwe bibin barveguhêz. Niha jî hikûmet kurê min digire, goya ew xinizkar e û destê wî digel pêşmergeyan e.”

Çinarê hizra xwe di wê serhatiyê de kir û rewşa wê malê û

destkurtî û hejariya ku tê de dijît û rewşa malbava xwe û zengîniya bavê xwe û desthilata wî deynan ber êk. Wê çendê ew ji nav de arand û pirsyarek di serê wê de xuya bû: "Erê çima ev cudahî di navbera mirovan de, bo çi ev hejar û em dewlemend in?" Paşî wê got xwe, "yan wekî xelk dibêjin Xwedê wisa hez kiriye", û xwest bi wê gotinê xwe ji wî babetê aloz xelas bike.

Dema gihaştî odeya xwe ya di xaniyê xwendekaran de, Şewnim, ku keçek bû ji Erbîlê û di odeyê ve pê re dijiya, di odeyê de bû û tiştêk dixwend. Çînarê taqeta silavkirinê jî nebû û hema çanteya xwe ya milî danî rexekî û xwe teraş kire ser ciyê xwe. Şewnimê pirsyar jê kir:

– Çînar tu îro kî ve çûbûyî? Te çi ye, îro du rojên te ne, tu westiyayî xuya dikî!

– Nuke bihêle ez bêhna xwe bidim, Çînarê bersiv da. Min hêza çi suhbet û axaftinan nîne, ez dê piçekê bo xwe razim.

Şewnimê dît ku çêtir e wê bibêle. Çînar ê best bi xwe kir ku nikare hema temaşayî bergê pirtûkekê jî bike. Ew Çînara hertim di pola xwe de kesa pêşîn bû û di xwendinê de pir zîrek bû, ew du rojên wê bûn, ew û xwendin li hev bûbûn dijmîn. Ew hêbetî ma ka ew çima heinî tişt pev re hatin û qewimîn, zû, li pey hev; Serdarnasîn, evîna ji nişkan ve, girtina Serdarî, hest kirin bi hejarî û dewlemendiya xelkî û cudahiya tehil ya di navbera berdu texan de. Çawa ew xelkê hejar û destkurt hind nerm û dilovan û merd û li ser xwe ne û bo çi bavê wê yê zengîn û pêçêbûyî hertim xeyidî û enîgirê ye.

Çînarê biryar da daxwazê ji bavê xwe bike ku li dû Serdarî bigere û tiştêkî jê bizane û hewil bide arîkariya wî bike ku ji zîndanê der bixe. Lê ew dê çawa wê daxwazê ji bavê xwe bike!

Bavê wê yê ku di mala xwe de peyva pêşmerge û şoreş û siyasetê qedexe kirî, dê çawa qebûl bike ku keça wî berevaniyê

ji "xayinekî" bike. Bavê wê, her piştî şikestina serhildana Barzanî ya çekdar li 1975ê, dev ji siyasetê berda. Ew berî hîngê berpîrsyarê betalyoneka pêşmergeyan bû digel Partiyê û Barzanîperêsekî navdar bû. Wî jî, wekî hemiyar, çekê xwe deyna lê ew yekser digel hikûmetê bû dost û xelk dibêjin ku her di wê dema ew tê de partî bû jî, danûstandinên wî bi hikûmetê re hebûn.

Ew di nav xwe de roj bi roj pêtir ji wî karê bavê xwe ne razî dibû. Wê dizanî ku bavê wê digel parastina leşkerî ya Îraqê kar dike û hêzeka wî ya taybetî ya ji çend kurdan pêkhatî heye û ew carûbaran digel leşkerî kiryarine jî li dijî pêşmergeyan dikin. Dayika wê gelek caran digotê "De bila ev kar bes be, ha rojekê tu di kunekê de hatiye kuştin". Lê bavê wê çî caran rû neda dayika wê ku devê xwe bi gotinine ji wî rengî li ber wî vebike û eger wê carekê bîstehî jî kiribe, wî yekser li ber devê wê daye: "De ka tu devê xwe bigire. Ev ne karê te ye. Pa em dê bi çî bijîn. Ma qey pere ji esmanan tên xwarê." Her ji ber kar û peywendiyên bavê wê bi hikûmetê re û rawestiyana wî li dijî serhildayiyên çekdar, hevalên wê jî kêmbûn. Nebes li zankoyê, lê ku ew carna diçû bo nav bazarî, li bajarê xwe Duhokê digihaşt guhên wê hinek behsê wê dikin û dibêjin "Berê xwe bidin keça cehşan". Ew bi wê navkirinê pir diêşiya, lê qet çî catan devê xwe jî li ber wan gunehbarkirinan ne vekiribû û herweçkî bi rengê jî rengan bi xwe re qayîl bû ku ew gotinên ji wî rengî rast in. Lewma jî xwe bi hemî ve da xwendinê û bi hindê şiya xwe nêzîkî hinek xwendekaran bike, ew jî bi rêya arîkarîkirinê digel wan di warê xwendinê de û yek ji wan keçan Şewnim bû. Şewnim ku hat zankoyê û wan hevûdu di sinifê de nas kir, roja dîtirê xortekî, ji bajarê Çinarê, behsê bavê Çinarê bo Şewnimê kir û weha Şewnim, ya ku di nav xwe de kurdperwerekê mukum bû, xwe ji Çinarê dûr xist. Lê rojekê, berî taqîkirinekê di mate-

matîkê de bi çendekê, Şewnimê xwe neçar dît ji bo zelalkirina pîrseka matematîkê, ku li ber bûbû asteng, biçe cem Çînarê, ku di pola wê de di matematîkê de ji yên herî zîrek bû û jê bipirse. Hîngê Çînar û du keçên erebên Mûsilî pev re bûn. Piştî wê arîkariyê, danûstandinên wan herduyan berde-wam bûn. Şewnim û Çînar ketin nav behsên kurdan û pîrsa neteweyî û welatê wan û Şewnimê ne dît ku Çînar mîna bavê xwe ye, yê ku behsê wî bo wê hatiye kirin. Çînarê qala siyasetê bi her kesî re ne dikir, yek ji ber ku wê bi xwe hez ji siyasetê ne dikir û ya duyê ji ber ku bawriya wê bi her kesî ne bû. Lê wê nihîniyên dil û serê xwe bo Şewnimê vekirin. Wê heta ji wê re qala bavê xwe jî kir, ku ya xelik dibêjin rast e û ew bi xwe jî, di nav xwe de, wekî dayika xwe ne digel hindê ye, lê ew bavê wê ye. Û gote Şewnimê ku xalekî wê berpîrsyarek e di nav pêşmergeyan de û bavê wê nahêle ku ew û dayik û birayê wê biçin seredana wî li deverên li jêr desthilata pêşmergeyan. Wê, li ser bavê xwe got Şewnimê "Ew kî be û çawa be, ew her bavê min e û ez hem wekî keça wî û hem jî wekî jin nikarim li hember van reftarên wî derbikevim û guneh e xelk zarokan jî bi gunehên dayûbavan bisojin". Di navbera wê û Şewnimê de weha xweş û nêzîk bû ku Çînar ji cem herdu hevalên xwe yên mûsilî çû û di odeya Şewnimê de bi cî bû.

Wê hizra xwe di bavê xwe de kir, ka di warê Serdarî de, eger ew daxwazê jê bike, ew dê arîkariya wê bike yan na. Wê dîzanî bavê wê dixwaze carûbaran, hema ji bo rûmetî jî be, karine ji wî rengî bike bo ku xelk pê bizanibin û bibêjin "Remezane Sêvdînî filan kes da berdan". Lê Çînarê dît ya çêtir ew e, ew berî her tiştî digel birayê xwe Behzadî li ser wê pîrsê bipeyive. Ew û birayê xwe bêtir nêzîkî yek bûn û wan bo yekûdu, behsê her nihîni û hizr û dîtinên xwe dikirin. Birayê wê xwendina amadeyî xelas kir û xwest beşa literaturê li zan-

koya Bexda bixwîne. Lê bavê wê li dijî hindê derket û birayê wê neçar kir ku biçe serbaziya xwe ya dusalî bike ji bona ku piştî serbaziye buroya (nivîsingeha) wî ya xanî û saxtumenavakinê (miqawiliyê) bi rê ve bibe. Bavê wê ji ber girêdanên xwe yên parastina leşkerî, ne dişiya hemî wextê xwe li ber wê buroyê be û karûbarên wê bi rê ve bibe. Kur li dijî hindê derket, lê ne şiya hezkirina xwe bi ser ya bavê xwe de zal bike û dayika êxsîr jî ku digel kurî û daxwaza wî bû nikarîbû çî bike û weha bi ya bavê hat kirin.

Birayê wê Behzadî, wekî bo wê diyar kirî, dixwest, hema ji bo ku ji dewrûberê bavê xwe dûr bikeve, biçe Bexdayê û li wê derê bixwîne û weha dê li dûrî desthilata bavê be, û heval û berpirsyarên wî, di wî karê wî yê leşkerî yê parastinê de nabîne. Behzad jî li dijî wan reftarên bavê xwe bû, lê wî hêj çî caran, li hember bavê xwe ew nerazîbûna xwe bi ziman ne xistibû. Lê ew bê bavê xwe ducara çûbû seredana xalê xwe Xelîlî li deverên li bin kontrola pêşmergeyan û dayikê û Çinarê bi tenê pê zanîbû û kesê ji herduyan ne got bavê. Ya rast ew cara yekemîn ji bo dilê dayika xwe çû bo dîtina wî xalê xwe. Lê piştî ku wî li wê derê keça xalê xwe Evîn nas kirî, dilê wî ketê û di dilê xwe de xwest ku ew bibe jîna wî û ew hezkirina xwe gihand guhên dayika xwe. Herçend bû kêfa dayika wî gelek bi hindê bat, lê wê gotê ku niha, ji ber bavê xwe çî dengî jê neîne. Her ji ber hindê jî wextê Behzad diket dalxeyên Evînê û berê xwe dida bavê xwe, di wan gavan de dilê wî diçû hindê ku bavê xwe bihêle û ji bo manê digel Evînê biçe nav pêşmergeyan, bo nik xalê xwe Xelîlî.

Çinarê biryar da ku roja pêncşembî, dema Behzad têt bo nik wê, bo ku pêk ve biçin Duhokê, ew wê pirsê jê re bibêje û jê re eşkere bike ku ew hez ji Serdarî dike û daxwaza arîkariyê jê bike û jê bipirse ka çî baş e ew bike, ji bo ku tişteki ji Serdarî, ji çarenivîsa wî bizane.

Dilşad, piştî girtina Serdarî, gelek ji xwe tirsîya û gazî Şivanî kir û ew tirsaxwe jê re ber çav kir. Lê Şivan bindî serê derzîkê jî bi kesekî tirsîyayî ne hat berçavên Dilşadî. Bû tebem tebema wî, ji ber guhlêbûna nûçeya girtina Serdarî, lê rengê wî ne hat guhertin û got Dilşadî:

– Hema çî dibe bila bibe, ma em dê çî bikin û çî ji me têt ku em bikin! Dema me dest bi vî karî kirî me dizanî ku ev jî tê de ye; girtin û kuştin.

Dilşadî axaftinên Serdarî li ser Şivanî û aliyên wî yên lawaz; yê vexwarinê û keçan anîn bîra xwe û di navbera nal û bizmaran de ma; aya Şivan dikare weba lê bibêt ku hevalên xwe bide girtin û eger ev rast be pa çima wî navê Dilşadî jî ne daye wan. Yan jî leyîstik hêj timam ne bûye û wekî dibêjin ya tîr di binê de ye.

Şivanî qet xwe bi ser wan gumanjêbirinên Dilşadî ve ne bir, beta piştî ku Dilşadî jê re gotî ku Serdarî tirs ji wî û wan lawaziyên wî bebû. Ya Şivanî di bersiva xwe de li ser wê gotî ew bû; ku, "Serdar bi xeyalan dijît û ma kengî wî hez dikir di xebata siyasî ya nibînî de berdewam bibe û wî li ber bû dev ji vî karê me ber bide. Ew hem ditirse û bem dudil e".

Carna jî Dilşadî tirsaxwe bindê dikir ku axaftin ji Şivanî gibaştibe Hevalî yê ku digel "Yekîtiya Nîştîmanî ya Xwendekaran" ya ser bi be'îsiyan ve kar dikir û neku wî tiştêkî weba kiribe. Lê Hevalî bo wan bi devê xwe diyar kiribû ku ew bes bi nav û bo ku xwe ji sergêjî û destdirêjkariyên be'îsiyan biparêze çûye digel wan û wî, beta nuke ka berpirsyarên wê yekîtiyê çî qala xwendekarên kurd yên di zankoyê de ne û ne

digel wê ne, kiriye, ew hatiye, yan ji wî re, yan ji Serdarî re behis kiriye:

– Bona ku haya me ji me hebe. Lê aya dibe ku wî bes xwestiye ku me bike ciyê baweriya xwe û paşî axaftinan ji me derbixe û bigehîne be'isiyan? Dilşadî got xwe.

Sîtava Dilşadî jî li ber wî bi xwe bû neyar û xwe dît yê bi tenê ye. Wî, di wê girupa xwe ya biçûk de dest bi hizra xebata nihînî kir û wî ji Serdarî xwest ku peywendiyê çêbike û Serdar bû navgînê di navbera wan û yên birêveber de li Zaxoyê. Niha ew û Şivan bi tenê man û nizane ka navên wan jî di lîsteya girtiyan de ne, yan na û aya ew hema weha bimîne li benda ka dê çi rûbide yan jî gava xwe biavêje. Lê di dûmahiya wan gêngaşeyên bê dawî yên di nava wî de, wî dîtina Şivanî pejirand û got xwe "çi dibe bila bibe". Lê hewil da xwe gelek berçav neke û hi şev ne ew û ne Şivan di odeya xwe ya hevbeş de, di xaniyê xwendekaran de ne diman û li cem xwendekarên niyas dinivistin.

Ew şazde roj bûn bi ser girtina Serdarî ve derbas bûbûn. Dilşadî dizanî ji yên di komîteya birêveber de li Zaxoyê, ji bilî navgînî ku Serdar bû û berpirsyarî ku Mîrza bû, çi kesê din bi endambûna wan nizane û ew ji Serdarî û Mîrzayî piştrast bû ku heta eger ew di bin êşandin û eşkencedanê de bihên kuştin jî ew dê navên wan eşkere nekin.

Ew du şev bûn ew bo nivistinê diçû cem hevalekî kurd yê êzidî ji Baedrê ku navê wî Xudêda bû. Xudêda jî bi girtina Serdarî pir xemgîn bûbû û wî ji devê Dilşadî ne bihîstibû ku wî û Serdarî û Şivanê bi hev re xebateka nihînî dikir. Lê ji girtina Serdarî û nerehetiya Dilşadî û gotinên berî hîngê di zankoyê de li ser têkiliyên wan herduyan û Şivanî, wêneyekî weha di serê wî de durist bû, ku dûr nîne ew rast be û jê re xuya bû ku Dilşad jî ji xwe ditirsiya, lewma jî bi şev di odeya xwe ve ne dinivist û li der ve kêr dihat dîtin. Lewma dema

Dilşadî gotiyê:

– Ez dê biçim odeya xwe.

– De bimîne lo, Xudêdayî got. Cî li nik min jî heye û tu dibînî hevalê min yê odeyê yê ereb bi şev namîne, ew bo nivistinê diçe mala mamê xwe yê mûsilî û ew bi xwe ji siyaset û hêve û wêveyê çawa erd û esman ji yekûdu dûr in, weha jê dûr e.

– Ez dizanim, lê min jî odeya xwe heye û belkî Şivan jî li wê derê be û ne baş e ez wî bi tenê dihêlim, Dilşadî ev ne ji dil got. Û min tu jî bi xwe ve westandî.

– Dilşad, ez dê vekirî bêjim te ku ez ditirsim ku tu jî bêye girtin, evca bimîne li nik min êmintir e, Xudêdayî gotê.

Dilşad bi bihîstina wê gotina Xudêdayî veleriziya û bo wî diyar bû ku çî nihînî di wî karê wan de ne mabû û xuya bû yan yekî ji wan hersêyan nûçe belav kiriye, yan jî xeyala xwendekarên kurd weha berfireh û mezin e û wê xeyalê peywendiyên wan digel hevûdu weha şirove û wêne kirine û axaftin bi ser ve hatine zêde kirin û girtina Serdarî ew xeyalên wan kirine rastî û weha bi ser rastiyê hîlbûne.

Dilşadî çî ne got û xatirê xwe xwest û ber bi odeya xwe ve çû. Derî quta, çî deng ji hundir ne hatin. Ji wî re xuya bû Şivan ne di hundir de ye. Kilit anî derê û derî pê ve kir. Ket hundir û zû derî li pişt xwe girt. Di odeyê de xwe dît yê bêhinteng. Dema bi şev li cem hevalên din wekî Xudêdayî wan bû, kêm tişt, suhbeta wan û munaqesheyên cur bi cur û petkanê û domîne û tawle û sitrencê ew ji bîr ve dibir û weha wext derbas dibû. Lê bi tenê, di wê odeyê de, dem li ber wî pir giran dibû û careka din tirsî di hundirê wî de, tirs ji girtinê û ketinê di destên asayişê û metodên wan yên lîxistinê de ku bi ber guhên wî ketibûn, ser hil dida ve.

Ew hêj ne rûniştî derî hat qutan. Ew derqutan wekî mînekê bû, te digo qey ew ji nişkan ve di bin pêyên wî de peqî û

ew kire hezar perçe. Xwe bê deng kir û ji ciyê xwe ne livî. Careka din dengê qutana deriyî hat ve, vê carê bi hêztir û dirêjtir. Tirsê Dilşadî zêdetir bû û li nik wî çî guman neman ku dê ew polîs yan asayîşa hikûmetê bin û derî li wan vebike çî veneke ew dê her bikevin hundir, evca wan çî kilît ji rêveberiya xaniyî standibin û çî deriyî bişkênin. Lewma bêdî û bi tirs ber bi deriyî ve livî û xwe li hêviya qutaneka din ya dergehî girt. Dengê li deriyî xistinê bat, vê carê digel dengê dibêje:

– Dilşad dergehî veke, ez dizanim tu di jor ve yî.

Vê carê ji bihîstina dengî çirrişeyê serê Dilşadî girt û êdî ne zanî ka ew xewn bû yan rastî bû. Lê bo ku ji xwe pişt rast bibe, pirsyar kir:

– Ew tu kî yî?!

– Ma tu dengê min nas nakî, yê li pişt dergehî got, kuro ez Serdar im.

Êdî çî guman di hindê de li ba Dilşadî neman ku ew Serdar e li pişt dergehî. Her zû derî vekir û herduka ku hevûdu dît yekser û bê ku peyvan ji devên xwe ber bidin çûn ser û stuyên yekûdu û zû dergeh li pişt xwe girt.

Piştî ku Serdar wê rojê hatî girtin, haya wî paşt ji xwe hebû ku yê ava sar bi ser wî de dikin, ji bo ku haya wî ji xwe hebe û piştî ku ew ji dilgirtinê hişyarbûyî, wan ew yekser xist ber pirsyar û lêdan û êşandinê. Piştî sê rojên îşkence û azardane-ka mezin, dilê wî girt ve û haya wî ji xwe nema. Serdarî care-kê çavên xwe vekirin, dibîne ku Mîrza û hersê hevalên wî yên din li rex û rûyên wî rûniştî ne û yek ji wan ku navê wî Merdan e Quranê li ser wî dixwîne. Ku Mîrzayî dît Serdarî çavên xwe zilkirin, destê xwe li ser destê wî şidand û bi kêfe-ka bê sinor gotê:

– Hezar şukur ji bo Xwedê ku tu sax î, ev du roj in tu bê hiş î û Merdanî Quran jî li ser te xwend.

Paşt Serdarî ji Mîrzayî hemî çîrok zanî. Hevalekî wan yê rêxistina wan ya nihînî bi navê Qadirî li Zaxoyê hebû. Roje-kê ku Mîrza û Serdar û hersê hevalên din di civîneka xwe ya nihînî de li Zaxoyê rûniştibûn, Qadir ku kurxalet û hevalê Mîrzayî yê biçûkîniyê bû yekser ket hundirê xaniyî ve û paştî bê dergehqutan ket di wê odeya kombûna wan tê de. Ku Qadir bi jor ket, yên di civîna nihînî de bûn man heyirî û ya ji wan ve Mîrzayî ew bangî civîneki kiriye û bi hindê pir di nav xwe de nerehet bûn. Dema Qadir ketiye hundir wî yek-ser got wan:

– Ez dizanim hûn çî dikin, civîna rêxistina we ya nihînî ye. Ez dizanim ku hûn car bo car li vir kom dibin. Hey mala we ava ma kurdîni bes bo we helal e, nê ez jî hez dikim digel we xebatê bikim.

Wê gotina wî ya ji nişkan ve wekî ku volkanek bû û di bin

wan hevalan de peqî. Her yekî temaşayî yê din kir. Mîrzayî wê gavê xwe li ser Qadirî piçek tîrş û tal kir û bo hevalên kombûnê diyar kir ku wî çî caran behsê vê xebatê bo Qadirî ne kiriye. Hemî jî ji hindê piştrast bûn ku ev çî kesî ji wan ne gotiye wî ku civîna wan heye yan ew xebateka nihînî dikin. Hemiyên di civînê de ji bilî Serdarî, Qadir nas dikir û wan dizanî ew xwêya xwe dike nav hemî giraran û mayê xwe di her tiştî de dike. Wan guman di hindê de nebû ku kurekî dilsax e û wî ew axaftinên xwe ji dilekî saf gotin, lê pirsek hebû dibû egera tîrsa hemiyên ji hatina wî bo nav rêxistina wan ya nihînî û heta bo zanîna wî ku ew karê siyasî yê nihînî dikin. Wan hevalan, wê rojê, piştî ku wan ji Qadirî xwestibû ku li derveyî odeyê, li benda wan be heta ku civîn timam dibê û di warê wî de biryarekê distînin, ji Serdarî re behsê hindê kir ku Qadirî sexleteka weha li cem heye ku bihêt girtin, ew xwe li ber yek zillehê bi tenê jî nagire û her tiştê ku dizane dê bibêje û eşkere bike. "Carekê maleka ji Bexadayê qeçaxbûyî hat Zaxoyê û xwestin xwe bigehînin gundekî li ser sinoran û ji wê derê derbasî aliyê Tirkîyê yan Îranê bibin. Li Zaxoyê, li geracê, şansa wan weha bû ku taksiya Qadirî di rêzê de bû û wî ew siyar kirin û ji zaravê wan zanî ku ew ne xelkê vê deverê ne û ji wî re diyarbû ku ew ji ciyekî din yê Kurdistana başûr in. Wî ew, li ser daxwaza wan gihandin gundekî, nêzikî sinoran û ew ji axaftina wê mala pêkhatî ji day û bav û yek keç û du kuran weha tê gihast ku ew ji hikûmetê revîne û eger bihêne girtin dê karekî xerab li ser destên hikûmetê bihête serên wan. Pişt ku wî ew gihandin gundî, zivirî ve û dema hatî zalgeha leşkerî ya nêzikî wî gundî, tirimbêleka parastina leşkerî li wê derê bû. Li zalgehê hat rawestandî û hat ji tirimbêlê peyar kirin û jê pirsîn:

– Malbateka pênc kesî ji Zaxoyê hatiye gundekî ji van gundan, erê gelo tu dizanî ew çûne kîj gundî?

Qadir ku dibêje ez nizanim yekî parastinê lê diheyite û dibêjeyê:

– Kurê makerê, de zû bibêje ka te ew li kî derê dîtine û dibehema te bi xwe ew gihandibin gundekî.

Qadir bi wan gotinên zilamê parastinê pir ditirse û tengê wî têk diçe û dev lê dialize. Ku weha li wî rêt, yên parastinê xwe nêzîkî wî dikin û yek ji wan şeqamekê lê dide û dibêjeyê ji çavên te xuya ye te ew anîne, de zû bibêje!

Qadir jî hema bê yekûdu dibêjeyê ku wî ew anîne û navê wî gundê ku ew gihandineyê jî dibêje wan. Parastin Qadirî digire û zû hêzekê dişînin, dewrûbera gundî digirin û wê malbatê desteser dikin û digirin. Piştî hîngê bi çend rojan Qadirî ber didin û wê malbatê vediguhêzin zîndanekê li Bexdayê û hîngê hat gotin ku herdu kurên wê malbatê hatin xendiqandin û bavê sizaya 15 salan zîdankirin wergirt û jin û keç jî man bê xwedî. Xelkê ku vê çîrokê haş dizane, guneha girtina wê malbatê û ya bi serê wan hatî dixestuyê Qadirî”.

Lê di ser hindê re, Qadir di dumahiyê de wekî endam, bo nav rêxistina wan hevalan ya nihînî hat wergirtin. Rêxistinê, du rê li ber hebûn; kesekî ku hi wan dizane ku karê siyasî yê nihînî dikin divê yan bi wan re be û yan jî nemîne. Hindî pirsra nehêlana kesî bû, wê rêxistinê çi caran ew ne kiribû û hema bi gotin birayareka weha dabû, lê ji wan re zehmet bû tiştêkî weha bikin û bi taybetî di warê Qadirî de ku kurxalêrê Mîrzayî bû. Lewma biryar hat dan ku Qadir bihêt wergirtin bo nav rêzên rêxistinê lê ne keve di komîteya karger de û maf danê ku ew bi xwe ji xwe re xetêkî çê bike û xetê wî bes bi rêya wî peywendî di rêya Mîrzayî de hi komîteya birêveber hebe.

Lê ji bilî ku wî xetê xwe ji sê kesan û bi wî re dibûn çar kes pêk anî, wî wê rojê komîteya karger jî nas kir û weha wî neh

kes nas kirin.

Mîrzayî bo Serdarî vegêra ku şevêkê Qadir diçe narincokê-kê bê agadariya wan, bê agadarkirina komîteya birêveber, di-avêje tirimbêleka polîsî û tê de polîsekî û efserekî dikuje û her eynî gavê diçe hotêlekê, nêzikî ciyê hûyerê, ku xwediyê wê nas dikir. Ji xwediyê hotêlê dipirse:

– Erê haya te ji vê peqînê hebû?

– Erê dîsa, ew çi bû? Xwediyê hotêlê jê dipirse.

– Ew ez bûm, Qadir dibêjeyê, min narincokê avêt tirim-bêla polîsekî.

Xwediyê hotêlê bi xwe bi parastinê re kar dikir. Wî qet xwe bi ser hindê ve hay neda û çayek ji Qadirî re anî û çû ber telefonê û ya ji Qadirî bihîstî ji parastinê re got. Du sê deqîqe bi ser ve ne çûn û parastin tijî hotêlê bû û Qadir girtin û paşî çûn mala wî û tê de narincok û poster û belavokên li dijî hikûmetê li cem wî girtin. Her di eynî saetê de û piştî lêdaneka sivik, wî, ya kirî ji parastinê re vegêra û navên hersê hevalên xetê xwe digel navên herpênc kesên komîteya birêveber dan wan. Hersê hevalên ku, di xetê wî de jî bûn, axaftin li ser xwe dan û gotin jî ku Qadirî gotiye wan ku komîteya wan ya birêveber ji pênc kesan pêk têt û berpirsyar Mîrza ye û navên herçarên din jî û ji wan navê Serdarî jî gotin. Xuya bû ku Qadirî her tiştê zanîbû ji hevalên xetê xwe jî re gotibû û weba şahid bûn çar bi dev û înzayên xwe ve. Piştî çend rojan hemî kirin di tirimbêleka taybetî ya pişta wê şifşekirî de û ji bilî şofêrî, du polîsên din yê asayîşê dan digel wan û berên wan herneh girtiyan dan Kerkûkê û girtûgeha wê ya navdar bi metodên xwe yê eşkence û eşandinê bo ku berî sizadanê, bi lêdan û zoriyê bêtir axaftinan ji wan çêbikin.

Serdarî di paşîya tirimbêlê ya şifşekirî de temaşayî rêya tirimbêlê diçûyê dikir, dît ku tirimbêl ne çû Duhokê û çû Mû-

silê û paşt ji Mûsilê derket û rêya Erbilê girt û ew weha tê gihast ku dibe dê bi wê rêyê, wan bibin Kerkûkê û zîndana wê ya bi navê "Sicin el-Şimal" naskirî.

Di rêyê de, hêj ji zalgeha dûmahiyê ya bakûrê hajarê Mûsilê, bi çend metran dûr ne ketibûn, dema bala wî ketî ser Mîrzayî bi Merdan û Nacî û Ristemî re dipeyive û her yek ji wan tiştêkî dibêje yê din û paşt Nacî xwe nêzikî wî dike û dibêjeyê eger ku tiştêk qewimî, ew bikeve ser zikê xwe û xwe mit bike. Her di eynî gavan de Ristemî xwe bê serûber kir û weha li xwe kir ku miriye û hevalên wî, hemiyan kir gazî goya yek ji wan miriye. Şofêr û herdu polîsên din, di pencerka pişt serên xwe de wê qerebalix û kunzivîrbûna girtiyan di pişt tirimbêlê ya şifşekirî de dihînin, şofêr tirimbêlê ji rê derdixe û li aliyekî rêyê radiwestîne. Herdu polîs û şofêr jê peyar dibin. Piştî ku polîs ji girtiyan dipirsin ka wan çi ye û jê dizanin ku yek ji wan bi navê Ristemî dilgirtû bûye yan jî miriye û piştî wan bi çavên xwe jî dîtî ku yek, nêzikî dergehî wekî kesekî bê can li ser piştê ye. Yek ji wan polîsan dergehî vedike bona ku biçê hundir û mêze bike ka hi rastî ew kes miriye yan hema dilê wî horiye û klaşînkofa wî polîsî jî di destên wî de ye. Serdar hêj tê ne gihastibû ka rastiya pirsê çi ye û ya ji wî ve rast e ku Ristem miriye û wî dest bi giriyê jî kir, hem li ser Ristemî û hem jî ka dê çi hêt serê wî û yên pê re girtî. Şofêr û polîsê din nêzikî tirimbêlê rawestiyan û temaşayî hevalê xwe dikir û tivengên wan jî arasteyî girtiyên di tirimbêlê de kirî bûn.

Hêj bi duristî polîsê yekê ne gihastî ho nav tirimbêlê, wî bi serê lûliya tivenga xwe laşê Ristemî livand bo ku bizane ka rast ew miriye yan jî dilê wî girtiye. Di eynî gavê de Ristem ji mirina xwe ya ji qesta zû rahû û hindî hêz di pêyê wî yê rastê de hebû pehînek di bin zikê wî polîsî da yê ku gihastibû hindav wî û sivik rahû ser xwe û xwe li tivenga wî da, ew

ji destên wî anî derê û zû qontaxa wê bi hêza zend û baskên xwe dawêşande navçavên wî polîsê ku ji wê kiryarê mabû şaş. Ristemî bi wî dirbê xwe, ew polîs di dergehê vekirî de pişt û pişt havêt derveyî tirimbêlê bo ser erdê û wî tiveng havêt ber Mîrzayî, yê ku ji wê tivenga ketî di destên wî de zû dest bi teqeyê li wî polîsî û li yên din kirî. Her di eynî gavê de herdu polîsên din jî dest bi teqeyê kirin. Di encamê de hersê polîs hatin kuştin û herwisa Mîrza û hemî heval ji bilî Serdarî hatin kuştin. Serdarî bawer ji çavên xwe ne kir, wekî kesê dîn û şaşbûyî ji bin kelexê Merdanî derket, zû rabû ser xwe. Temaşayî wan hemî kelexan kir, hevalên xwe livandin, lê hemî cendekên bê can bûn. Ax axek hat guhên wî, lê zivirî, Nacî bû, zû çû ser kelexê wî û serê wî rakir û kir di koşa xwe de. Nacî yê ku hema çavên xwe vekiribûn û xistibûn ser Serdarî bi kutek şiya bibêje Serdarî: "Here, bo xwe bireve, zû bireve" û digel hindê bédeng, bêcan bû.

Serdar li hember wî dîmenê bi xwîn û kelexên kuştiyan, ku bo cara yekê di jiyê xwe de tişteki weha sehîmdar, şer û kuştin û xwînê dibîne, pir tirsîya û çî di destên wî de nema ku bike ji bilî ku xwe ji wê derê zû rabike û bo xwe bireve hêj çî kes bi ser wî de hilnebûyî. Xwe dît ji wê derê dûrdikeve, dikeve nav wê deşta bédawî, dibeze û li pişt xwe dizivire, temaşayî dewrûberên xwe dike, lê ranewesta. Hertîşt li ber wî dibin dehbe û hov, dibin polîs û parastin û asayîşên hikûmetê. Di rê de hizra xwe kir ka ew li kî derê ye û zanî ku nêzîkî Mûsilê ye. Wî xwe dît yê deştê ber dide û xwe nêzîkî wê rêyê dike ya ku berî çendekê tê de derbas bûbûn, lê berûvajî, niha ber bi Mûsilê. Bi rex rêya qîrî ve diçû û çavên wî berî wî diçûn û temaşa dikir ka zalgeh li kî derê ye bo ku xwe nêzîkî wê neke. Hindî jê hat ew bezî û haya wî ji westîyan û xwêdanê û şulmaqîbûna dêm û laşê wî nebû. Nêzîkî girekî bû, hêdî hêdî serket ser girî û li pêşîya xwe nerî, cadeya giştî

dît, tirimbêl dîtin diçin û têt, zalgeh jî li pişt wî mabû û ya ji wî ve zalgeh wekî Izraîlî bi dû wî ve ye. Bajarê Mûsilê jî li pêşiya wî, nêzikî wî dibû. Hemcara tirsê wenekir ew hest bi westiyana xwe bike û pal bi wî ve rana ku berdewam bibe û xwe zû bigehîne bo nav wan xaniyên ku dîtina wan dilê wî hebekê hîn kirî. Bi bez rêya bo nav bajarî girt û herweçkî dixwest xwe di wan xaniyan wer bike û xanî wî di nav himbêzên xwe de winda bikin. Ne çû mal, ew jî ji tirsê neku hikûmet li wî bigere û hem jî ne xwest belayeka din bo malbata xwe çêbike. Yekser xwe gihande cem Dilşadî, lê Dilşad di odeya xwe ve nebû. Serdar li der ve, li bin darekê rawestiya û xwe mit kir û li hêviya hatina wî ma. Tarî û şev bi ser de hatin û ew li ciyê xwe ma. Di wan gavan de pir hez ji tariyê kir û hez kir ku şev bi tariya xwe ve biinîne û wî di nav wê reşatiya xwe de veşêre. Ku Dilşad hat, ew yekser kete dû wî û weha kete di odeya wî ve.

– De rabe em ji odeya min biçin ciyekî din, neku hikûmet bihêt vê derê jî, Dilşadî got.

– Haya çi kesî ji hindê nîne ku me xetê xwe li vê derê heye û hikûmet li ser têkiliyên min û te û Şivanî ne haydar e û ez di derheqê Şivanî de yê xelet bûm, Serdarî got, çi peywendiyeka wî bi girtina me nebû û nîne. Dilşad bira, ez niha gelek têhnî û birçî me, de ka tu zû ji kerema xwe re xwarinekê, vexwarinekê bide min.

– Berê xwe bideyê, Dilşadî got, ez ha a niha ji nik Xudêdayî têt û wî birinc û şorbe çêkiribûn û têra te maye. Ya çêtir ew e em biçin bo nik wî, hem da tu xwarinê bixwî û hem jî da ew arîkariya me bike ku te ji Mûsilê bibe bo nav pêşmergeyan.

– Xudêda kurdekî qenc e û ciyê baweriyê û xudan soz e. Baş e, fermu da em biçin lê çi nebe tu avê bide min, ha ez ji têhna ketim.

Wî, her li ser pêyan, av ji Dilşadî wergirt û vexwar û derketin. Xudêdayî bawer ji çavên xwe ne kir. Piştî silav li yekûdukirinê û çûna serûstuyên yekûdu. Dilşadî bi kurtî nûçeya reva Serdarî ji Xudêdayî re diyar kir û jê xwest ku xwarinê bo Serdarî bîne, ji ber ku ew pir birsî ye. Piştî xwarinê, herçend bû Serdarî şiyana çî tiştî nebû û dixwest bes rabikeve ser ciyekê û çavên xwe bigire û bêhna xwe veke, lê di ser hindê re jî wî bêz da xwe û çîroka xwe hemî bo Xudêdayî jî got. Xudêdayî gotê:

– Bira xema nexwe, em kirîvên yek in û ez dê te bi rêya çend hevalên êzidî yên ku bes bi nav be'isîn e, bi tirimbêlê gehînim gundê Bozanê, nêzikî Elkwîşê û ew dê te ji wê derê bi pêyan bibin Duhokê. Lê divê kesek hebe ku te ji Duhokê bibe devera di bin kontrola pêşmergeyan de.

– Bi Xwedê, ez bi xwe çî kesekî li Duhokê nas nakim, Serdarî got.

Dilşad jî bê deng ma û wî bi xwe hêj Duhok ne dîtibû. Paşî ji nişkan ve got:

– Erê ma Heval di eslê xwe de ne ji gundekî dewrûberên Duhokê ye?

– Ne Dilşad ne, Serdarî got. Hindî Heval e hind yê qontirsinok e, ez xwe bavê wî biin û di vî serûberî de be, ew xwe tûşî karekî wisa nake ku tirs tê de be. Hat û çû bavê wî Duhokî ye, lê ew bi xwe li Mûsilê ji dayik bûye û ew li Duhokê ne şehreza ye.

Piştî bêhnekê Dilşad girmijî. Serdarî berê xwe dayê û jê pirsî:

– Te xêr e tu digirmijî, çî qewimî?

– Bira Serdar, Dilşadî got, manê me keseka ji te gelek nêzik heye û ew xelka Duhokê bi xwe ye û mala wan li Duhokê ye, belkî xêrek di wê de hebe.

Serdar ma heyirî, gelo dê ew kî be. Hindî hizra xwe kir, wî

bes Çinar ji Duhokê, wekî keç nas kiriye, lê ji kî ve Dilşad Çinarê nas dike û ji kî ve dizane ku ew hez ji wê dike. "Dibe ku mebesta Dilşadî keseka din he" Serdarî weha fikir kir û ji Dilşadî pirsî:

– Ew dê kî be weha nêzîkî min e û ji Duhokê ye!

– Berî çend rojan hat pirsyara te ji min kir û paşî navûnîşana mala we ji Hevalî stand û her wekî min ji Hevalî zanî ew çûye nik dayika te jî, Dilşadî ev got.

– Tu rast dibêjî! Ser li Serdarî zivirî. De ka navê wê keça xêrê bibêje.

– Çinar, Dilşadî got.

Ku Serdarî ev nav bihîst hemî ew serhatiya wî û tirska ka dê çi bi serê wî bêt di wan gavan de ji bîra wî çûn. Û te digot qey Dilşadî bi wê nûçeyê dinya hemî pêşkêşî wî kir. "Çinar li dû min digere û pirsyara min dike û diçe seredana mala me!" Serdarî di nav xwe de ev pirs ji xwe kirin. "Qey ew bi rastî hez ji min dike?" Lê Serdarî ev hizir û sersurmanên xwe bo Dilşadî û Xudêdayî ne gotin.

– Dê ez çawa bişêm wê bibînim? Serdarî pirsyar ji Dilşadî kir. Lê Xudêdayî temaşayî herdu hevalan kir û lêvên xwe miçandin. Wê guhertina di dêmê Xudêdayî de bala Dilşadî kişand û ji Xudêdayî pirsî:

– Çi bû Xudêda, tu bi vê pêşniyara min ne rehet bûyî?

– Bita ez nizanim ka hûn wê çawa nas dikin, Xudêdayî got, lê piraniya xwendekarên kurd li vê derê behsê wê bi xerabî dikin û dibêjin ku bavê wê ji parastina hikûmetê ye.

– Çi, Serdarî bi hêbetbûn ev pirsyare kir. Û her wekî kesekî tîreka kujek weşandî dilê wî. Lê Dilşadî berî ku Serdar ji bihîstina nûçeya Xudêdayî bihête ser hişên xwe got:

– Bira Xudêda, da ez bo te tiştêkî bibêjim. Min jî, ji gelek kesan guh li van gotinan dibe. Lê ew kes çi caran bi vê keçê re ne rûniştine ku bizanin ka ew bi xwe çi kes e û çawa hizir

dike û çî dibêje. Ew kes bes dizanin ka bavê wê kî ye û çî dike. Lê wisa nîne û hevala min Şewnim digel wê de, di yek odayê ve dijît û min pirsyara Çînarê ji wê kiriye û ew dibêje ku ew keç li dijî kar û kiryarên bavê xwe ye û di malbata wê de bes bavê wê weha ye û heta birayê wê jî ji reftarên bavê xwe ne razî ye. Evca guneh e mirov keçê jî bixe ber gunehên bavê.

Lê ji ber ku ew hemî bo Serdarî di carekê de gelek bûn û nikarîbû duristiya pirsê fehim bike, lewma ji Dilşadî xwest rastiya wê meselê bo wî rohin bike. Dilşadî jî bo wî behsê bavê Çînarê kir û ka xelk çî dibêjin û got jî:

– Lê Serdar, diyar e ku ev keç ji dil û can hez ji te dike, heke kengî çêbûye ku keça kurd rahe pirsyara halê hevalê xwe ye kur ji kesine biyanî bo wê bike! Niha piştî te xwarin xwarî rabe serê xwe bişo û binive û ez subehî spêdeyê zû diçim beşa matematîkê û dê wê bibînim û belkî wê bînim vê derê jî bo nik te ku ew hez bike. Subehî pêncşemb e û ew rojên pêncşembê diçe mal li Duhokê.

Roja dîtirê Dilşad, spêdeyê zû ji xew rabû û saet heştê spêdeyê çû ber deriyê beşa matematîkê, li benda Çînarê. Nêzîkî saet neh ew dît bi Şewnimê re têt. Silav da wan û piştî çend peyvan digel Şewnimê gotê ku karekî wî bi Çînarê heye û ya ji Şewnimê ve ew dixwaze, di warê siyasetê de, bi wê re bipeyive lewma gotê:

– Dilşad, serê Çînarê bi Marks û Lenîn û Gîvarayê xwe gêj neke..

– Siyaseta çî, Dilşadî axaftina wê vebirî; hevalekî wê li nik min e û dixwaze wê bibîne.

Wî piştî vê gotinê, gazî Çînarê kir, ya ku xwe dabû aliyekî ji bo ku azadiya wan têk nede û guhdariya suhbata wan herduyan neke. Ku Çînar ber bi wî ve hat, Şewnimê gotê:

– De başe Çînar, em paşî hevûdu dibînin, ez dê biçim der-

sa me nuke dest pê dîke.

Dilşadî pirs Serdarî û ya hatiye serê wî ji Çinarê re got. Bihîstina wê nûçeyê bo Çinarê dijwar bû. Niha Serdarê wê nebes girtiye, lê ew girtiyek e ku reviyê û bi kuştina peyayên parastinê jî tê gunehbar kirin. Ew pirs li ber çavên wê gelek aloz bû.

– Û niha li kî derê ye? Çinarê pirsyar kir.

– Li nik Xudêdayî ye, Dilşadî got.

Çinar nikarîbû wê bawer bike, lê bê bizir kirin got ”de ka were em biçin nik wî”, Bi rêyê ve Dilşadî ew bo got ku wan li ber e wî bi qeçaxî derbasî Duhokê hikin, lê çi kesekî nasê wan nîne ku wî ji Duhokê derbasî deverên rizgarkirî bike.

Çinarê çi ne got, lê yekser di serê wê de pilanek bo derbas-kirina wî ji Duhokê çêbû.

Dergehê odeyê girtî bû, Dilşadî bi destê xwe yê rastê lê xist, dengê Xudêdayî ji hundir hat "Ew kî ye". Dilşadî gotê "Ez im, Dilşad". Ku Xudêdayî dergeh vekir, Serdar li ser pêyan bû, li hêviya ku Dilşad bihêt, neku bes bi nûçeyeka xêrê re bihêt, lê herweha digel Çinarê bihêt. Ku çavên wan herduyan bi hevûdu ketin, bîstkekê, herdu şaş di ciyên xwe de çikilî man. Lê ji nişkan ve ber bi yekûdu çûn û xwe di ser û stuyên hevûdu wer kir. Te digo qey ew herdu mirov bi dehan salan bi hevûdu re jiyabûn û qedereka mezin ew bi xortî jêk dûr xistibûn û ha ew digehin ve yek. Piştî bîstkeka yekûdu himbêzkirinê, haya Çinarê ji wê hebû ku du kesên din jî di odeyê de ne. Ji xwe şerim kir û serê xwe şor kir. Xudêdayî jê xwest ku rûne ser qiryoleyekî ji wan hedruyên di odeyê de. Bîstkekê hemî bê deng man, paşî Çinarê dest pê kir:

– Dilşadî hemî serhatiya te ji min re got. Min bi rêve hizra xwe tê de kir. Îro birayê min saet duwazdeyê nivro dihêt û ez û ew pêk ve dê biçin Duhokê. Ez dibêjim ew dê şet arîkariya te bike ku tu ji Duhokê derbikevî.

Serdarî bawer ji çav û guhên xwe ne kir ku ew Çinar e û ew dixwaze arîkariya wî bike. Ji nû wî fehim kir ka çima Xecê bi dû Siyamendî ket, ka çima Zînê mal û dewlemendî û navdarî hemî ji sexmeratî evîna xwe bo Memê deynan rexe-kî. Îro jî Xeca dilê wî, Zîna vê serdemê ji pêxemetî evîna xwe ya paqij, ne bes dilê xwe dideyê lê evîndarê xwe ji tengaviyê, ji destê neyaran rizgar dike û ew li nik Serdarî mezintirîn belge bû li ser evîna wê ya mukum.

Çinarê temaşayî saetê dikir û di ber re berê xwe dida Ser-

darî, çavên wê hezkirin û dilpêveman xuya dikirin. Serdarî awirên wê fehim dikirin û dizanî ew çi namyekê digehînin nava wî.

Dilşadî berê xwe da saetê û got:

– Saetek maye ku birayê te bihêt. Ez û Xudêda diçin der ve û paşî ku te birayê xwe dît, dê me bi, ka we çi biryar daye agadar bikî?

– Bêguman, Çinarê got. Ez dê digel wî axivim û paşî ez û ew dê hên nik we, vê derê. Birayê min dê hêt çayxaneyê zan-koyê û dê li wê derê em yekûdu

bibînin.

Xudêda û Dilşad derketin der ve. Dilşadî dixwest ew û Çinar piçekê bi tenê bimînin. Ku ew herdu hi tenê man, Serdar rabû derî girt û got "Çêtir e em dergelî bigirin da ku ji nişkan ve çi kesê biyanî nehêt û min bibîne". Çinarê bi erêyê serê xwe hejand. Serdarî bala xwe dayê ku piştî ew bi tenê man şermê bi hemî hêza xwe ve, xwe bi ser Çinarê de zal kir. Ew çû bi rex wê ve rûnişt. Wî xwe dît yê tirsîyayî û xwêdanê eniya wî girt. Destê xwe deyna ser destê wê. Bo cara yekemîn hest bi tişteki, bi hêzeka xerîb kir. Hestpêkirina wê ne dûr bû ji ya wî, û wê jî serê xwe rakir û berê navçavên xwe da Serdarî, lêvên wan, çavên wan berhingarî yekûdu bûn. Û bê ku bikaribin tişteki bikin yan hizra xwe tê de bikin, hê peyv û axaftin, lêvên wan bezîn bo yekûdu û di ramûsanana de winda bûn. Ji nû evîna di hundir de hilgirtî bi can û bi ziman ket û di sîma û dêmên wan de perçivî û sinorên şermê derbas kirin û di yekîtiya can û laşî de ciyê xwe girt.

Ji nişkan ve haya Çinarê ji saetê bû ku çend deqîqeyek bi ser duwazdeyê ve derhas bûne.

– Lê xem nake, wê got, birayê min dizane ku dibe ku ez çend deqîqeyan dereng biçim. Ew dê li benda min bimîne.

Berî ji nik Serdarî derbikeve wê gotê:

– Dergehî bigire û li çî kesî veneke heta ku navê xwe nebê-
je!

Birayê wê li çayxaneyê li benda wê bû, ku wî Çinar dît, yekser ji ciyê xwe rabû û herduyan destên xwe dirêjî hevûdu kirin û silav li hev kirin û paşî Behzadî pirsyar jê kir:

– Erê ka çanteya te ya cilka? Yan te vê carê çi kincên pîs bo şûstinê nînin?

– Belê min hene, lê min xwe hêj lêk ne daye, Çinarê bersiv da. Min tiştê heye, ez hez dikim bo te bibêjim.

– De çinar ma ev dema suhbetê ye, Behzadî gotê. Tu dikarî suhbeta xwe bo min bi rêyê ve bo mal bikî.

– Ne Behzad, ne, Çinarê got. Ev pirs giring e û divêt ez li vê derê bikim.

Û wê dest pê kir ji hirayê xwe re behsê Serdarî û evîna xwe bo wî û serhatiya wî û arîkariya wî pêwîstî pê heyî kir.

Behzadî wekî sergêjekî guhadriya wê dikir. Ew xwişka wî ya weha ji xwe şerimkirî û bédeng weha zîrek bûye, ji ber xwe derketiye û nebes hez ji xortekî ji malê re biyanî dike, lê xwe li ser xatirê wî taloqetî metirsiyên mezin jî dike.

– Çinar, kekê, heke bav bi vî tiştî bizane tu dizanî ew dê çi îne serê te? Behzadê şaşmayî ev got.

Çinarê qet bi ciddî hizra xwe di wê pirsê de ne kiribû. Evîna wê bo Serdarî rûhek dabûyê ku ne di xema çi tiştî de bû. Wê di wê gavê de xwe didît ji her gaveka din bêtir girêdayî Serdarî bû.

– Te hizra xwe kiriye ku ew biçe deverên rizgarkirî dê tu çawa wî bibînî û dê dûmahiya te û wî çi be?

Çinar ji wan pirsyarên birayê xwe ne rehet bû. Ji ber ku ew di demeka pir tengav û aloz de jê dihatin kirin û ne dixwest

çi tişte, gumanek, bizrek bibe asteng di rêya arîkariya wê de bo Serdarî, lewma gotê:

– Nuke ne dema hindê ye. Tu bibêje min ka tişte ji te têt ku tu bikî yan hawara xwe bibim cem bavê?

– Tu dîni van tiştan bo bavê bibêjî! Behzadî gotê.

Behzadî li xwîşka xwe meyizand û hizra xwe di pergala wê de kir. Dilê wî gelek pê ve ma û ne viya wê bi tenê di wê tengasiyê de bihêle. Piştî bîstkeka bêdengiyê Behzadî got:

– Baş e, ez bi xwe dê wî derbas bikim. Li Duhokê çend xort hene ez piştrast im ku ev kare bi wan çê dibe û ew daxwaza min li erdî naxin, lê tu rabe min niha bibe cem wî berdilkê xwe.

Kêfa Çinarê pir bi wê biryara birayê wê hat û bi destê xwe yê rastê tepeka kêfê li milê wî da û rabûn û ber bi xaniyê ku odeya Xudêdayê tê de bû çûn.

Ku saet bû duwazde û nîv, Xudêda û Dilşad zivirîn, hatin bo odeyê da ku bizanin ka Çinarê çi kiriye û ka ew pêk ve ji bo Serdarî çi bikin. Xudêdayî hez dikir her di eynî şevê de peywendiyê bi wan niyasên xwe yên êzidî bike, bo ku ew, Serdarî bibin gundê Bozanê, bi rex bajarkê Elkwîşê ve, lê dixwest berî hindê bizane ka Çinarê kesek peyda kiriye ku li Duhokê, li benda wî be û wî ji wê derê berêveyî bajarî, bo nav deverên li bin desthilata pêşmergeyan de ne bike. Berî bigehin xaniyê xwendekaran, bi çend metrekên rasthevî Çinarê û biaryê wê bûn. Piştî silav û nasandina Çinarê bo birayê xwe û hevalên Serdarî, wan piçekê li ber dergê pirs munaqesê kir û biryar dan ku Xudêda karê xwe bike û bi arîkariya niyasên xwe Serdarî bi şev bihinêre gundê Bozanê û ji wê derê derbasî Duhokê bikin û dê li gundê Êrwîtê, pişt Duhokê, Behzad û ew hevalên ku dê ew peyda bike li benda wî bin bo ku paşî ew, wî ji wê derê derbixin û bibin bo deverên derveyî kontrola hikûmetê. Piştî wê biryara wan her

pênc ketin hundirê xaniyê û Xudêdayî li deriyê odeya xwe xist û got:

– Serdar, ev em in, dergehê veke.

Lê ne çi deng ji hundir hatin û ne dergeh hat vekirin. Ku Xudêdayî xwest bi kilîtê dergehê vebike, temaşa dikeyê ku vekirî ye. Dikevin hundir, çi kesek di jor ve nîne. Hemî man heyirî û her yekî temaşayî yê din kir û Çinarê got:

– Ev çi ye? Çi qewimiye? Ka Serdar?

Yekî ji der ve serê xwe hêdî ana hundirê odeyê. Xwendekarekî ereb, xelkê Bexdayê bû. Di odeya bi rex ya Xudêdayî ve dima û girêdanên wî bi Partiya Komunîst ya Îraqê re hebûn û li dijî hikûmetê bû û digot ku dayika wî di eslê xwe de kurda bajarê Xaneqînê ye. Wî gazî Xudêdayî kir, lê hersêyên din ji ketin pişt Xudêdayî û guhadariya axaftina wî kurî kir.

– Xudêda ez li ber deriyê odeya xwe bûm, dema hevalê te Şivan hatî. Ez dibêjim wî li deriyê xist, dengê ji nav de hat bi kurdî tiştê got, wî jî navê xwe got û dergeh hat vekirin û ew kete hundir û her di eynî gavê de şeş zilam hatin û bi debanceyên xwe yên di destan de bûn ketin hundir û digel Şivanî ji odeya te derketin û çûn. Xuya bû ku Şivan di destên wan de wekî girtiyan hû.

Hemî şaş man û yekser ketin ve hundirê odeya Xudêdayî û xwe çikkênek bi tenê jî, ji çi kesî ji wan ne hat. Dilşadî çi guman di hindê de neman ku Şivanî ew polîs anîne û weha wî Serdar da girtin. Hindî Çinar bû, ew bi yekcarî ji hêz ketibû û pê lê sist û xav bûbûn, gewrî ji hesret kişandinê lê bişik bûbû. Xudêdayî got:

– Nuke hemî ji dest me derket. Serdar çû. Û em ji ketin ber. Yan divêt em jî birevin yan jî li benda polîsan bin heta tîn û me digirin. Ez bi xwe dê li benda polîsan bim û bila min bigirin.

Paşî yekser hizra xwe guhert û got:

– Ma xwe ez dîn im ku xwe bixim nav lepên van bê dîn û îmanan. Ez bi xwe, ba, her ji nuke diçim. Kesekî ji we bivêt bila kerem bike digel min, em biçin serên çiya, me divêt û nevêt alternatîv tune.

Dilşadî berê xwe da Çinara ku di nav çiyayên xem û di nav deryaya rondikan de werbûbû û paşî çavên xwe veguhastin bo ser birayê wê û got:

– Kekê Behzad, ez dibêjim çî tirs li ser we nîne. Tu ji kere-ma xwe xwişka xwe bibe û zû ji vê derê herin hêj polîs ne hatin ve û ez û Xudêda jî neçar in ku rabin û bo xwe birevin.

Her zû Behzadî destê xwişka xwe girt û destmalka xwe dayê bo ku ew rondikên xwe pê vebimale û derketin. Xudêdayî hinek tiştên xwe yê giring zû dane ser hev û kirin di çante-yeka biçûk ya xwe de û digel Dilşadî, pêk ve, bi lez derketin û wan biryara xwe da ku xwe bigehînin gundê Bozanê, bo cem niyasên Xudêdayî û ji wê derê biçin nav deverên rizgar-kirî.

Diyar bû ku gelek tişt di bîstkekê de tevlihev bûbûn û bûyer zû qewimîn. Piştî ku Çinar ji nik Serdarî çûyî bi pazde deqî-qeyan, dergebê odeya Xudêdayî hat qutan, lê çi kesekî xwe neda nasîn. Ku bo cara sêyê dengê lêxistina deriyî hat, Serdarî pirsyar kir "Tu kî yî?", ku wî dengê Şivanî bihîst, bê yekûdu dergeh lê vekir û herdu çûn ser û stuyên hevûdu. Şivanî gotê ku min ne zaniye tu li vê derê yî û ez hatim bo nik Xudêdayî û dema min guh li dengê te bûyî ku tu dibêjî "Tu kî yî" ez mam heyirî û min bawer ji guhên xwe ne kir. Û berî Serdar dest bi vegêrana çîroka xwe bike, şeş peya bê derqutan ketin hundirê odeya dervekirî û debanceyên wan di destên wan de bûn. Û yekser berî her tiştî yekî ji wan zilaman pirsyar ji Şivanî kir:

- Navê te çi ye?!
- Şivan, wî bersiv da.

Wan peyayan ji hevûdu re gotin:

- Aha ev bi xwe ew e, şikil û nav yek in. Were digel me bo daîreya asayîşê, ev çend rojên te ne tu li dewtûberên mala berpirsyarekî partiya Be'is li Mûsilê digerî, em dixwazin bizanin ka çi karê te li wan deran heye.

Lê berî Şivanî bibin û derbikevin, yekî ji wan, xuya bû ku efserê berpirsyar bû, bala wî kete ser Serdarî, berê xwe dayê û jê pirsî:

- Tu kî yî û navê te çi ye?
- Elî, Serdarî hema bê hizir kirin navê xwe yê rast ne got û navê xwe kir Elî.
- Xelkê kî ve yî? Polîs berdewam bû li ser pirsyarjêkirinê.

– Erebiya, ji Şirqatê.

– Rengê te ne yê erebiya ye, lê erebiya te ya erebiya ye. Wî efserî weha got û paşî pirsyareka din kir.

– Tu vî kurî, destê xwe dirêj kir Şivanî, nas dikî?

– Nexêr, Serdarî got.

Şivan ji bersivên Serdarî ecêbmayî ma, û di Serdarî de hişyarî û bistehî dît û kêfa wî gelek bi wan bersivan hat, lê deng ji xwe ne anî.

– Pa çawa ew hat odeya te û tu wî nas nakî? Efserî ev pirsyar jî kir.

– Ev ne odeya min e, ez di odeyeka din, di qatê di bin vî de me û ez harim vê odeyê bo ku kitêbekê ji xwediyê vê odeyê qer bikim û wî ji min xwestiye ku ez li vê derê bim, ji ber ku ew çûye pirtûkxaneyê pirtûkekê bîne û dê nuke were.

Efserî baş sehkiye navçavên Serdarî û paşî gotê:

– Behsê hatina me bo vê derê û girtina vî kurî bo çi kesekî neke, heke paşî bo te baş nabe.

Serdarî jî serê xwe bi erêkirina gotina efserî digel peyva belê hejand. Efser û polîs derkerin û çûn. Serdar pir tirsîya û bawer ne kir ku bûyer weha çû serî û êdî ne wêra di odeyê de bimîne û tirsîya, neku ew polîs vebigerin ve û wî jî bigirin û bi girtina wî belayek bihêr serê Xudêda û Dilşad û Çinarê, lewma bê hizirkirin twîrkekî naylonî li wir bû, ji xwe re naneke ku li wê derê bû kir tê de û zû xwe ji nav odeyê bir derve û cadeya giştî ya ber bi Duhokê diçe girt. Paşî, berî bigehê zalgehê, xwe ji rexê cadeya giştî da aliyê wê yê rastê, ku bi ya wî ew deşt ber bi bajarkê Tilkêfê diçe û ew jî li ser rêyê ye bo Elkwîşê. Wî digel xwe weha deyna ku biçê Elkwîşê û li wê derê pirsyar bike ka kîj rê diçe Duhokê û wê rêyê bigire. Herçend bû wî dizanî ka Duhokê yan Elkwîşê dikeve kîj rûgehê, lê ew li wan deveran û rê û barên wan ne şehreza bû, lê wî got xwe "hat û bat e, xwe ez bêm girtin, ez her li ser des-

tên van çûyî me. Evca çêtir e ez şansa xwe biceribînîm, belkî ez tê de ser bikevim û ne kevim nav lepên van”.

Bi rêyê ve digel kabûsê tirsê yê berdewam yê li ser singê wî û yê ku hizir û hestên wî dagîrkiribûn, gelek hizrên din yên cur bi cur ew belavetir dikir. Dayika wî bi wî dêmê xwe yê bêguneh dihat berçavên wî û ka dê ew çawa xwe li ber wê hemiyê bigire. Hizra wî çû ser bavê wî yê ku xwe ji bela û probleman diparast, yê ku herçend bû ji her tiştêkî pêtir gund û war û welatê xwe yê çiyayî diviya û hez jê dikir, lê qet ji xwe nêzîkî siyasetê ne dikir û hez ne dikir ku rojekê ji rojan kurekî wî bikeve nav lebateka wisa. Lê wî digel hindê jî qebûl ne dikir ku kurên wî li dijî xelkê xwe û pêşmergeyan bikevin aliyê hikûmetê. Serdar di hizra bavê xwe de bû, ew di xema dayûbavan û wê serêşiya wî ji wan re durist kirî de bû.

Niha êdî Çinar jî ji dest wî çû û nizane ka li kî dera Duho-kê ye û heta eger bizane jî nikare di nav bajarî de bigere û hema dê baş be eger xwe bi silametî bigehîne dewrûberên bajarî û xwe ji wê derê derbas bike deverên ku pêşmerge lê hene. Ji her tiştî ditirsiya, ji hef hefa sa, ji xişşênê neku mar be, ji pêjna neku reşekên hikûmetê bin. Dinya tarî dibû û di nav xwe de hest bi mandîbûn û hilweşiyane dikir, dixwest xwe biavêje erdî û êdî ji ciyê xwe ne live û çî dibe bila bibe, bes ku ji wê xebat û lebata ku çî derketin jê ne didît rizgar bibe. Hest bi bindê kir ku pêwîstiya wî bi girî beye, ku rûbi-ne û ji hemî hêza xwe bigirî û bi dengêkî bilind giriya xwe bike, belkî rehetir bibe, belkî guh bo dewrûbera wî çê bibin û li hawara wî bihên.

Taqet nema wî kîskê nanî di destê xwe de hilbigire, nan jê anî derê û piçek xwar. Nanê bişik di gewriya wî de ne çû xwarê û av digel wî nebû ku pê nanî pal bide xwarê. Pir ji xwe xeyidî û kîsik avêt û ji tirsê bi ser de hatina şevê, lez li

pêyên xwe kir. Wî ne dizanî ka ew rêk dê wî bi duristî ber bi Tilkêfê û paşî Elkwîşê bibe yan na, lê xwe didît bê çareyeka din. Wî yek tişt dizanî ku bi pêyan rêya bêtir ji rojekê ye û ew dê çawa bi şevê biçê û dê li kî ve bimîne, ew hemî pirs-yarbûn di serê wî de û wan, ew ne rehet dikir. Ji nişkan ve, di ciyê xwe de rawestiya, dema dengê mîna yê traktorekê yan tirimbêlekê hatiyê, li pişt xwe zivirî, dît ku tirimbêlek ber bi wî ve têt. Biryar da ku xwe lê bigire û eger ne leşkerî be, biçê ber rêka wê û ji yên tê de bipirse belkî biçin Tilkêfê yan Elkwîşê û ji wan bixwaze ku wî jî bi xwe re bibin û çî dibê bila bibe. Lê ku leşkerî be xwe nîşa nede. Ew li wê deştê kete ser zikê xwe. Ku tirimbêl nêzikî wî bû, dît ku landrove-reka kevn e û ji reng û serûberê wê zanî ku ne leşkerî ye. Wî dît yek li piştê wê ya serberdayî siyar e. Pê xwe da ser dilê xwe û ji ciyê xwe rabû û ber bi pêşiya tirimbêlê bezî û bi îşaretine ji herdu destên xwe xwest wê rabiwestîne. Heçku yên di tirimbêlê de ew dît, ji ber ku şofêrî berê tirimbêlê ji wî guhert û di ber wî re çû û ranewestiya û wî dît ku ew kesê li piştê siyar temaşayî wî kir û dît jî ku dersoka li ser serê wî wekî ya kurdan girêdayî ye. Hindî li wan kir qêrî û hawar, lê tirimbêl çû û ji wî dûr ket. Ji xwe bê hêvî bû, ket ser çokên xwe û ji westiyên, têhin, bêhêvîbûn, hinavotina xwe, berda girî, giriyeka ter ya cergbirr. Ji nişkan ve careka din dengê tirimbêlekê hat ve, temaşayî pişt xwe kir çî ne dît. Lê ji pêşiya wî ve tirimbêlek hat, eynî landrovera di ber wî re derbas bû. Rabû ve ser pêyên xwe û careka din destên xwe bilind kirin. Ku dît tirimbêl ber bi wî ve têt, zû bi hiçkê qemseleyê xwe rondikên xwe ji navçavên xwe vemaliştin. Tirimbêl hat û li ber wî rawestiya. Yê li piştê ku yê rawestiyayî bû û dersoka xwe ya ku di bin guhên xwe re biribû vekir û bi erebî jê pirsî ka dê kî ve biçê. "Ez dê çim Elkwîşê, lê heke hûn ne çin wê derê hema min bigehînin Tilkêfê jî baş e", wî ev got. Ya

bala Serdarî kişandî erebiya wî kesî bû, ne mîna ya ereba bû û ji rengê wî û ji ber wan simbêlên wî yên bor û ber bi erzînkê ve şorbûyî Serdar ji xwe pişt rast bû ku ew kurdekî êzidî ye. Yê li piştê hat xwarê û çû cem şofêrî. Serdarî xwest bi kurdî biaxive bo ku bizanin ku ew jî kurd e, lê ne gihast, ji ber ku dergehê aliyê şofêrî vebû û qerebalixek ji yên li pêşiyê rûniştî hat. Serdar di ciyê xwe de lal û şaş ma û ji çavên xwe bawer ne kir dema dîtî ji tirimbêlê Dilşad û paşî Xudêda peyar bûn. Girî û kêf li ba wan tev li hev bûn û xwe di yekûdu werkirin.

Xudêdayî çîrok bo wî vegêra û gotê ku ew jî revîne û ber bi gundê Bozanê diçin û hema baş bû ku bi ser wî hîlbûn. Û gotê ku şofêr û yê ku li pişt tirimbêlê bû, niyasên wî yên êzidî ne û ew dê wan bibin Bozanê û paşî dê wan ji wê derê bibin bo pişt Duhokê, bo deverên pêşmerge lê.

Dilşad çû pişt tirimbêlê û Serdar li cem Xudêdayî û şofêrî rûnişt û tirimbêl ket ve ser rêya xwe. Serdarî piştî guh li ka çî bi serê wan û Çînarê û birayê wê piştî wî hatibû, gelek ji xwe şerim kir ku ew bû egera bela û nerehetiyê bo wan hemiyan û gote Xudêdayî:

– Bira hûn xelet di wê serhatiyê de gihastine. Şivan hat nik te, karekî wî bi te hebû û ji nişkan ve ez di odeya te de dîtîm. Piştî wî, çend polîsên sîvîl ku li wî digeriyan û bi dû wî ketibûn û wan ew dîtibû dema ketiye hundirê odeya te hatin ew girt. Û binasê girtinê jî ne siyasî ye, lê ji ber ku her wekî wan polîsan gotî Şivanî ew e; ku ew çend rojek in Şivan li dewrûberên mala berpirsyarekî partiya Be'is li Mûsilê têt û diçe û ji ber hindê wî digirin bo ku bizanin ka wî li wê derê çî dîkir.

Ku Xudêdayî ev suhbet ji Serdarî bihîst, destê xwe yê çepê hêl li çoka xwe da û got:

– Min gotê weha neke dê bi hindê belayekê îniye serê xwe, lê wî guh ne da min.

– Ma wî li wê derê çi dikir? Serdarî pirsyar kir.

– Bira ez ji nû di vê serhatiyê gihaştim, Xudêdayî got. Keça wî berpirsyarê partiya Be'is li lîseyê li hember zankoyê xwendekar e û ew çend roj bûn Şivan bi dû wê ketibû û wî ev tişt ji min re got û got jî ku dikeve pey wê keçê heta ber deriyê mala wê û li wan deran jî têt û diçe belku keç li ser xatirê wî derbikeve û ew wê qayil bike ku bi wî re danûstandin û dildariyê bike. Min ew haydar kir ku ew ne karekî durist e ku bi dû keçan bikeve û bi taybetî keçên hêj nebalixhûyî û tirs jî tê de heye, nemaze ku bavê wê berpirsyarek e di partiya desthilatdar de. Lê tu dizanî Şivan bo keçan yê çawa ye, koleyê laşê mê ye.

Piştî ku ew gihastin Elkwîşê, ji wê derê çûn gundê Bozanê ku bi tenîştê Elkwîşê ve ye û çûn mala wan niyasên Xudêdayî. Serdar ji wê bixêrhatin û mêhvandariya wê malê bo wan kirî û wan xwarinên wan di wê şevê de ji wan re çêkirin ma heyirî. Te digot qey ew kurê malê ye, ew berdewam li ber xizmeta wî û hevalên wî rawestiyabûn. Zû mirovîni di navbera wan de duristbû û xwe dît ne yê xerîb ji wan û ziman û reftar û jiyana wan. Piştî bêhinedanê Xudêdayî dest bi suhbetê kir:

– Ez bi xwe dê subehî, îniyê vegerim bo ser xwendina xwe û ez nabînim çi tirsek li ser me hebe, Dilşad, tu çi dibêjî?

– Ez jî wekî te dibînim û hindî mirovî pê çê bibe di nav xelkê xwe de bimîne û xwendina xwe bidomîne û ne reve baş e. Dilşadî jî pesendiya biryara Xudêdayî kir.

– Ya te Serdar pirseka din e, Xudêdayî got. Îşev bêhna xwe vede û subehî kurxalê min Sêvo dê digel te hêt heta te dibe Duhokê, ma ne Sêvo?

– Bira, Sêvoyî bersiv da, min bizra xwe di vê hemî serhatiya we û Serdarî de kir û ez dibînim ku ez Serdarî nahêlim li Duhokê bi tenê û bizivirim. Ez li wê derê jî şehrezam e. Em

dê subehî, ber bi êvareka dereng ji vê derê derbikevin û dê bi şev gehin rexê bajarî û ez dê wî yekser berêve jî bikim bo deverên rizgarkirî li pişt Duhokê û dê wî bibim gundekî jî û dê wî reslîmî hinek niyasan jî bikim ku ew wî bigehînin wî ciyê ew dixwaze biçeyê

Dilşadî hindî dinyayekê spasiya wî kir. Roja dîtirê piştî nîvro Xudêdayî û Dilşadî xatirê xwe ji Serdarî û malbata ku lê bûn xwest û zivirîn Mûsilê. Êvareka dereng Sêvoyî Serdar da digel xwe û rêya bakûrê Elkwîşê girtin û ber bi Duhokê û ji wê derê ho pişt Duhokê, bo nav pêşmergeyan çûn.

Axaftin ji Çinarê ne dihat. Li ber teniştê birayê xwe di taksîyê de rûniştihû û hizr û xeyalên wê belave bûbûn. Herweçkî wê bi nasîna Serdarî ya kurt xwe niyasî, heçku bi ser şîyan, pêçêbûn û eza xwe ya windabûyî hilbûyî. Serdar di wê dema kurt de jê re bûbû hêzeka rûhî bo rizgarbûnê ji kabûsê bavê û jê re dibû arîkarekî rûhî di wî şerê di hundirê wê de, şerê peydakirina xwe di nav wan hemî hevdiy û tarsitan û nezelayîyên ku rê nadinê ew wekî mirovekê serê xwe ra bike, wekî miroveka azad nava xwe vebike. Wê, ji bilî birayê xwe û Şewnimê, ev şilq û şerê di nav xwe de ji bo çi kesekî din ne gotibûn. Heta, ew ne gihast wan şerenîxên di nav xwe de bo wî Serdarî jî bibêje, yê ku ji wê re bûbû palderê rûhî yê herî hêzdar û mezin û giring.

Wê gelek cara hest bi hindê dikir ku mirovî pêwîstî bi tiştêkî di nav xwe de, yan kesekî, yan hêzekê li derveyî xwe heye ku baweriyê pê bîne bona ku xwe pê mukum bike û xwe bi jîyan biêxe. Wê bisteh ne dikir kûr li ser hindê rabiweste; aya gelo ew ji kartêkrina olî, yan ji lawaziya mirovî yan ji kartêkirina aliyekî din dihat!

Bavê wê çi cara ne diçû di dilê wê de, lê wê ew hesta xwe, heta bo birayê xwe Behzadî jî ne gotibû û di xwe re ne didît ku wê bo çi kesê din ji bilî xwe bibêje. Xwe didît neçar, ji ber ku ew bavê wê bû, mêrê dayika wê bû. Wê xwe bêgav didît ku wê hestkirina di nav xwe de li hember wî bavî wekî nihîniya xwe ya herdemî hilbigire. Çinar nikarîbû ji bîra xwe bibe ka çawa bavê wê li ser dayika wê behirînî dikir, lê dixist, li ser erdî radixiştand. Çi heddê dayika wê hû biçe dawetekê û

di govendê de destê zilamekî bigire, ew dê dûmahiya wê bûya. Diviyabû dayika wê hemî karên wan û xwe û bavê wan yên navmalê, xizmeta mêhvanên bavê wê yên dargiran bikirana. Diviya dayika wê biçûya bazarî tişt bikirîna, balav bikirana, xwarinên xweş çê bikirana. Û wê ne dîtibû ku bavê wê, rojekê bi tenê jî, bi dayika wê re çûbe mêhvandariyekê, yan geryan û seyran û piyaseyekê, yan li şûna wê tişteki xwarinê bo malê kiribe.

Wê dizanî û hemî niyasên wan û dayika wê ya besteziman jî dizanî ku bavê wê ne yek, lê çend yar hebûn û dema xwe ya piştî xizmeta hikûmetê û karên wê yên çepel bi qumar û leyistinên ji wî rengî ve derbas dikir yan diçû cem yarên xwe. Pereyên wî gelek hebûn, lê heta dayika wê pereyên kirîna fistanekî bo keça xwe jê çêbikirana, wî çavên wê derdixistin. Digotê; "Van keça, nebes çi xêr di wan de nîne, lê her wisa mesrefa wan jî gelek e". Rewşa Behzadî ji ya xwîşka wî cudatir bû, bavê wê bi xwe pere didan wî. Behzad mêr bû û bavê wê her xwestibû ku kurên wî hebin. Yekemîn Behzad bû û dayika wê digot ku kêfa wî; bavê wê, bi bûna Behzadî hindî dinyayekê hat. Lê piştî Behzadî, Çinar hat û bavê wê bi hindê nebes xeyidî ku jina wî keçek bo wî anî, lê ew herweha êdî bi jina xwe jî re raneket, ji tirsî neku keçek din jê çê bibe. Çinarê di jiyana dayika xwe de didît ka jin di wê komelê de çend bîndest e. Ew bi bawer bû ku dayika wê çi cara bi bavê wê re ne tam kiriye xweşiya laşî û xweşiya bi mêrekî re razanê û xweşiya jinûmêrbûnê. Bavê wê jî wekî piraniya mêrên di civaka wê de, li nik wan ya giring ew bû ku ew di razanê de bi jinekê re, wekî mêr rehet bibin û ne di xema rexê din, jinê de bû, ka rehet bûye yan na.

Wê ew rengên hizirkirinên xwe ji nava xwe dernexistin, ditirsîya wan ji kesekî re bibêje. Gelek caran jî xwe ji ber wî awayê hizirkirinê bi dîn didît û ji xwe ditirsîya, neku guneh

be keçek weba hizra dayûbavên xwe bike û wan bi wî awayî di ser û hizrên xwe de wêne bike.

Lê wê dizanî ku birayê wê jî di çeperê wê de ye, ew jî di şerê de ye, lê bi awayê xwe, wekî mêrê ku derî û rê û metod û delîve li her wî zêdetir in.

Ew niqobûbû deryaya hizr û dalxeyên cuda û şêlhayî dema birayê wê gotiyê:

– Çinar, ha em gihaştin zalgeha berî bajarî. Ez dizanim ev bo te çi bûyereka giran û êşdar e, lê hewil bide ku li mal li te diyar nebe û behsê vî tiştî bo çi kesî, kî bibe bila bibe, neke.

Çinarê yek peyv jî ne got, bi serê xwe gotina wî erê kir. Bavê wê wekî piraniya caran ne li mal bû. Bala dayika wê ket ser reng û sîmayê keçê, jê pirsî:

– Te çi ye keça min tu weha reng damayî?

– Piçek serê min diêşe, Çinarê bersiv da. Ez dibêjim dadê, ez dê bo xwe piçek razim. Çinarê taqeta çi tiştî nebû. Ew yekser çû di odeya xwe ve û raket ser qiryoleyê xwe û niqobû nav xem û hizr û şerenîxa xwe ya navxweyî û ya bi serê Serdarî hatî.

Ew razayî, dayika wê hat û rûnişt ber serê wê û destê xwe yê rastê bir ser pora wê û paşî bo ser eniya wê. Eniya keça wê piçek germ bû. Viya tiştê bibêje, lê wê dizanî ew tiştê ku dê bibêje ne bi dilê keça wê ye. Dayik bû û baş keça xwe nas dikir. Herçend bû wê çi tişt ji devê keça xwe, li ser wî babetî, guh lê ne bûbû, lê wê ew keç mezin û bi xwedî kiribû û dizanî ka wê çi hest û nest û hezkirin û nehezkirin hene. Lê dayikê xwe didît neçar ku wî babetî pê re vebike. Ji ber ku bavê Çinarê ferman dabûyê, ku wê nûçeyê bide keçê û qet bavê wê ne xwset guhdariya dayika wê bike ku ew pirs dikare bimîne bo heta piştî ku ew xwendina xwe timam dike. Mêrê wê Remezanî milê wê girit û rahejand û gotê:

– Berê xwe bide min Eysê, ez im, di van pirsan de, di vê

malê de biryarê didim û ev tişte yê vebirî ye û êdî axaftin li ser nahêt kirin û xelas.

Dayikê hêz da xwe û bi dengekî nerim got keça xwe:

– Keça min Çinar, baş dibû eger tu rabibûya û te serê xwe bişûsta û karê xwe baş bikira, ji ber ku dê bo me mêhvan hên.

– Mêhvan? Çinarê pirsyar kir. Kî ne mêhvanên me?

– Mamê te Silêman e, Dayika wê got.

– Ma mamê Silêman kesekî biyanî ye ku ez ji ber hatina wî rabim serê xwe bişom û karê xwe baş bikim! Çinarê got dayikê.

– Ne, ne keça min, lê..., axaftin di gewriya dayikê de asê bû û hindî hat xwe, ne şiya gotina xwe timam bike.

Çinarê serê xwe rakir û herê xwe da dayika xwe ya ku rengê dêmê wê lê wergeriya bû û ziman lê alizî bû û gotê:

– Lê çi ûda! Tişte heye tu li ber min vedişêrî?

Eyşaya dayik hêz da xwe û hêdî li ser xwe got:

– Ew ev şev tên xazgîniyan û divêt her tiştî îşev vehirrin.

Bi bihîstina wî xeberî dinya li ber wê hate şilqandin û wekî şaşan dev beş ma û temaşayî dayika xwe ya ji wê xemgîntir kir.

– Xazgîniyên çi? Çinarê bi xeyidîn û bi dengekî hilind got. Şûkirina çi? Hûn dîn bûne, ez çi şûyan nakim, ez dê xwendina xwe xelas bikim û paşî.... Û Çinarê berda giriyê.

Piştî heyameka giriyê Çinarê devê xwe vekir ve û got:

– Çi ye? Bavê min ji min têr bûye, dixwaze min ji mala xwe derbiêxe. Divêt ez kur bim bo ku bi kêr wî bihêim. Ez çi şûyan nakim, û bila pismam jî haş bizane ku ez şû bi wî nakim. Ma ez dê çawa şû hi birayê xwe hikim. Nê em bi hev re, wekî bira mezin bûne. Ez çi mêran nakim, vê baş bizanin. Ez ... Çi nema bû bihêje ku "Ez hez ji Serdarî dikim û piştî wî çi şûyan nakim", lê li wê derê haya wê ji xwe bû û

devê xwe girt û serê xwe xist bin balîfka xwe û xirîqên pê ket û berda girî.

Dayika reben ma beyirî, di navbera keça bextreş û fermana bavê de bû, fermana bavê ya ku ew nikarîbû bi çi rengêkî biguhore.

Behzad li pişt deriyê bû û haya wî ji hemî suhbetê hebû û bê ku axaftinek ji devê wî derbikeve yekser ji mal derket. Tiştêk di serê wî de çêbû û xwest yekser bi cî bîne. Mala mamê wî Silêmanî nêzikî wan bû, bi pêyan bi deh deqîqeyên piyaseyeka li ser xwe ew dikarîbû bigibaştayê. Lê wî pêyên xwe bi lez havêtin. Dema gihaştî wê derê pismamê wî jî li mal bû. Ji pismamê xwe xwest ku bo bêhnekê digel wî derbikeve bo ber dergêhî, ji ber ku suhbeteka wî ya giring heye û ew dixwaze jê re bibêje.

Li ber dergêhê xaniyê mamê xwe piyaseyek digel pismamê xwe kir û dest pê kir pirsaxwîşka xwe, ku hez ji wî nake û wî wekî birayê xwe dibîne bo wî got û jê xwest ku dev ji wê ber bide û biçê bavê xwe qayil bike ku îro neçe xazgîniya wê.

– Min jî li destpêkê wekî wê bizir dikir, pismamî got. Lê digel wextî ez hatim guhertin û ez nuke hez ji wê dikim.

– Kuro tu ne batiye guhertin, Behzadî got. Lê ev ji roja bûna te û Çinarê, bavê min û bavê te, vê di guhên we berduyan de vedigêrin û dibêjin û ev di nava te de digel derbasbûna wextî çespî, lê Çinar nikarîbû vî tiştî bixe nav xwe. Ew bez ji te nake û nebêje dê ew digel wextî hez ji te bike, ji ber ku wê tu wekî mêt nevêyî û ew dê her weha bimîne.

– Ez neşêm çi tiştêkî bikim û bavê min bi ya bavê te dike. Bavê te birayê wî yê mezin e. Bavê min ne guhê xwe dide min û ne ji tirsaxwîşka bavê te dişêr lêve bibe. Ji bilî ku xelk hemî dizanin ku em bo yekûdu ne.

– Baş e tu çi yî? Ka gotina te, dîtina te. Nê ev pirs bes girêdayî te ye, ev paşeroja te ye û divêt biryar jî ya te be.

– Behzad çi xutbeyan bo min nexwîne. Tu jî dizanî ev bi min nabe. Ne ez dişêm bavê xwe û bavê te qayil bikim û ne ez dişêm bê wan û bê arîkariya wan çi jinan bînim û çi next û mehran bidim.

– Kuro ma ev tu çi dibêjî, ma ev gotinên mirovan in. Ez dibêjim te tu Çinarê bi xortî bikî jina xwe dê bibe bela serê te. Ez birayê wê me û ez wê nas dikim, tu çi xweşiyekê pê nabînî û tu jiyanê li wê jî dikî dozex.

Lê suhbera wî digel pismamî bê encam bû. Mamê wî ji ser hewaleyê xaniyî re gazî wan kir:

– De werin, em li ser çûnê ne.

Behzadî kir dilê xwe ku hema li ber mamê xwe devê xwe vebike û ya gotî pismamî bibêje wî û çi dihe bila bibe, lê ji wî re weha xuyabû ku pirs bi hindê dê xerabtir bibe û nema-ze pismamî jî dil li ser hindê bû.

– De kuro xwe piçek bi ser û ber bike, mamê wî got kurê xwe.

– Bav, hema hûn her in, ma xwe ez xerîb nîn im, kurî got bavê.

– Min jî weha digot, lê dayika te hez dike ku tu jî bi me re bî, bavê got, û çêtir e ku tu jî bihêyî.

Behzadî xwe li hêviya wan ne girt û derket û bi dilekî şikestî zivirî ve mal û hemî hizra wî li ser xwîşka wî bû û wan hemî belayên bi ser yek ve hatine serê wê û bêgaviya wî li hember wê hemiyê.

Dema ew zivirî mal, bavê wî jî li mal bû. Hemî bêdeng bûn. Çinar ne li wê derê bû û dengê wê ne dihat, ew di odeya xwe ve bû û dergêhê odayê jî girtî bû. Ji wê bêdengiyê û ji wî serûberî, wî zanî ku bavê wî, wê carê jî topizê zoriyê bi kar aniyê û keç êşandiye û weha hemî bêdeng kirine.

Silav ne kir bavê xwe û hema rast çû di odeya xwe ve rûnişt ser qiryoleyê xwe, li benda belkî ji nişkan ve tiştêkî weha

rûbide ku berê bûyeran pê bihêt guhertin û çareserî li gor dilê Çinarê bibêt. Wî bihîst mam û jinmam û pismam hatin û dengêkî din jî hat. Dengê jinmama wî hat, silav kir. Dengên wan nizim û hêdî bûn. Dengê dayika wî ne dihat. Ji nişkan ve bihîst dayika wî dest bi axaftinê kir. Dergehê odeya xwe vekir û piçek derket der ve bo ku başguh lê bibe ka ew dê çi bibêje.

– Manê hûn birayên yek in û keç û kur yên we ne, dayika wî got. Lê keça min nuke dixwîne û ma çi ye heke em vê pirsê bihêlin bo piştî timamkirina wê bo xwendina xwe?

Dengê bavê wî hat, axaft bo ku dayika wî bêdeng bike:

– ”Silêman bira ev ne pîrsek e em dê rabin nuke li ser bi-axivin” bavê wî weha axaft herweçkî dayika wî çi negotî. ”Ev Mela jî li vê derê ye”, bi vê gotinê Behzadî zanî ku melayek jî bi wan re ye. ”Ev mela û bila li gor şerî’etî çê bike û keça min bi xwe nexweş e û neşêt ji nav nivînan derbikeve, lewma hema ev ez wekilê wê me û bila mela li gor şerî’etê Xudê û pêxemberî dest pê bike”.

Piştî hîngê bi du mehan bû bêhinvedana havînê û Çinar hat veguhastin û bû jina pismamî. Wê êdî wisa kerb ji wî pismamî vebûn û nemaze piştî ku zanî Behzadî wê rojê goti-bûyê ku Çinar hez ji te nake û dev jê ber bide û wî guhneda şîreta Behzadî. Ne bi pismamê xwe re raket û ne jî hişt ew xweşiya jin û mêrîniyê bizane û bibîne. Hema bi nav û wekî bi cî anîna fermanekê, xwe dît jina pismamî ye û ne zêdetir. Mamê êdî nehişt ew biçe zankoyê jî, ji ber ku bi dîtina wî, ew êdî jina malê ye û mêrê xwe heye û nabe biçe zankoyê û hefteyê carekê bihêt mal. Divêt ew li mal be û arîkariya jinmama xwe di karûbarên malê de bike.

Xwendina wê jî ji dest wê hate kirin. Man ew û xewn û Serdarê ku ji hîngê were çi agadariyek jê ne gihaştîyê. ”Xewnek bû hat û çû? Yan çiya bi çiya nakevin, lê çav bi çavan di-

Kevin?” wê carna weha digot xwe. Di nav xwe de qet hêviya dîtina Serdarî ne vemitand û her bi wê hêviyê û bi tama ji wê hêviyî û ji wê evîna rûhî digihaştê, ew di nav wî şûyê xwe yê dozexîn de dijiya.

II

Serdarî bi arîkariya Sêvoyî xwe dît li deverên rizgarkirî, li gundekî bi rex Mangêşkê ve. Paşî ji wê derê bi arîkariya hinek rêvingan çû devera Berwarî Bala. Di wê hemî rêya xwe de ji bilî ku qute quta dilê wî bû ka dê çi hêt serê wî û ka dê li kê derê bi cî bibe, sirûşrê ciwan yê wan çel û çiya û dol û newal û dar û bar û av û kaniyan ew sermest kiribû. Û te digor qey wî ew hemî cî berî hîngê dîtibûn û wî dizanî ku wî ew ne dîtibûn lê dayûbavên wî hind bo wî qala welatê wî kirine ku wêneyekî sax û durist ji bo wî welatî di serê wî de durist bibe. Li gundê Kanîbelavê, ji ber ku wî berî hîngê bihîstibû ku mizgeft li wan deveran ciyên mana pêşmerge û rêving û mêhvanan in, çû mizgefta gundî. Kesek hat û got ku ew ji Bergiriya Millî ye û hez dike bizane ka ew kê ye û ji kê ve hatiye. Ku wî çîroka xwe û hevalên xwe yê ku hatine kuştin û reva xwe gotî, wî biraderî gotê ku wan guh li pirsêka weha bûye ku hinek ji rêxistineka nihînî li Zaxoyê hatine girtin, lê wî pirsê kuştina bûyî ne bihîstiye. Wî xortî gotê ya çêtir ew e ku ew biçe nik komîteya deverê û xwe li cem wan bide nasandin û heke divêt pêşmergetiyê bike yan peywendiya partîniyê çêbike, divêt ew xwe bigehîne wê derê. Wî jî li wî biraderî vegerand û gotê:

– Bira ez revîme û hatime vê derê, ku çê bibe, ez hez dikim rûbinim û mayê xwe di çî de nekim.

– Bira ez jî ne endamê çî partiyên im, wî kesî ku navê wî Rêbaz bû, got. Lê min xwe dît ku baş e ku ez bikevim digel Bergiriya Millî bo ku kê mî tîşt hest bi hindê bikim ku ez jî beşdar dibim di bervanîkirinê de ji vî gundî û xwe, ev jî ka-

rekî pêwîst e ku em bikin.

– Baş e, ez jî dikarim xehatê di tiştêkî weha wekî Bergiriya Millî de bikim, wî xwe dît bê xwe weha dibêje.

– Lê bira, te ya rast bivêt, ez bi xwe te nas nakim û nizanîm ka tu kesekî li van deran nas dikî yan na û heke ne, ya çêtir ew e tu biçî cem komîteya birêveber ya deverê û ew dê bêjin te ka çi baştir e tu bikî.

Serdar ma heyirî, "De were niha ez ji hikûmetê revîme û ev jî bela xwe ji min venakin", weha got xwe. Paşî hizra xwe di meselê de kir û got xwe, "Ê dîsa ma ew ji kî ve dizanin ez çi tovek im, divêt ew li ser min hikolin û bizanin ku ez ne yê xerabiyê me û ne ji aliyê hikûmetê ve hatime hinartin bo destdirêjkarîkirinan bo ser wan", lewma got Rêbazî:

– Baş e bira, ez hez dikim eger çê bibe hûn îro xwarinekê bidin min û ez li mizgeftê binivim û subehî ez diçim komîteya deverê.

– De rabe fermû em biçin mala me û em şîvekê pev re bixwin, Rêbazî gotê.

Jinekê bi eniyeka girê bi xêr hatin li wî kir û ji Serdarî re diyar bû ku ew jina Rêbazî bû, ji ber ku wê gazî Rêbazî kir û pit pitek bi serê wî anî û dengê wê hat Serdarî dibêje Rêbazî: "Hey malîrîmê, me bi xwe çi nîne ku em bixwin û tu her şev mêhvanan digel xwe tînî. Ez nuke hetka te bibim û bêjimê me çi xwarin nîne...!" Dengê Rêbazî hat dibêjeyê: "Keçê dengê xwe nizim ke, hemî nanak e. De ka tu wê savar û şorbeya ji ber firavîne mayî bîne heta subehî jî Xudê kerîm e". Serdarî hind ji xwe şerim kir û xwest rabe û derbikeve lê neşîya wê jî bike.

Di wê gavê de dengê kesekî hat dibêje:

– Rêbaz, heçku mêhvanekî te heye?

– Belê Silo, de fermu were nik me, Rêbazî gotê.

Rêbaz bi zebelehekî zilaman re, peyayekî bejin bilind û zi-

rav û simbêl qalind û dêm spî û çav şîn bi jor dikeve:

– Ev Serdar e, ji nû hatiye silal, Rêbaz dibêje Siloyî. Ev jî Siloyê nalbend e, Rêbaz Siloyî bi Serdarî dide nasandin.

Piştî ku rûdinin, Silo bi çavên xwe baş temaşayî Serdarî dike her wekî ew duktorek e û berî destnîşankirina nexweşiyê berê xwe dide nexweşê xwe û paşî got:

– Baş e mamo pa heke ev xelke hemî ji bajaran filar bû û reviya pa dê kî di bajaran de bimîne.

– Ew di rêxistina partiyê di bajarî de bû û hevalên wî hatin girtin û kuştin û ew ji destên wan verestiye û hatiye vê derê, Rêbazî li şûna Serdarî berisva Siloyî da.

– Aha, elhemdulîlah tu bi saxî ji destên wan kafiran derketî, Siloyî got û dom da axaftina xwe. Diyar e tu mirovekî xwende yî. Û berî ku xwe li bersiva Serdarî bigire beredewam bû. Lê mirovên xwende nazik û bi naz in. Hindî hatine, wan xwe li van deran ne girtine. Wan taqeta me û jiyana me nîne. Yan derketine derveyî welatî yan jî bi kar û şolên rehet ve mijûl in. Wî bênamûsê bavê min bi xwe li ber destên melayê gundî xwendibû, lê ez ne binartim ne bo ber destên melayan û ne jî bo dibistanê. Heke niha min jî belavokên partiyê xwendiban. Ez bi rê kirim bo ber kehirkana û paşî pezî û paşî garanana. Heke rojekê te hespek hebe bîne nik min ez dê jê re nalên baş çêbikim. Siloyî hemî gotina xwe arasteyî Serdarî dikir. Tu li vî gundê me çî bixwazî heye; nalbendê wekî min, asinger, mamoste, siyasetmedar, mela, qeşe, duktur, endazyar, helbestvan, dengbêj, her çî nîşê mirovan bixwazî hene. Her çî partiya tu li Kürdistanê bixwazî li gundê me heye. Tu dizanî xelik ji nav hikûmetê direvin û tînen vê derê. Diyar e ku ew ji ber xweşikiya gundê me tînen vê derê. Eger te, dema tu htiye gundê me, baş temaşa kiribe, gundê me gelek bilinde, li serê çiyayê Metîna ye û dibe ku eger kurd rojekê biçin bo ser banê heyvê ew dê ji gundê me

çin, ji ber ku gundê me hind bilind e, hema nêzîkî heyvê ye.

Siloyî bê vebirîn axaftina xwe dikir û rê ne da çî kesî ku peyivîna wî vebibire. Serdar, piştî şîvxwarinê, vegeriya mizgeftê. Rêbazî doşekê û betaniyek jî bo wî anîn mizgeftê. Wê gavê bûbû şev û ji ber ku mizgeft ji mêhvanan pir bûbû, bi zorî ciyê wî hat kirin. Li wê derê hêzeka pêşmergeyan bûbû mêhvan, dê wê şevê bimana û roja dîtirê, spêdeyê zû, biçûna ciyê komîteya deverê lê dima. Ew şev li ber Serdarî pir giran û dijwar bû. Herçend bû wî li ser rewşa deverê gelek suhbet bihîstibûn, lê wî dizanî ferq e ku mirovî guh li rişteki bibe û wî tiştî bi xwe, bi çavên xwe bibîne, û ji wî re xuya bû ku kartêkrinên herduyan; bihîstin û dîtîne li ser hestên mirovî jêk cuda ne.

Her çend bû halê mala wan ne ye baş bû, lê wî çî caran bertengiyeka mîna wê di dema nivistinê de ne dîtibû. Wî, hema bi kutekî karîbû xwe ji ser tenîstekê biqulipîne bo ser tenîsteka din. Li ser piştê yan li ser zîkî cî ne dibû, ji ber ku cî bi ciyî ve bû. Li ser tenîstê jî nivistin bo wî zehmet bû; piraniya şevê li ser tenîsta çepê derbas kir û destê wî şil bû. Yê ku li aliyê wî yê çepê nivistî berê navçavên xwe dabûyê, lê yê destê rastê piştî xwe dabûyê û ew zilam ji wî pir nêzîk bû; evca gelek ji xwe şerim kir ku berê navçavên xwe di nêzîkiyeka wilo de bide piştî wî. Ji bilî wê, bêhna cigare û gore û tir û fisan ew bêhin teng kir. Wî dixwest her çî zûtir bibe spêde û ji wê mizgeftê derbikeve. Ew berî hemîyan ji xew rabû û derket derve. Çû bo nav bîstanekî nêzîk, mîst û rît û xwe bi çend beran paqij kir. Paşî çavên wî bi kanîka gundî ketin, çû ser kanîkê, av jê li navçavên xwe kir. Temaşa kir ku hinek peya li rêzekê rawestiyayî ne, destên hinan di şelên wan de ne, diyar bû tiştikên xwe bi destên xwe girtibûn. Wî zanî ku wan mîstine û ew weha wan tiştikên xwe bi destên xwe digirin, bo ku şelên wan bi mîzê pîs nebin, heta ku dişon. Hinek

jî berên biçûk bi destekî digirin û pê tiştikên xwe ji mîzê zûha dikin, heta gera wan û kanîkê û şûştinê dihêt. Ev hemî ji bona ku bê nivêj nebin. Li ser wê kaniya mezin ya avê hinan pêyên xwe û hinan çavên xwe û hinên din jî tiştikên xwe di-şûştin

Ku Serdar zivirî ve mizgeftê pêşmerge ji xewê rabûbûn û berpêkên xwe girê didan. Wan pêlav kirin di pêyên xwe, ti-vengên xwe li milên xwe kirin û hinan nivînk dan ser milên xwe û birin ve bo wan malên wan bi şev şiv lê xwaribû û ni-vînk ji cem wan bo nvistinê anîbûn. Lê wî ne birin, ji ber ku Rêbazî gotibûyê ku bila nivînk bimînin li mizgeftê, ew dê paşî hêt û wan bibe. Û Serdar jî bi wan re kete rêyê bo ko-mîteya deverê.

Di rêyê de pêşmerge li gundê Bêlîzanê rawestiyar û yekî, ku bi rex Serdarî ve diçû gotê:

– Em dê saetekê bêhna xwe vekin û paşî dê berdewam bin ve li ser rêya xwe. Tu dikarî bi min re bihêy malekê, yan jî ev mizgeft e û wa hanê jî av e û tu dikarî li vê derê bî, li benda me heta em li vir amade dibin.

– Gelek baş e, Serdarî got, ez dê li vê derê li hêviya we bim.

Serdar çû ber sirka avê û avek li çavên xwe kir û bin jî vex-war û paşî çû ber siha dara ku li ber teniştê mizgeftê bû û xwest bêhna xwe li bin wê darê bide.

Lê wî di wê gavê de dît ku zarokên gundî bi bez ber bi pişt mizgeftê ve diçin. Wî mereq kir ka ew çi bûye û bi tay-betî piştî ku dîtî ku hinek xort û kal jî ber bi eynî ciyê diçin. Ew jî dide dû wan û li pişt mizgeftê dibîne ku zarok û xort û kalên gundî li kesekî xirve bûne. Ew jî diçe ser kevirekî bi-lind û temaşa dike ku zilamekî bejin bilind, cildirhayî, pêx-was, rihberdayî, û ji navçavan wekî kesekî giran û giravî di-yar li nîva wê şemate û qerebalixê rûniştiye. Ku wî peyayî

destê xwe yê rastê bir bo bin guhê xwe yê rastê hemî bê deng
bûn û dengê wî zilamî bi vê stiranê bilind bû:

”Careka din baran, berf,
serma û seqem dibare,
xwe li ser rêbaran radiêxe,
û kolanên gundê te li bin rijdiya baranê,
li bin hatin û çûna pêyên we gundiyan û dewarên we
dibin herî,
dibin mîna herkelê,
û hêj Salo,
xwediyê dilê pak,
yê ku rojekê bi tenê jî,
gavekê bi tenê jî
ne xeyidî,
eniya xwe girê û mon ne kirî,
yê ku bişkurîn ji ser lêvên xwe ne havêtî,
ew, Salo, bi kincên xwe yên tenik,
bi kirasê xwe yê ne qupçekirî,
bi pêyên xwe yên tazî û bê pêlav
li ber sermayê ye û digirniye,
li ber baranê ye û dibêhnije.
Salo, dêmê bi lêvkenîn, destê xwe bi silavê li zarokekê, ku
li milê dayika xwe ye, dilivîne.
Salo çi kesî bê silav û girnijîn derhas nake û
xwe li benda bersivên silavan, girnijînan nagire.
Aşka Saloyê enîvebî ji bîrsan qirç e qirç e,
Salo mereqdarê nanekî ye.
Salo li gundê xwe pir dilşad e
û hêj banên gundiyan ji axê ne
û hêj pêgurdan li hawara dilopan diçin,
zivistan dijwar e.

Pîrejinêk pêgurdanî li ser banê ku bûye berî û qur dikêşe,
 nikare,
 pêgurdan ji destên wê vedirese,
 ji ser banî vedizele, bi erdî dikeve.
 Salo tu wê dibînî,
 dilê te yê mezin, te, yê xort, ji ciyî dilivîne.
 Tu pêgurdanî li ser milê xwe yê çepê dibî serbanî,
 çavên pîrejinê yên westiyayî ji kêfan de rondikan berdidin,
 te giş qulaç û kujî,
 tev qul girtin,
 te serban hulî kir,
 ji nava odeyê dilop bin bir kirin.
 Destên te û gundiyan req dibin,
 şeq şeq dibin,
 dilên we li şûna destên we yên avlekî
 bilindî esmanan dibin,
 bilindî Xudê dibin,
 rehmê dixwazin,
 piçek nanî û germê dixwazin.

Wî dengbêjî bi stirana xwe, bi dengê xwe yê xweş û dilgir, bi
 naveroka wê stiranê Serdar xistibû bin kartêkirina xwe. Stira-
 nê behsê Saloyekî û birayê wî û ka çawa ew birayê wî hat
 kuştin dikir. Wê behsê gundekî dikir û ka çawa kwîxweyê
 (muxtare) wî gundî ket pêşiya leşkerê dagîrkeran û ew anîn
 gundê xwe û bû egera jinavbirina gundî. Dema stiran bi da-
 wî hatî Serdarî dît ku guhdarên wê bi xembar û guhişî dixu-
 yin. Di wê gavê de pêşmerge li wir xirve bûn. Ew pêşmerge-
 yê ku gotibû Serdarî ku li wir li benda wan bimîne berê xwe
 dayê û got:

– Pismam wextê çûnê ye.

Serdar jî bi wan re dide rê û ew zilamê ku stiran digot û

peyv û naveroka stirana wî di hiş û mejiyê wî de dixulxulin.

– Navê wî Salo ye, ew pêşmergeyê bi rex wî ve dibêjeyê. Ew her roj li gundekî ye û her ciyê ku diçeyê jî vê stirana xwe bi xwe û birayê xwe dibêje.

– Dengê wî gelek xweş û xemgîn e, Serdarî got.

– Gundî gelek hez ji dengê wî dikin, wî pêşmergeyî got. Ji mala wan bes ew bi tenê maye. Birayê wî berî çend salan hat kuştin. Birayê wî pêşmerge bû digel hêzeka din ya kurdî. Rojekê bi xwevedizîn hat seredana birayê xwe Saloyî. Wan gelek yekûdu diviya û ew gelek ji Saloyî xerîb bûbû. Salo jî pêşmerge bû digel partiya li dijî partiya wî. Û kesê pê ne zanî ku birayê wî li cem wî ye. Wî xwest sê rojan li cem Saloyî bimîne û paşî biçê devera jê hatî. Manê partiyên me welatê me li ser xwe dabeşkiriye û ji xwe re sinor jî destnîşan kirine. Cîranekî Saloyî pê dizane û partiya li deverê desthilatdar pê dihesîne.

Berê spêdeyê bû, Salo her roj wî wextî ji xew radibî û diçû ser rûbarî bo destavê. Wê berê spêdeyê Salo li ber rûbarî bû dest ava xwe digirt û birayê wî di xaniyî ve nivistî hû û ew her nivistî, di nivînan de hat kuştin. Du sacor berdabûn laşê wî. Saloyî li ber rûbarî dengê gulleyan bihîst û dilê wî xwe hilavêt û tirsê ew girt. Ew yekser, bi bez ji ser rûbarî ber bi mal hat. Û birayê xwe di wî halê bê hal de dibîne û dinya li ber çavên wî tarî dibe. Ew dikeve ber kelexê birayî û dike girî û pê dibêje û wî himbêz dike û dide ber maçan û dibêjin ku ji ber gelek maçikirina wî bo birayî xwîna birayî çû nav devê wî û bo hundirê wî û dibêjin ji ber hindê jî ew her eynî rojê sewdaser û dîn dibe.

– Birayo bawer neke Salo mirovekî dîn be, pêşmergeyêkî dîn ku li pêşiya Serdarî bû got. Yên dîn em in. Were temaş bike mirov bo çi dibe pêşmerge û li ser destên kê winda dibê!

Paşî hemî bê deng bûn û Serdar neşîya wî zîlamî ji hizra
xwe derbixe û stirana wî dergeh di nava wî de, li ber dinya-
yeka hizran vekirin.

Li komîteya deverê, piştî gotûbêjeka dirêj, endamekî komîteyê ku xwe bi berpirsyarê rêxistinê dayî nasandin gotê ku haya wan ji wan û karê wan yê nihînî di bajarî de hebû û ew dizane ku pîrseka weha rûdaye û hevalên wan hatine kuştin, lê wan ne zanîbû ku yek jê xelas bûye. Wî berpirsyarî kêfxweşiya xwe pê anî û jê xwest ku bimîne li komîteya deverê, wekî pêşmergeyekî karekî bike her demeka wêvetir.

Pêşmergeînî û tivenghilgirtin ne di serê Serdarî de bûn. Wî dixwest eger ku tiştekî jî bike, bi karekî weha rabibe ku peywendîdar be bi xwendin û rewşenbîrî û tiştên wilo. Ku wî ew dîtina xwe got wî berpirsyarî, yê berpirsyar navçavên xwe lê mon kirin û gotê:

– Başê pa tu çima ketiye nav rêxistineka me ya nihînî, ma qey ne daxwaza te ew bû, tu xebatê di rêzên partiya me de bikî? Panê xebata me her ev e. Lê bo te çêtir e ku tu bibî pêşmerge, ji ber ku dê te çiyek hebe ku tu lê binivî, dê te xwarina xwe hebe û dê hêyî û biçî deverê û dê xelkê nas bikî.

Li destpêkê Serdarî xwest bibêje ma pêşmerge bi karên rewşenbîrî û rewşenkirinê mijûlnabin lê ew gotina xwe derneexist.

Wî hizreka zû di wê axaftin û pêşniyara wî berpirsyarî de kir û xwe bêgav dît; ne niyasekî wî heye ku li mala wî bimîne, li cem wî binive û bixwe, ne pere û xanî û erd û karekî wî heye, lewma biryardana xwe paş ne xist, lê her di eynî rûniştinê de got wî berpirsyarî "baş e". Berpirsyarî jî gazî pêşmergeyekî kir ku li ber deriyê odeya wî ya di binê çiyayê Metîna de avakirî bû û jê xwest ku gazî Rizgarî bike.

Piştî bîstkekê peyayekî jiyê wî nêzikî çil salan bi jor ker û silav kir. Berpirsyarî da nasîn û gor wî kesî ku "ev hevaleyê me yê filarbûyî ye û bila digel we kar bike heta em berê xwe bidinê ka paştî çî karekî bidinê"

Wî zilamî destê xwe dirêj kir destê Serdarî û got: "Ez Cemîl im berpirsyarê Yekîtiya Lawan". Ew jî pêş ve rabû û destê wî girt û silava wî lê vegerand. Lê Serdar ji bihîstina hindê ku ew yê nelaw berpirsyarê yekîtiya lawan û xortan e guhiştî û ecêbmayî ma .

Wî digel Yekîtiya Lawan bo dema çar mehan kar kir û paştî ew hat hinartin digel mefrezeyekê bo çend êrişan, wê jî pênc mehan vekêşa, tê de zirav li wî ji tirsan qetiyar û şerim dikir wê bo çî kesî jî bibêje. Wî zanî ku heke mirov bitirse jî divêt tirsar xwe bi hîç rengê diyar neke, heke dê hetka wî hêt birin. Ew gelek çaran ecêbmayî dima ji wan pêşmergeyên ku wekî şêran, tiveng bi destên xwe digirtin û hey li wî yê ku berî hevalê xwe, xwe biavêje bo nav çeperên leşkerê Îraqê dema êriş dibirin ser. Ji xwe dipirsî "aya ew bi yekcarî natirsin û ev jî li nik wan bûye pirseka lêrahatî û wekî leyistikekê ew wan êrişên xwe dikin û beşdarî şeran dibin, yan ew jî mîna wî, bi wê mêrxasîberçavkirinê dixwazin tirsar xwe di nava xwe de veşêrin. Dixwest weha yê mêrxas û netirs be, lê ew di xwe de ne didît. Tiştêkî din jî ser li wî zivirand; ku hat nav pêşmergeyan, ne dizanî ka çawa tiveng têt bi kar anîn, piştî karê di Yekîtiya Lawan de, bê hînkirina tivengbikaranî û ew hat hinartin bo nav mefrezeyeka ku kar û îşê wê êrişbirin bûn bo ser çeper û bingehên leşkerê Îraqê li deverê. Dema gotî berpirsyarê xwe ku ew nikare biçe nav mefrezeyeka weha ji ber ku ew hêj nizane tivengê bi kar bîne. Berpirsyarî kir kenî û gotê "Xem nake, tu dê digel pêşmergeyan hîn bibî"

Simînofek bi milê wî ve kirin. Wî bala xwe dayê ku di wê girupê de bes wî bi tenê simînof bi milî ve ye û yê din de-

bance, klaşînkof û arpiçî pê re ne. Paşî zanî ku pêşmerge ji xwe nagirin simînofan rabikin û goya ew ne çekê ciwan û bo şeran xweş e. Lê li cem wî hemî eynî tiştî bû û heke bi wî bûya wî hema çi çekek bi milê xwe ve ne dikir. Ji tirsan de bi rojekê hîn bû ka dê çawa tivengê bi kar bîne û ka dê wê çawa jêk vebike û bide ser hev.

Bêhna Serdarî gihastibû serê difna wî û êdî ne dixwest biçe û çi ne mabû bibêje "Lo ez ditirsim, ma şerm e ku mirov ji şer û kuştin û birîndarbûnê bitirse? Nê gelo ev ne bi destên min e, ez dixwazim ne tirsim lê ez ditirsim û ez nizanîm ka çima ez nikarim wekî gelek tirsan xwe biveşêrim". Lê şansa wî baş bû, komîteya deverê biryar da ku ew bibe kadir li deverê digel çend pêşmergeyan bigere. Li komîteya deverê gotinê, ku behsê wî ji aliyê berpirsyar û pêşmergeyên mefreza wî ve hatiye kirin ku ew gelek zîrek û bisteh û bi hedar û zana ye û hemî pesnê wî didin, lewma ew kar dan wî. Wî got xwe "Heke wan bizaniya ka ez di nav xwe de çawan im, çend yê tirsinok im, dê wan dîtina xwe li ser min biguherta, lê xuya ye wan ez li ser rastiya min nas ne kirime".

Kadirî ji bo wî xweştir bû, çi tirs tê de nebû, lê cara yeke-mîn û duyemîn bo wî zehmet bû ku li hember çend gundiyan ku di mizgeftê ve hatibûn xirvekirin, li ser pirsên girêdayî gundê wan bipeyive û dîtîna û siyaseta partiya xwe bigehîne wan. Lê ew hêsan derbas bû û bistehiya axaftin û rewanzê ji yê li hember komên xelkî li cem wî peydabû. Lê zehmetiyeka din ket ber rêya kadriya wî; li ser gelek pirsan dîtina wî û ya partiya wî yek ne digirt û diviyabûya wî dîtina partiya xwe bigihanda xelkî û ev ji wî re dibû dijwariyek. Tiştêkî din jî ew bû, ku partiya wî kêmasiyek li ciyekî yan di warekî de bikira, diviyahûya wî ew kêmasî pinî bikira û derew li xelkî bikirana. Li destpêkê hewil da wekî piraniya kadiran bike yan jî xwe bi ser wan pirsan ve, yê ku dîtînen wî

yên cuda ji yên partiya wî li ser hebûn, nebe. Lê ew ne şiya li ser wê metodê berdewam bibe û çend caran neçar bû li ser derbirîna dîtina partiya xwe li ser hinek pirsan ji xelkê re bibêje ku, dîtina partiya wî weha ye, lê ew ne digel wê dîtîne ye û wekî kesekî dîtina wî jî ku ji ya partiya wî cuda ye weha ye. Ew şeweyê kadirî û axaftinkirinê digel xelkî li derveyî rêzên rêxistinê ji aliyê berpirsyarên wî ve li deverê bi kêmasî û şaşiyek mezin û bi rawestiyên li dijî partiyê hat li qelem dan û ji ber hindê jî destên wî ji kadirîyê hatin kêşan û bû ve pêşmergeyek li komîteya deverê. Lê wî xwe didît neçar ku li ser hinek pirs û probleman bi pêşmerge û xelkê gundên ku lê dibû mêhvan re bikeve munaqeseyan û ew hemî dîtîna û gotinên wî bi raport ji aliyê gelek "xêrxwazan" ve gihastin komîteya birêveber û weha destên wî bo demeka ne diyarkirî ji her tiştêkî hatin kişandin û êdî ew nema ciyê baweriya berpirsyaran.

Ew çend caran zivirî bo kadirî û pêşmergetiyê û çend caran jî, ji ber nerazîbûna komîteya deverê û berpirsyarên wî li ser axaftin û şeweyê reftara wî hat tecmîd kirin. Wî xwe di nav wan berpirsyar û kadiran de biyanî didît, lê di nav xelkî de, di nav pêşmergeyan de, ew bi wan re hêsan dibûn yek û dikarîbû dostîni û biratîyê çêbike. Wî ji xwe re li wan deverên ku tê de hat û çûn dikir gelek heval û dost peyda kirin.

Carekê endamekî komîteya karger ya deverê hinart pey wî, ku çû cem wî, wî kargerî gotê ku mirovekî te ji serkirdayetiye hatiye û pirsyara te dike, ew di odeyê ve ye. Serdar ma heyirî, gelo ew dê kî be ew mirovê wî yê ji serkirdayetiye. Di odeya komîteya karger ve zilamekî 30 salî, tîrgalên nû û xweşik li ber, bejin bilind û pir qelew li serê dîwanê rûniştibû. Rûniştineka mîna qiraian û çavên endamên komîteya birêveber bi dêm û devê wî ve girêdayî bûn, te digot qey ew li benda bereketên wî berpirsyarî ne ku ji devê wî bibarin û bi-

gehin wan, ku ji wan re bibişkure, ji kerema xwe re bi wan re bipeyive û weha hest pê bikin ku berpirsyarek hatiye rêza wan û bi wan re peyiviye. Serdarî ew rûniştin weha zû di serê xwe de şirove kir. Berpirsyarê komîteyê ku bi rex mêhvanî ve rûniştibû, Serdarê di dergehî de rawestiyayî bi mêhvanî da nasandin. Digel hindê ew mêhvan rabû û hemî dîwan jî pê re rabû, mêhvan ber bi Serdarî ve du pêngavan çû û heçku wî bi hindê xwestî agadariyekê bide Serdarî ku tu jî du pêngavan were pêş, Serdarî jî çav li wî kir û du pêngavan çû pêş. Wî destê xwe dirêj kir û Serdarî jî wekî wî kir û çû destê wî. Mêhvanî herdu rûyên Serdarî maçî kirin û got:

– Ez Kemal im, kurê Recebî, neviyê şêxê gundî. Em gundiye hev in.

Wî destê Serdarî li pey xwe kişand û ew bir û bi rex xwe ve da rûniştin. Her çendekê neviyê şêxî gotinek digot û tepek li pişta Serdarî dida û fikir kenî, lê Serdar ne şiya weha hêsan bikeve di suhbetê de digel neviyê şêxî yê ku ew, bo cara yekemîn dibîne, kurê wî kesî û neviyê wî kesî, yê ku bavê wî, dayika wî bi dirêjiya wan hemî salên ew di himbêzên wan de jiyaybû, behsê tadariya li ser destên mala şêxî û Recebî li wan hatiye kirin fikir. Hizra xwe fikir eger wê gavê bavê wî bihata û ew bi rex teniştê neviyê şêxî, kurê Recebî ve bidîta, dê wî çi bigota Serdarî! Dê hezar tif bikirana navçavên wî ku ew bi neyarê malê re rûdine. Lê Serdarî digel xwe digot xwe "Ew berebavek bûn, digel yekûdu weha xerab û bi şer û kêşmekêş bûn, zû dibûn neyar û zû xwîndarî diket di navbeta wan de û ew hemî pê ne rehet û perîşan dibûn, lê em berebavekî din in, yê hevçerx in, çima em dê di her tiştêkî de wekî berebavê berî xwe bin? Bav û bapîrê min û bav û bapîrê Kemalî, her yekî bi şeweyê xwe, egerên ne lihevhatin û ne pev re jiyane diafirandin û ew jî bi dîtina min jî nezanîna wan, ji bînahiya wan ya kurt û teng dihat, lê bo çi em, yan

çima ez?”. Lewma xwe ne dît neyarê wî kesî, lê dît jî ku sexletên kesîtiya şêxî, yê bavê wî carna behsê wî bo dikir û xwemezinkirina wî di Kemalî û şêweyê axaftin û xwelivandina wî de dihatin ber çavên wî. Dema Serdarî xatirê xwe ji mêhvanê ji serkirdayetiye hatî xwestî, wî Kemalî got berpirsyarê komîteya deverê ku çavê wî bi awayekî taybetî li Serdarî be û jê re arîkar bin: ”Çavên te li gundiye min bin”. Û her piştî wê rojê Serdarî hest pê kir ku wê gotina neviyê şêxî û niha jî endamê serkirdayetiye karê xwe li ser endamên komîteya deverê hebû û dostîniya kargerên komîteyê bi wî re xweştir bû û zimanên wan bi wî re xweş û nerim bûn.

Çar sal derbas bûn, sala 1988ê bi germa xwe ve bi ser wî de hat. Wî her ji roja hatina xwe hewil da ku peywendiyê bi Çinarê re bike, hizane ka çi dike, û ka ew hêj hez ji wî dike yan na. Wî nikarîbû tiştêkî jê bizane, ji ber ku wî bes dizanî ku navê wê Çinar e û ji Duhokê ye û bavê wê bi hikûmetê re li dijî pêşmergeyan kar dike. Çinar hertim di hiş û ser û mejiyê wî de bû. Wî li deverê gelek keçên ciwan dîtin, gelek bavan jê xwestin ku bibe zavayê wan û wan hez dikir ku keçeka xwe hidinî, lê ew ne şiya xwe ji Çinarê û evîna xwe bo wê dût bixe. Tiştêkî pir ecêb li cem wî hebû; ku wî hizra xwe di keçeka ku berî çendekê li gundekî dîtî de bikira, yekser laşê wî radibû, rep dibû û di endêşeya xwe de, pê re radiket û dildarî dikir û piştî ku xwe bi destên xwe, rehet dikir, ew keç ji bîra wî diçû. Çinar hertim di endêşeya wî de bû, lê wê bi wê amadebûna xwe laşê wî ranedikir û rep ne dikir. Serdarî ew hest û kartêkirin bi encama evîneka paqij û rûhî dizanî û wê evînî ew bi hemî ve dagîr kiribû.

Rojekê xortek ji Duhokê hat, ew ji leşkerê Îraqê filar bûbû û mala wan li Duhokê bû. Serdarî jî bi derfet zanî ku pirsyara Çinarê ji wî kurikî bike. Wî pê dan ser şermê û ji wî kurikî re got ku keçek heye û navê wê Çinar e û xwendekara be-

şa matematîkê li zankoya Mûsilê bû û mala wan li Duhokê ye, lê nizane ka bavê wê çi ye û dixwaze bizane ka ew keç nuke çi dike. Piştî gelek hizirkirinê û kirina behsê keçên Duhokê ji aliyê wî xortî ve, ew xort hi ser hil bû ka ew behsê kê dike û gotê:

– Ew ji maleka gelek pîs in, lê xortî lêvên xwe miçandin ser hev û berdewam bû, bibore neku mirovên te bin?

– Xem nake, Serdarî got, ew ne mirovên min in û min guh lê bûye ku bavê wê bi hikûmetê re kar dike.

– Kar dikir, xortî got.

– Û niha kar nake, Serdarî zelal kirin jê xwest.

– Diyar e tu nizanî ku bavê wê û mêrê wê hatine kuştin!

– Bavê wê hat kuştin û wê mêr jî kir û mêrê wê jî hat kuştin? Serdar di ciyê xwe de velerizî dema wî ew pirsyara xwe bi mendehoşî avêtiye ber wî xortî.

Wî xortî dest pê kir bo Serdarî hehsê Remezanê bavê Çinarê kir û ka wî çawa Çinar bi xortî da pismamê wê û çawa Çinar bi xwe li dijî wî şûyî bû û wê mêrê xwe ne diviya û he-ta di van dûmahiyên de dihat gotin ku wê hez ji xortekî li zankoya Mûsilê dikir, lê xort lê berze bûye û nizane ka çi bi serê wî hatiye. Serdarî xwest wê gavê bibêje wî xortî ku hema ev ew, yê ku hez jê dikir û hez jê dike, li ber te ye, lê qurçek li gewriya xwe da û rê da xortî ku li ser axaftina xwe berde-wam bibe.

– Mêrê Çinarê jî bi mamê xwe Remezanî re ket nav wî karê wî yê pîs yê sîxurî, çeteyî û derketinê digel parastinên leş-kerê Îraqê bo lêdan û giritina opozisyona kurd û pêşmerge-yan û kes û karên wan. Ew bû, berî du mehan, herdu; mêrê Çinarê û bavê wê digel çend serleşkerên Îraqê ketin nav bo-seyeka çend pêşmergeyan û ew herdu digel çend serleşkeran di encama şerî de hatin kuştin.

Serdarî agah ji kuştina wan çend kesan hebû, lê wî, wê de-

mê, ne dizanî ku yek ji wan bavê Çinarê ye û yekî din jî mêrê wê ye.

Xeberê ku Çinarê şûkiribû ew têk hejand û nûçeya kuştinê jî, her çend bû kêfa wî bi çi kuştina ne dihat, ew bi hêvî xiste ve ku ew Çinarê bibîne û bigehe miraza xwe digel wê. Dixwest ji wî xortî bipirse ka wê zarok ji mêrê xwe hebûn yan na, lê di xwe re ne dîr pirseka weha bike. Xortî, berî ku ji cem wî rabibe û biçe tişteki din jî gotê:

– Çinar û dayika xwe ne mane li Duhokê. Min bihîstibû ku herdu hatin e cem xalê wê li gundekî li vê deverê, lê ez nizanîm kîj gund e.

Wê nûçeyê hindî dinyayekê dilê wî şad kir. Û derfet jî li ber wî vekir ku wê pirsyara xwe ya ku şerim kirî bike biavêje ber wî xortî:

– Te got ew herdu? Pa zarokên Çinarê li cem kê ne?

– Çinarê çi zarok nebûne, Xortî got. Kes jî nizane ka binas çi ye; ka wê zarok nabin yan wê ne xwest, ji wî mêrî, zarokên wê hebin.

Bo Serdarî hertişt diyar bû û ne zanî bo çi, lê di nav xwe de yê pişt rast bû ku evîna wê bo wî ne hişt ku ew ji mêrê xwe zarokan çêbike. Wî hest pê kir, ji berê bêtir, evîna wî bo Çinarê keliya û agir berda bin pêyên wî û hizra wî ket ser hindê ka ew dê wê çawa peyda bike. Paşî di nav xwe de biryarek da ku gundên deverê yek bi yek bide berêk û li dû Çinarê bigere.

Di wan rojan de serûberê deverê ne baş û li ber têkçûneka mezin bû. Îraq ji şerê xwe digel Îranê derketibû. Dixwest tola xwe ji kurdan vebike, goya ew di şerê Îranê de bi Îraqê re ligel Îranê bûn. Leşkerê îraqî dest bi êrişa ku bi Enfalî hatiyê nav kirin kir û ber bi deverê hat. Serdarî sê gund serûbinêkiribûn û hêj Çinar ne dîtibû û hêj gelek gund mabûn. Gelek kesên ku ew baş nas dikir ji wê reftara wî ya nû ku di

nav gundiyan de digeriya û diçû hindav kaniyên avê û kol-
kên balavan û çavên xwe li jinan boq dikirin, ne rehet bûn û
digotîne "te xêr e malava, te çî caran weha ne kiriye û tu çî
caran di nav jinan de ne hatî û ne çûyî".

Wî guh neda wan gilî û gazinde û dalehiyan û li ser gerya-
na xwe bi dû Çinarê ve berdewam bû. Û dema ji hinekan
dibihîst qala wî dikin û dibêjin ku ew dîn bûye, bîra wî û
Saloyî û serhatiya wî dihat û bi hindê baweriya wî bi xwe û
peydakirina Çinarê bi hêztir û mezintir dibû. Nûçeyên devkî
ji vir û wir dihatin, goya ha vaye leşkerê Îraqê hat û dibêjin
dûr nîne çekê kîmyewî jî bi kar bîne û wan nûçeyan tevlihe-
vîyek di nav xweciyên deverê de peyda kir. Lê bêgavî û ne-
bûna agadariyên resmî ji aliyê birêveberiya pêşmergeyan ya
bilind ve bo xelkê deverê, ew hiştin li benda ka dê ew nûçe
rast bin ya na. Û êriş hat, balafiran kerb û kîna xwe ya kujek
vala kir, bihustekî axê nema ku çend top vê ne ketin, xelk
heziqî, şepilî, leşkerê Îraqê hat, revê dest pê kir, pêşmergeyan
jî da dû mal, jin û zarok û kes û karên xwe. Xelkê xwe dît bê
pişt, bê bergirî û revê, li hember sehma çek û leşkerekî kujek,
dest û pê bi wan ve kirin. 1975ê û setimîna wê serhildana
çekdar bi hemî ve hat ber çavên Serdarî û ka çawa di gavekê
de, ew pêşmerge ketin û ka çima ew rû dide. Ji xwe dipirsî:
"Erê gelo ev ji lawazî û nezanîna me ye, ev ji perçebûn û ne-
yekgirtina me ye, yan ev ji vê metoda xebatê ye, ji nebûna
armanc û stratejiyeka hevbeş û zelal ya hêzên siyasî yên kur-
dan e, yan ji ber ku em bê pişt in û komelgeha navneteweyî
arîkariya me kurdan wekî pîrseka siyasî nake, yan ji hindê têt
ku serkirdeyên me xwe kirine leyîstik di destên dagîrkerên
Kurdistanê û kenkeneyên cîhanê de û hêviya xwe û çarenivî-
sa xelkê xwe bêtir bi dewletên mezin ve girêdane?". Wî ew
pirsyar ji xwe dikirin, lê bersivên wî li ser pirsyarên ji wî ren-
gî şêlhayî dihatin û çawa ew xebat bi rêveberî û metodên wê

ve li ber çavên wî pir aloz û ne zelal bû weba bersivên wî jî aloz bûn.

Digel revê û tirsî kîmyewî û ha bi ser de girtina leşkerê îraqî, wî xwe di wan gavan de ne dît yê tirsîyayî, evîne hêzek da wî ku haya wî ji çî tirsekê û ji çî tiştêkî din nebe. Ew diket nav xelkî, arîkariya wan li gor pêçêbûna xwe dikir, lê hiş û çavên wî li dû Çînarê digeriyan. Wî hest bi hindê dikir ku bîstehî li cem wî çêbûye û bersiv jî dihat ku binas evîn e, tiştêk e ku te bawerî pê heyî û ew ji aliyê rûhî ve hêzê dide te, te radigire û tu pê mukum dibî û tu hemiyê dikî ku xwe bigehîniyê.

Nêzîkî Sinoran dibûn. Du pêşmergeyên ku wî nas dikirin û hevalên wî yên herî baş bûn, li aliyekî rêyê rawestiyabûn û gazî wî dikir.

Ber bi wan ve çû. Wan ji wî xwest ku ew bi wan re biçê, ji ber ku di wê nabeynê de bes ew sê kes bi tenê li wê derê çekdar bûn û wan got ku çend malên reviyayî û piraniya wan jin û zarok in ketine di dorpêçkirineka hêzeka leşkerê îraqî de, di newaleka wêveyî wan de û ew dixwazin biçin hindav û bi dûrbînê temaşa bikinê, ku ji dest wan bihêt, hewil bidin wan xelas bikin.

Serdarî jî xwe da digel wan û piştî ku çûn hindav newalê û ji bilindahiyê temaşa kirî wan kesan, wan dît ku rast e, çend kes, nêzîkî sih çil kesan, di newalê de ne û leşkerê îraqî pêşiya wan girtiye û ew şaş û tirsîyayî li ciyên xwe rûniştine. Ji wan hevalên Serdarî yên pê re, yekî kelex mezin yê wekî çelekan dirêj hebû, navê wî Herman bû, wî nexşek her wê gavê bo ku xwe bi xwevedizîn bigehînin wan malbatan û wan ji nav lepên leşkerê îraqî xelas bikin, çêkir. Ne hind hêsan bû ku xwe bigehînin wê derê û Serdarî di wan delîveyên hind tengav de pirsyar ji xwe dikir aya gelo her hevalekî ji wan yên wê gavê bi wî re bûn Çînareka xwe heye ku hêzê û bîste-

hiyê bideyê ku weha xwe bide bo nav wî agirî? Ew hersê bi silametî nêzîkî wan malbatan bûn, ku wan kesan jî ew ji dûr ve dîtin, pir kêfa wan bat û gazî kirin hevûdu "pêşmerge hatin, li hawara me hatin". Her digel hindê ji her aliyê ve gule barîn û kelex jî ketin. Hermanî bang kir "bikevin ser zikan, ser zikî". Xelk şaş bûbû, kesine hebûn ji tirsan de guhdariya wî kir û kesine weba jî hebûn ku ji tirsan de şaş bûbûn û ne dizanî ka çi bikin û hema temaşayî dewr û bera xwe û yekûdu dikir û mabûn li benda ew û şansa xwe û weha gelek ji wan kesan hatin kuştin û dema ew herpênc gibaştin nik wan malbatan bes çwarde kes jê mabûn. Her yekî çend ji wan dan pêşiya xwe û jê xwestin ku xwe li ser zikan bixîşnin heta xwe digehînin geliyê li pêşiya xwe û hîngê ew ji destê leşkerî derdikevin û dikarin xwe bigebînin sinoran. Topan dest pê kir û wan jî lez li xwe kir. Gihaştin geliyê û li wê derê wan leşkerê îraqî li pişt xwe hiştibû. Lê ew ji tirsan de hêj dibezîn û zû diçûn û rawestiyana wan nebû. Du peya, neh jin û sê zarok bûn, serkol, pêxas, pê lê şeqşeq bûyî, xwîn ji ber birî-nên pê û destan derdiket. Çav di seran de zîqbûyî, sehîm û tirs di nav çavan de perçivî, ew bi rêberiya wan ber pêncan nêzîkî sînorên ku dagîrkeran di navbera kurdan û kurdan de çêkirine, dibûn. Hêviya wan ma bû bes bakûrê Kurdistanê, ku hema bigehin cem birayên xwe yên kurd li rexê din. Haya Serdarî du sê caran ji dengêkî bebekê ji wî re niyas bû ku dibêje "dayika min hat kuştin, dayika min nema, kesê min nema, wey li minê xwelî pê werê", Û bevalekî wî dibêjeyê "Xwîşkê lezê bike û tebemulê bike".

Ku cara çarê dengê wê hatiyê, Serdar li ciyê xwe rawestiya û li pişt xwe zivirî û bo paş de çû. Hermanî, ku li pişt wî bû, pirsyar jê kir:

– Serdar, bo kî ve?

– Tu berdewam be, ez, bes dê temaşa bikim ka hemî tên,

Serdarî gotê.

Lê, di rastiyê de wî dengê ku bi guhên wî ketî, ew ber bi xwe ve kêşa. Berî dûmahiya wî karwanê reviyayîyan bi sê kesan jineka pir bê serûber bûyî, car rûdînşt û car jî radibû, gelek lawaz û kesîre bûyî, bala wî kişand. Dilê wî vecininqî, ku ew nêzikî wî bû, êdî wî çî guman di hindê de ne man ku ew Çinar e.

– Çinar, bi dengêkî kizgiryokî û bi xirîqênê ve hevîrkirî got û di rêya Çinarê de rawestîya.

Ku Çinarê ho navçavên xwe bilind kirin û temaşayî wî kesê li ber xwe kir û Serdar tê de niyasî, hema yekser lertzîkek hatê, kenî û giriya, xav bû û çî nemahû bikeve erdê, lê Serdarî xwe da ber û ew vegirt û li ser erdê razand. Hindî Serdarî gazîkirê ku wê hişyar bike, lê wê çav li xwe venekirin. Herman li Serdarî zivirî û hat ser wî kelxê di himbêzên wî de. Her zû wî zemzemeyê xwe yê avê ji ber qawîşa xwe anî derê û av li nav çavên wê reşand. Çinarê hêhna xwe hilkêşa û paşî çavên xwe vekirin. Temaşayî Serdarî kir û herduyan hevûdu himbêz kir û giriyan û kenîn.

Hermanî ji wan xwest ku rahin û bi rê bikevin û xwe li sinoran derbas bikin, hêj leşkerê îraqîyan ne gihaştî wan.

Di rê de herduyan destên hevûdu girtin û ber ne dan bo ku êdî ji hevûdu dûr ne kevin. Ji kêfan de axaftin ji ber wan ne dihat. Her car bo car, da berê xwe dine hevûdu, ku çavên wan berhingarî yekûdu dibûn, xwe di yekûdu de werdikir û bîstkekê bi hevûdu ve nûsiyayî diman û paşî berdewam dibûn ve. Ew direviyan, lê haya wan ji leşkerê îraqê nebû. Wan dixwest bigehin ciyekî ku lê bişên xwe bi rehetî bo hevûdu rabiwêxin û dilên xwe yê perîşnabûyî bo yekûdu bikeleşin.

Li ser sinoran, hindî ku Serdar û Herman û Rêber ku hevalên yek bûn, wan ne xwest xwe bidin dest leşkerê tirkan û

çarenivîsa di wan gavan de ne diyar. Û wan got ku ew dê biçin gundekî ku nêzîkî Çelê ye û xalê Hermanî li wê derê ye û dê hewil bidin li wê derê bimînin heta ku derfet çê bibe û vebigerin bo devera jê hatin. Çinar jî digel Serdarî ma û yê din ber bi leşkerê tirkan ve çûn ku rê bidin wan ew bikevin nav rexê din yê sinoran.

Xelkê gundî hatin berahiya wan û her yekî xwest wan bibe mala xwe û ji wan re di wê tangasiya wan de bibe arîkar. Piştî mana çar mehan li wî gundî, Çinarê, li ser destê melayê gundî, şû bi Serdarî kir. Wê got ku kesekî wê ne maye û birayê wê jî di revê de şer kir û hat kuştin. Wê ji Serdarî re behsê birayê xwe Behzadî kiribû. Ka çawa, dema birayê wê serbaz bû di leşkerê Îraqê de, ew ketibû beramberî sê alternatîvan ku yekê bo xwe jê hilbijêre; biçe berokê şerê Îraqê bi Îranê re, bi nav bibe çeteyê bavê xwe û pênasnameya çetîniyê bixe di berîka xwe de û neçe çetîniyê, lê li şûna hindê kar û barên buroya bavê xwe ya avakirina xanî û avahiyan bi rê ve bibe, yan jî ji wan herdu alternatîvan bireve û biçe nav pêşmergeyan. Û wî alternatîva sêyemîn hilbijart û bê ku pirsyara xwe bi bavê xwe bike, bi xwevedizîn û bi qeçaxî xwe gihande deverên rizgarkirî û her zû keça xalê xwest û Evîn bû jina wî. Piştî ku bavê wê û mêrê wê hatin kuştin, Çinar û dayika xwe jî hatin deverên pêşmergeyan, nik Behzadî. Di şerekî de li hember êrişa leşkerê Îraqê Behzad hat kuştin. Dema revê dest pê kirî haya wan ji Evînê û malxalê nema, ji ber ku ew wê rojê li gundekî din bûn û wê ne zanî ka çi bi serê wan hat. Malxweyê mala ku ew lê mêhvan, li şûna bavê wê, bi amadebûna melayê gundî, destûrî da û weha herdu; Serdar û Çinar gihaştin miraza xwe û bûn jin û mêrên yekûdu û bi ya wan, xweştirîn rojên jiyana wan li wî gundî dest pê kirin. Xweciyên gundî gelek hez ji wan kir û ew wekî keç û kurên xwe dîtin. Serdarî jî dest pê kir di karê rez û baxan û karûba-

rên din de arîkariya xalê Hermanî û gundiyan kir. Wî xwe ne dît biyanî li wî gundî; bi zimanê wî tê axaftin, stiran û lawik û laveje, payîzok û çîrok û çîvokanên wan jî her yên rexê wan in, jiyana wan jî mîna ya li gundên başûr e. Hest û nestên xelkê gundî jî her eynî hest û nestên wî ne. Her tiştê wan yek e ji bilî tiştêkî wehmî hi navê sinoran ku di nav bera wan de hatiye destnîşankirin û di têkiliyan de wan sinordar dike.

Rojekê çend çekdar hatin gundî, bi cil û kincên partîzanan bûn. Hatin wê mala Serdar lê bi cî bûyî. Malxweyê malê, xalê Hermanî, ji Serdarî re got ku ew çekdarên partiyeka kurdî ne. Serdarî jî digel xwediyê malê bi xêr hatina wan kir. Piştî rûniştin û pirsyar jê kirinê, wan çekdaran got Serdarî ku ew dizanin ku ew di filan partiyê de bû û ew partiya ew tê de bû partiyeka burjuwa û xwefiroş e û mafê wan tune ye ku li de- vera wan bimînin, çinkî ew li dijî partiya wî ne.

Serdarî jî dîtina xwe bo wan got ka ew çima di wê partiyê de bû û çawa ketibû nav wê û got jî:

– Ya din bira, ez bikevim nav rêxistinekê yan ne kevim nav, ew pîrseka taybetî ya min û her kesî bi serê xwe ye. Niha reviyayîyek im, me hawara xwe aniye cem xelkê vî gundî û wan em hewardine. Ez wekî kesekî li vî gundî dijîm û ew jî bi xêra xelkê vî gundî û qenciya wan digel min kirî. Ez niha endamê çî partiyên nînim û hurmeta min bo we û dîtina û xebata we heye û ez mayê xwe di kar û xebata we de nakim û ez bi çî rengêkî ne li dijî we û ne li dijî çî partî û hêzeka din ya kurdî şerî dikim. Ku dîtina me yên cuda hebin ew nayê wê manayê ku em dijminên yek in û divê şerê hevûdu bikin.

Wê carê ew çekdar çûn, lê piştî şeş rojên din hatin, şev bû, wan bangî Serdarî kir, goya karê wan bi wî heye û dixwazin ku bi wan re biçe derve û dê paşî bizivire. Serdar jî bê ku gumanê bibe ser wê gotina wan û ji xwe êmin rabû û bê tiveng

bi wan re derket. Xwe, wan her di rojên yekemîn de ji hatina xwe bo nav gundî, û ji bo ku çi belayekê ne înin serê gundiyan, wî û herdu hevalên wî tiveng û fişekên wan tivengan, piştî ku baş bi naylonî werpêçabûn, li derveyî gundî veşartibûn.

Çinarê gotê neçe, lê wî dilê wê rehet kir û gotê ku hemî bîstkek e û ew jî mîna wan kurd in û xuya ye pirsyareka wan heye, yan arîkariyekê ji wî dixwazin û tiştê wî pê çêbibe dê ji wan re bike û ew dê bizivire. Li der ve Serdarî Herman û Réber jî bi wan çekdarên kurd re dîtîn, û hersê digel wan çûn. Û her hû ew derketin û Serdar ne hat, Herman û Réber jî ne hatin. Bû nîva şevê û kes ji wan diyar nebû. Ew mala ew lê akincî hûbûn û paşî hemî gundî derketin û li dû wan geriyên. Li binê gundî kelexên Herman û Réberî hatin dîtîn. Ziman li wan hatihûn birîn û paşî hatihûn kuştin û li ser her kelexekî kaxezek hatihû çespendin û li ser kaxezê hi tirkî hatibû nivîsandin: "Ev sizaya xainan e". Û goya xiyaneta wan ew bû ku berî hîngê çekdarên hêzeka siyasî ya kurdî, ne ya wan çekdaran bûn, û bi wê çendê hatin tawanbarkirin û kuştin. Di şev û tariyê de dadgeh û hiriyara dadgehê û sizadan û qanûn, hemî, lûliyên gerim û gulleyên kore yên tiven-gên çend çekdarên şevê bûn.

Çinar wekî dînan lê hat, berda girî û pora xwe veçirand û rondikên hemî dinyayê ji çavên xwe barandin. Behî û taziya wê mezintir bû, ji ber ku wê ne zanî ka çi bi serê Serdarê wê hat; hatiye kuştin û di çalekê de veşartin, hatiye girtin û êxsîr kirin yan jî ew bo xwe ji destên wan verestiye û reviyaye. Xem xema gundî jî bû, wan ne dixwest jiyan weha berde-wam bibe; ew bimînin di navbera zordariya dagîrkerî û neyariya navxweyî de, ser û mîrên wan gelek bin û hertim li di-jî yek û du bin, bêtir neyarên xwe bin ji hindê ku neyarên dagîrkeran bin. Ji her aliyê ve tirs û sehim li hindav serên

wan bû. Hêvî hebûn lê bi refarên ji wî rengî hêvî ne dibişkivîn, lê berûvajî wê bêtir diçirmisîn.

Çinar li wî gundî akincî bû. Roj û meh û sal derbas bûn û wê malbata ew li cem, mala xalê Hermanî, ew wekî keça xwe, di nav xwe de hewand. Wê malê kurek hebû, bi du sалан ji wê gencir bû. Kurekî hindî dibêjin yê guhdar û rehet û cwamêr û jîr bû. Rojekê bavê wî kurî gote Çinarê:

– Keça min, xelkê gundî û rêvingan çav berdane ser te û got gotka belav dikin. Baş e ku tu şû bikî û qet nefikire ku mebesta min ew be ku te ji nav mala xwe derbixim. Berûvajî wê û eger bi dilê te be, gelek bi dilê me û kurê me ye ku tu bibî jina wî.

Çinarê zanî ku ew mirov rastiye dibêje û gotinên wî saxlem û bê firt û fêl in. Mêrkirin, ji nû ve binkofk avakirin, qet ne di serê wê de bûn, û ne jî dikarî xwe bi jiyaneke ji wî rengî qayil bike. Serdar, her di hiş û hizr û dilê wê de bû û xemê qet xwe ji dilê wê bar ne dikir. Lê Çinarê, digel wê hemiyê, rastiya gotinên malxweyê malê wekî rohnîya rojê her roj didît, lewma wê, di dawîya dawîn de, pêşniyara wê malê qebûl kir û şû bi kurê wê malbata ew li cem xwecîbûyî kir. Ew berî wê şûkirina xwe ji Serdarî ducan bûbû û piştî wî şûyî ew zarokê wê bû. Mêrê wê navê wî zarokî ku kur bû, kir Serdar. Gundiyan, li ser daxwaza Çinarê, gorek bo Serdarê ku çî jê ne hatibû zanîn li cem gorên Herman û Rêberî çêkir. Mêrê wê dixwest ku zarokine wî ji Çinarê hebin, lê wê, ne dizanî ji ber çî, lê ne dixwest ku wê zarok ji çî kesekî din hebin. Mêrê wê jî li ser hindê, gelek li dû wê dirêj ne kir. Çinar hemî rojên îniyan diçû ser gora Serdarî û hevalên wî. Serdarî ji gora xwe jî hêzeka rûhî dida wê û weha li wê fikir ku çawa nerazîbûna di nav wê de li hember tadakarî û siyaseta perçiqandinê ya dagîrkeran zêde dibû, dehqatî wê jî nerazîbûna di nav wê de li hember neyariya navxwe û sûçdar û amrazên wê

zêdetir dibû. Sedqata ji wê zêdetir dijminatîya wê bo nezanî-
nê, nexwendewariyê ku bi ya wê egerên wan hemî karesatan
bûn, çêdibû.

Çînarê xwe hînê xwendina bi tîpên latînî kiribû. Ji ber ku,
li başûrê Kurdistanê, ku di bin destihlata Îraqê de bû û Îraq
jî dewleteka erebî ye, xwendin û nivîsîna zimanê kurdî bi tî-
pên erebî bû, evca wê jî bi wan tîpan kurdî dixwend. Lê li
bakûrê Kurdistanê ku di bin desthilata Tirkiyeyê de bû,
xwendin û nivîsîna kurdîyê bi tîpên latînî bû û ji wê re pir
hêsan bû ku hînê wan tîpan jî bibe, ji ber ku wê ingilîzî
xwendibû û tîpên kurdiya latînî jî nêzîkî yên ingilîziyê ne.
Piştî ku baş hînê wan tîpan bû, xwest tişteki bike ku hem
xwe pê mijûl bike û hem jî weceka wê bo xelkê wî gundî, jê
hebe. Li wî gundî çî dibistan nebûn û zarokên gundî diçûn
ba melayê gundî û hînê zanistên dînî, Quranê û hedîsan di-
bûn. Çend pirtûkên helbestên Cegerxwînî û pirtûkine din
ku bi tîpên latînî batibûn nivîsandin ketibûn destên wê. Wê
jî û piştî pirsyarkirinê ji dayûbavên zarokan, dest pê kir li
mala xwe dersên zimanê kurdî dan kurê xwe û zarokên gun-
dî. Ji wan re, di dersên xwe de qala giringiya zanîn û xwehîn-
kirina xwendin û nivîsandinê û xweperwerdkirinê kir. Ji bo
wan diçû ser qala folklorê kurdan, çîrok û serhatiyên wan,
yarî û leyîstikên zarokan. Çînarê di nav xwe de hizrek ava kir
û dixwest li gor pêçêbûna xwe wê hizrê biêxe jiyanê, ew jî ew
bû ku nabe xelkê wê şerê dagîrkeran di qorneteka teng bi te-
nê de bike, lê divê wî şerê xwe derbas bike bo berxwedaneka
mezin, li ser berokên berfireh û li hemî cî û waran bike. Li
malan, li gundan, li bajaran, bi kultur û zimanî, bi xwe pêş-
debirinê, bi avakirina welatê xwe, bi desthilata zanîn û pere-
yan. Lê wê dizanî ku ew hizrên wê ne û ew nikare bi xwe bi
tenê û bê karekî rêxistî wan hizran bi can û jiyan biêxe, lê ew
ya ji xwe pişt rast bû ku ew piçeka ew li wî gundê, di wî geli-

yê tarî de, li wî gundê bi çiyayên bilind dormandorkirî dike, dikeve ser xebat û bizava gelek kesên mîna wê li gelek ciyên mîna gundê wê û di dûmahiyê de, rojek dê bêt ku ew hemî ked û renc û xebat û bizav xwe bidin yek û berhemê xwe yê li gor hez û dilê wê û dil û daxwzên xelkê wê bidin.

Çinar bi berdewamî, rojên îni diçû ser gora Serdarî û hevalên wî û bi xwe re Serdarê xwe yê biçûk jî dibir. Ew demek bû bala wê ketibû ser zilamekî, li bin darekê, li hember wan goran, çend metran dût rûdinişt û temaşayî wê û zarokî û goran dikir. Li destpêkê ji wî tirsîya, lê paşî bi hebûna wî zîlamî, li wê dûratiyê, herçend bû navçavên wî jî ne didîtin, di xwe de hest bi êmnahtî û rehetiyê dikir. Ne dixwest biçê û temaşa bike ka ew kî ye û her weha ne dixwest ku ew peya ji wî ciyî wînda bibe.

Weha bi hebûna wî zîlamî ve hat girêdan ku hatina wê ya rojên îniyan bêtir ji hatina ser goran bo dîtina wî bû ji dût ve, li bin wê darê. Qute quta dilê wê kêfek û tirsek dida wê ku ew nikaribû xwe li ser hindê yek dil bike.

Wê dizanî çî zû û çî dereng dê perde ji ser wê nihîniyê ra-bibe û dê ew dûçarî biryardanê bibe. Lê çî biryardan? Ew dê piştî şûkirinê û hebûna mêrî biryareka çawa bide? Wê berî hertiştî dixwest ku zarokê xwe, Serdarê biçûk, di malekê de ku dayûbavîni tê de hebe, bi xwedî bike û ew li cem wê armanc û erka wê ya serekî bû.

Ew roj hat û xwezûrê wê, êvarekê hat mala wê û mêrê wê jî pêre bû û herduyan li hevûdu dinerî û gotina çî kesî ji wan ne dihat. Çinarê fehim kir ku pirs pirsî wî zîlamî ye û wan pê zaniye û niha hatine ku ji wê re bibêjin lê ditirsin bibêjin. Ditirsin ku bi gotina wê rastiye ew, Çinarê ji dest xwe bidin û diyar bû ku ew wê çendê naxwazin, lê herweha nawxazin wê biêşînin û li dijî miraz û xwesteka wê rabiwestin û naxwazin rastiye li ber wê biveşêrin.

– Mêbvanekî me heye û dixwest te bibîne, bavê mêrî gotê.

– Kî ye, Çinarê pirsyara xwe bi tirs û şerim kir.

– Serdar e, bavê mêrî got.

Çinarê dizanî dê ew be û dixwest ew be, lê li wê dûratiyê bimîne, li bin wê darê, li rojên îniyê li benda wê be û ew hest bi hebûna wî bike. Lê niha perde hat hildan û hemî tişt eşkere bûn û ew ket hemberî rastiye.

Wê, bi Serdarê biçûk re da dû xwezûr û mêrî, hersê bê deng, bi xem û kesîre bûn û di Çinarê de kêfek jî, kêfeka ne zelal dixulxulî. Hindî nêzîktirî mala xwezûrî dibû qute quta dilê wê bêtir lê dihat û pê lê sist û xav dibûn û serên rêyan li ber berze dibûn.

Di hundirê odeyeka ji kerpîçan çêkirî de li wî gundê li rojhilata dinyaya ji bîrkirî wê çav bi Serdarî ketin û yên wî bi wê ketin. Peyayekî rihberdayî, cildirhayî, bêhna pîs jê difirî, li ber wê rawestiya û çavên Serdarî di dêmê wî de li çavên wê geriyên û di wan gavan de çavan ya dilan gihande dilan. Û heyameka xweş herdu, xwezûr û mêr jî, Serdarê biçûk jî, man rawestiyayî. Serdar ji ciyê xwe livî û ber bi wê ve çû, nêzîkî wan rawestiya û destê xwe yê rastê danî ser serê Serdarê biçûk û xwest tişteki bibêje lê diyar bû ku nikarîbû bibêje. Di wê gavê de xwezûrê wê gotê:

– Ew nikare biaxive, wan bê bavan ziman li wî biriye.

Rondik ji çavên Çinarê barîn û giriya û xwe di Serdarê biçûk werkir û bi çavên rondikîn berê xwe dida çavên Serdarê mezin yê li ciyê xwe mayî neliv û du sirkên rondikan wekî du sûlavan ji herdu çavên wî bo ser rûçikên wî yên westiyayî dadiketin xwarê.

Xwezûr û mêrê wê ji odeyê derketin û ew bi tenê hiştin, ew hersê, ew û Serdarê biçûk û yê mezin bi tenê di wê odeyê de û wan derî, li pişt xwe hişt li taq vekirî.

Ew herdu li hember hev rûniştin û wê destê Serdarê biçûk

girt û gotê:

– Kurê min ev bavê te ye, here di himhêza wî de rûbine.

Dema zarok nêzîkî wî bû, wî ew girt û hêl himbêz kir û giriyeka kûr û cergbir ew girt.

Piştî çendekê Çinarê behsê serhatiya xwe û şûkirinê kir û pirsyar ji wî kir ka çi bi serê wî hat û ew wê hemî demê li kî derê bû.

Serdarî jî, ji ber ku nikarîbû biaxive û dizanî ku divêt ew serhatiya xwe û ka çi gotin ji bo wê heye binivîse û deyne ber çavên wê û bi nivîsînê bi wê re bipeyive, lewma wî berî wê hevdîtîne çîroka xwe nivîsîbû û wê gavê ew kaxezên ku li ser nivîsandî ji berîka xwe derxistin û danîn ber wê.

Wê ew kaxez rakirin û xwendin:

”Wan çekdarên wê şevê em hersê birin binê gundî û dengbir xistin ser debanceyekê û li destpêkê zimanê min, paştî yê Hermanî û paştî yê Rêberî jê vekirin. Paştî bi wê debanceya dengbir li ser devê wê, Rêber li ber çavên me gulle baran kir û gotin: Ev dê ji xelkê van gundan re bibe ders ku li dijî me ranewestin, ku digel çi hêzekê ji bilî me kar ne kin, ku kesên wekî we di nav xwe de ne hewînin. Paştî ger hat ser Hermanî, wan li pêşiyê li wî xist û ew raxiştand û paştî ew jî da ber gulleyên wê debanceyê û ji min re, yê piştî wê hemiyê nîvrihbûyî gotin: Tu dibînî ka em dikarin çi bikin. Hûn dixwazin bi imperyalîzmê re kar bikin, de bixwin. Di wan gavan de ez tam şaş bûbûm û min ne dizanî ka ji ber çi ew weha li me dikin û min ew axaftinên wan fehim ne dikirin. Ez ne şiyam ji çavên xwe bawer bikin ku çakdarine kurd kurdan dikujin, û şerê xwe yê ku diviyabûya wan li dijî dagîrkerê axa xwe bikira ew li dijî kurdê xwe bi xwe dikin. Min nikarîbû têbigehim ka wan ji tirsê çi zimanên me jê vekirin. Ma eger ew rast bin di xebata xwe de û wan bawerî pê hebe ku ew ji bo rizgarkirina welatê xwe û azadkirina xelkê xwe têdikoşin,

ew çima ji zimanên me ditirsiyan. Di wan gavan de bes tu ji min re hêz û hertişt bûyî û ji bilî wê min xwe didît bi tenê di dozexeka bê eman û şewitîner de.

Piştî wê, xwediyê debanceyê hat ser kelexê min yê piştî jê-vekirina zimanî û li ber dirb û pehînen wan li erdî teraşbûyî û xwest min jî, wekî herdu hevalên min, bikuje. Lê ji pişt wî ve dengê hat, gotê raweste û diyar bû ku ew berpirsyarê wê girupê bû û wê hemî demê ew li ser kevirekî rûniştibû û berê xwe dida leyistika ku wî nexşe jê re kişandibû.

– Min hizrek heye, wî berpirsyarî got. Em vî nakujin. Ev êdî nikare bipeyive û tirkîyê jî nizane ku pê binivîse. Em dê tivengêka bê gulle bikin di destên wî de û wî bibin ber devê qereqoleka tirkan û li wir bihêlin. Ku cendirme wî bibînin, ew dê wî derhal, her ji dûr ve gullebaran bikin û dê weha bêt gotin ku me hi ser wan de girtiye û goya wan yek ji me kuştiye û dê weha nûçe çê bibe û dê ev xayîne jî hêt kuştin. Weha em bi berekî du çivîkan dikujin; em ji vî xelas dihin û em balkişiyê jî bo ser xwe çêdikin. Kî dixwaze wî bibe nêzikî qereqola deverê.

– Ez, yekser yekî xwe pêşniyar kir.

Ew kesê ku xwe pêşniyarkirî, zilamekî gelek kin û dêmesmer û simbêlbor bû. Ew bi tiveng û debance û fişekan yê karkirî bû. Piştî erêkirina xwepêşniyarkirina wî ji aliyê berpirsyarî ve, wî piştî ku bi werîsekî destên min ji pişt ve girêdayîn, ez bi tivenga xwe paldam û dame pêşiya xwe û ez û ew bi rê ketin. Min di wan gavan de ne bes dil bi xwe û we ve bû, lê dilê min bi wî çekdarî û hevalên wî ve disot. Ji ber ku min hest bi hindê dikir ku ew di nav sîpelên ji xwe bi hêztir de winda dibin û weha hêza xwe winda dikin û ew sîpelên har û dijwar wan bi xwe re dibin û haya wan ji xwe nîne ka çi bela tê serê wan û ka ew di rastiye de çi dikin. Ez bi bawer im ku berpirsyarê wê girupê mît e û bi zanebûn ketiye

nav rêzên xehatkarên kurd di wê hêza siyasî de bona ku weha bike; kurdan li kurdan bike dijmin û kurdan bi destên kurdan bide kuştin. Lê aya gelo haya rêveberiya wê hêza siyasî ji vê çendê heye yan nîne!

Ji nişkan ve, piştî nêzîkî saeteka birêveçûnê wî xortî ez rawestandim û ez li bin siha darekê, li ber kaniyeka biçûk ya avê rûniştandim û hewil da bi avê wê birîna ji ber jêkirina zimanî di devê min de çêbûyî paqij bike. Paşî li hemberî min rûnişt, temaşayî min kir û got.

– Tu nizanî ka ji ber çi min xwe pêşniyar kir ku ez te bibim nêzîkî qereqolê û ez yê kurd te yê kurd bi destên tirkan bidim kuştin?

Min bi bejandin serê xwe gotê na. Wî axînkeka kûr rahêla û dest pê kir çîroka xwe ji min re vegêra û got:

– Malbata me çûbû Ewropayê û li Elmanyayê bi cî bûbû. Bavê min li wir li kargehekê ji xwe re kar dikir û danûstandinên wî bi partiyeka kurdî hebûn û dixwest li wê dûratiyê j xelkê xwe re tiştêkî, çend biçûk be jî bike. Ez jî bi egera wan têkiliyên wî û tesîra hevalên di partiya wî de, yên ku di jiyê bavê min de bûn, hatim kişandin bo nav kar û xebata wê partiyê. Min dizanî ka çi têt serê xelkê me, gund û bajar û welatê me, li ser destên dagîrkeran. Min fehim dikir ka bindestî çend gitan û nexweş e û min dizanî divê, ji bo xwe rizgarkirinê ji bin nîrê zordarî û dagîrkinê qurbanî bêne dan û min şerê çekdarî li dijî dewleteka ku axa welatê min dagîr dike û xelkê min perîşan dike û çi zimanan ji bilî zimanê şerî qebûl nake pejirand. Hêj ez 19 salî bûm ku ez bi rêya partiya xwe hatim vê derê. Ev pênc sal in ku ez şervan im. Ez pir bi şewq ketim nav vê xebatê. Ez bi şewqa hindê hatim vir ku li hember dagîrkerî rabiwestin û bergiriyê ji xelkê xwe, xweciyên welatê xwe, hevvelatîyên xwe bikim. Ez bi hindê hati-bûm perwerdekirin ku welatê me yek e û pirsê mafên nete-

weyî yên her kurdekî li kê derê be bila bibe ya me hêmiyan e û divêt em bemî lê bi xwedî derbikevin. Lê hezkririn tiştêk e û ya diqewime tiştêkî din e. Salên pêşiyê çêtir bûn. Hîngê xebata me di piraniyê de li dijî dagîrkerî bû. Niha weba ne maye, nuke şerê me batiye guhertin. Niha em kurd, ku hêj bindest in, şerê desthilata ku hêj ne ketiye di destên me de dikin. Em bûne leyistik di destên van dagîrkerên Kurdistanê de û li ciyê ku ew bihên û şerî li dijî me bikin, me bi xwe kiş dikine yekûdu, ew şerên xwe jî bi me dikin, me dikujin, ji nav dibin û welatê me wêran dikin û hêj em li bihaneyan digerin da ku şerên xwe yên navxweyî bidomînin û bi şerên rewa yên ji bo azadkirina milletî û rizgarkirina welatî bidin nas kirin.

Piştî bîstkeka bêdengiyê wî xortî dom da axaftina xwe û got:

– Ez êdî nikarim van tiştan qebûl bikim û ez neşêmin van dîtînan xwe rû bi rû bibêjim wan, wê çaxê ew dê min jî bikujin. Endamên partiyên me wekî mirîdên şêxa û terîqeyên wan lê hatine. Endam ji mirovîniyê ketine. Tiştê ku li serî têt gotin û ji serî têt ew bê yekûdu rast dibînin û erê dikin û bi cî tînin. Ew serên xwe bi kar naînin û weha dibine amraz, dibine robot. Bi endamên ji vî rengî partiyên me jî wekî xwe dimînin û baştir lê nahên. Ev demek bû min kiribû dilê xwe ku dev ji vî rengê xebatê berbidin û min îro bi çêtirîn delîve dît, ku te jî xelas bikim. Ez bi xwe dê ber bi Sûriyeyê biçim û dê ji wir xwe bigihînim ve Elmanyayê û hêvîdar im ku rojek bihêt, tê de ev partiyên me dev ji van şer û pevketînan navxweyî yên bê wêc û bê mane berbidin û xwe bi rastî bidin ber biserxistina têkoşîna vî gelê bindest û perîşan û weha ji bo me jî rê vebibe ku em jî bi wan re li dijî dagîkeriya welat û xelkê me bixebitin. Umêdewar im endamên van partiyên me xwedî dîtînan û helwêstên xwe bin û êdî nemînin sofî û kole-

yên partî û kesan. Ez dev ji têkoşîna xwe bernadim, lê ez dê li dijî van metodên şaş jî rabiwestim. Ya te, tu ji min re li ser vê kaxezê, kaxezek û qelemek dirêjî min kirin, binivîse ka tu dixwazî ber bi kî derê biçî.

Min jî nivîsand ku ez dixwazim vebigerim gundî. Wî got min ku nebaş e tu weha bikî ji ber ku ew dê bi te bizanin û dê te bikujin. Ew naxwazin çî bînerek, şahidek li ser kiryarên wan hebe û ya çêtir ew e, eger tu biçî jî, xwe li wê derê negirî û zû biçîye başûrê welatî. Min jê re nivîsand ku ez dê bes biçim gundî jina xwe bibim û biçim başûrê welatî.

Ew xort rabû ser pêyan û destên min vekirin û xatirê xwe ji min xwest û çend lire û penqenot ji berîka xwe derxistin û kirin destên min û rêya vegeerê nişsa min da û çû.

Min jî ew tiveng avêt û ew rê girt, lê xuya bû ku ez ji rêyê derketibûm bo ser rêyeka din û hema ji nişkan ve min xwe dît bi hêzeka çekdar ya leşkerî ve dormandorkirî. Wan bi tirkî li min kir qêrî û ez dam ber qontaxên tivengên xwe û ez ajotim qereqolê û ji wir ez birim girtîgehekê û ez dam ber lêdan û êşandineka çend rojî ya pir dijwar. Pişt ku wan zanî ez lal im û ziman li min hatiye birîn, wan dev ji qutan û lêdanê berda û di dadgehekê de ku bi tirkî dihat axaftin û min hindî serê derzîkê jî tiştêk jê fehim ne dikir, hukmê heft salan zîndankirin li derheqê min hat dan. Di wê zîndanê de piranî kurd bûn û em hemî di destên polîsên zîndanê de pir perîşan bûbûn û tadarîyên ku mirov bawer jê nake di wê zîndanê de li me dihatin kirin.

Çavên min, hizra min, ez bi hemî ve bes li benda wê rojê bûm, ku ji wir derbikevim û bihêm nik te. Ew roj hat û ez hatim berdan û wan ez birim ser sinoran digel başûrî û gotin min "de derbasî aliyê din be û neveger welatê me". Ez jî hindî wan ez didîtîm ber bi başûr çûm û min paşî tûgeha xwe guhert û min berê xwe da vî gundî.

Ev deh roj bûn ez bi rê ve. Ez hatim gundî û kesê ez nas ne kirim û min tu dîtî bi zarokan ve mijûl dibî, dersan didî wan. Hindî dinyayekê kêfa min bi te û karê te yê dersdanê hat. Min guh li jinên gundî bû li ser kaniya avê ya nîva gundî qala te bi başî dikin û qala te û şûkirina te dikin û min zanî ku hemî gundî pir hez ji te dikin. Min zanî jî ku Serdarê me heye.

Îniyekê ku tu ji xaniyê xwe derketî û ber bi çema çûyî, ez jî ketim pey te û min dît tu hatî ser wan qebran. Ez hîngê li bin wê darê rûniştim û min li wê derê Serdarê me dît. Û piştî çûna we min temaşayî goran kir û min zanî ku hûn ji min bê hêvî bûbûn û we qebrek ji min re jî çêkir.

Ez di van hemî tiştan digehim û min bes dixwest bibêjim te ku min çend tu divêyî, min hind jî û bêtir divêt ku ev mala te damezrandî avatir û bi rewneqtir be. Tu jiyana xwe têk nede û mêr û xwezûrê te jî mirovên pir baş in û min her ev çîrok û ev dîtina xwe ji wan re nivîsandine û mêtê te ji xwezûrê te re xwend û ez dizanim ku ew têdige hin ka rewş çawa ye û ka ji ber çi min xwest ez te bibînim.

Min biryara xwe daye ku biçim başûrê welatî, li wir bi cî bibim, lê ez dê carûbaran bêm seredana we û hindî ji destên min bihêr ez dê arîkariya we jî, di warê madî de bikim. Ez, ku xelkek hêve were, dê kaxezkan bo te bişînim û dê ji te re bêjim ka ez li kî derê me û ka ez çi dikim. Êdî Çinar çarenivîsa me weha lê hat û her çend e dijwar e lê divêt em xwe li gor vê rewşa xwe ya nû pêk bînin û jiyana xwe bidomînin.”

Piştî ku Serdarî axaftina xwe xelas kirî, careka din hêl Serdarê biçûk himbêz kir û rabû ser pêyan û xatirê xwe ji herduyan xwest û derket û Çinar ma li ciyê xwe rûniştî, kaxez di destan de û Serdarê biçûk bi dêm û navçavên xwe yên hiştî Serdarê mezin li hindav serê wê. Wê himbêzên xwe vekirin û Serdarê biçûk xwe di dayika xwe werkir û herduyan

yekûdu girt û himbêz kir û giriyan.

Dema Serdar ji odeyê derketî û xwestî xatirê xwe ji xwezûr û mêrê Çinarê, yên ku çend metran dûrî xaniyê rawestiya-bûn, bixwaze, mêrê Çinarê destê wî girt û ew bi xwe re kêşa bo aliyekî û temaşa kir Serdarî û gotê:

– Bersiva min bi serê xwe li ser pirsyara min bide: Tu hêj hez ji Çinarê dikî û tu dixwazî ku ew bi te re bihêt?

Serdarî bawer ji guhên xwe ne kir û ne xwest derewa bike û bi erê serê xwe hejand. Evca mêrê Çinarê gotê:

– Eger Çinar jî bixwaze û ez dizanim jî ku ew hêj hez ji te dike, wê bi xwe re bibe. Rast e em gundî ne û tiştên weha li cem me ne qewimîne, lê ez naxwazim ku min jinek hebe û hez ji min neke û dilê wê li pey yekî din be. Ez naxwazim heta hetayê bi wijdanekî nerehet bijîm. Min niha ev pirs bo bavê xwe jî got û min ew qayil kiriye ku ew her niha biçê cem melayê gundî û her îro, ku Çinarê viya, ez û ew hevûdu berbidin. Wê çaxê bi şerîeta Xudê û pêxemberî ew ji te re helal dibe û dikare bibe jina te û digel te biçê başûrê welatî.

Di wê gavê de qêriyek ji odeya ku Çinar tê de bû hat, dengê Çinarê bû, bang dike:

– Serdar, raweste, me bi tenê nehêle, Serdar...

Û digel wî dengê xwe ew bi xwe jî, ji odeyê derket û destê Serdarê biçûk di destê wê yê rastê de û heçku dixwest li pey Serdarê mezin bibeze û bigeheyê. Lê dema li derveyî odeyê çavên wê bi mêrî û Serdarî û xwezûrî ketin, ew di cî de rawestiya û ji şerman de serê xwe şor kir. Serdarê biçûk xwe ji destê dayika xwe veresand û ber bi Serdarê mezin bezî û xwe di lingên wî werkir û gotê: – Bavo me nehêle.

Ew peyva bavo ku wî bo cara yekemîn dibihîst ku kesek pê gazî wî dike, ew ji kulovanka serî heta pehniya pêyan vecinî-qand. Wî xwe nizim kir û Serdarê biçûk bi kel û eşqeka bê sinor û mezin himbêz kir û bilnd kir bo ber sîngê xwe.

Wê nabeynê xwezûrê Çinarê ji wê derê ber bi nava gundî çû. Mêrê wê jî ji ciyê xwe livî û li hember wê rawestiya. Wê ji nû serê xwe bilind kir, lê nikarîbû çavên xwe biêxe ser çavên wî, wê şerim ji wê reftara xwe dikir. Mêrî gotê:

– Çinar, pêwîstî bi şermê nîne. Wê ha bavê min çû pey melayî. Ez dê te berbidim bona ku tu bikarî bi mêrê xwe yê berê re biçî, bo ku Serdarê biçûk jî bikaribe bi bavê xwe re bimîne. Ez dizanim tu jî wê dixwazî û ev çend sal in tu li benda vê rojê yî, lê bes bo ku ez gotina te jî li ser vê çendê bizanim, ji kerema xwe bersivê li ser pirsyara min bide: tu jî dixwazî em weba bikin ku tu bi Serdarê mezin re biçî? Tu dixwazî ez te ber bidim bo ku tu bibî jina Serdarê mezin?

Te digot qey wê gavê, mêrê wê hemî dinya kiriye destên xwe û pêşkêşî wê kiriye. Gotin ji devê wê ne dihat, ji kêfan de rondik ji çavên wê barîn û ne dikarî li ber wî mirovê mezin yê li bember wê rawestiyayî li benda bersivê baş çavên xwe jî rabike. Dixwaset wê gavê xwe di wî wer bike û wî li ser wê reftara wî maçî bike, lê şermê ne hişt ku ew weha bike. Wê bi erêyê serê xwe hejand.

Her wê şevê piştî ku Serdarê mezin serê xwe şûştî û kincine mêrê Çinarê li xwe kirin, her wê şevê Çinar li ser destê melayê gundî hat berdan û her di eynî gavê de jî, her li ser destê eynî melayî bû jina Serdarê xwe.

Roja paştirê, bê xwe girtin, wan berê xwe da başûrê welatî. Di rêya vegeerê de ew tûşî xalê Çinarê bûn ku ji başûrî hatibû pey Çinarê, piştî ku zanîbû ka ew li kîj gundî ye, da ku wê bibe cem xwe. Hemî çûn ser û stûyên yekûdu û ew pêk ve, bi dilên xweş û bi kêf li ser rêya xwe berdewam bûn. Û ji nava geliyekî dengê stiranekê hat û Serdarî dengê Saloyî jê nas kir dibêje:

”Heylo birawo

de binêre ka van bê hiş û nezanên gundê me çi anî serê te
û me û xwe,

de rabe temaşa bike vê kelexistanê, vê mirinistan û kavils-
tanê,

de rabe vê xemistana me bike lavje û bilorîne.

Heylo Dildarê mino,

dayik û bavê mino,

tu xortê xortan bûyî,

tu zavayê ber dilê bûkê bûyî.

Heylo birawo te dît çawa mejîreşî û nefamiya mirovan çi
tîne serê wan,

te dît çawa fitne hilbû û gundiyan her bi destên xwe agir
berda mala me û mala xwe,

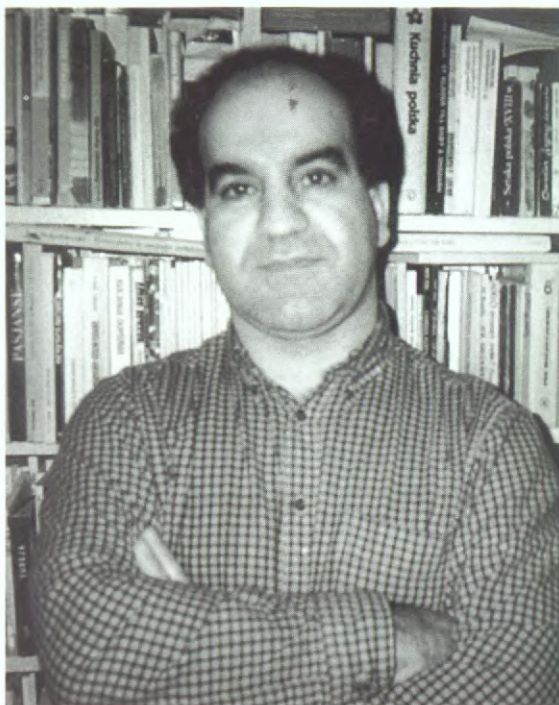
û kêfa neyar û nehezan anî bi me û xwe.

Hey lo birawo, heta nuke jî kwîxe û mezinên me bo şexsên
xwe,

bo nav û xweşiya xwe, bila ziyana me hemiyan jî tê de be,

nokeriyê bo neyaran dikin,

serşoriyê bo dagîrkeran dikin.....”

”Wê periya ji ciwaniyê tîrhavêj, dêmê wê yê gilovir yê wekî heyva geş ya çardeşevî, hinarokên rûçikên wê yên sor û spî, wan reşçavên mezin û mestker, wê bejna dirêj û navtenga zirav, wê şepalê, şoxê, dilê Serdarî bi çavdîtina yekemîn dagîr kir.”

Ji romanê